

Uvodnik

Jurij Paljk

Slovenci v zamejstvu - del slovenskega naroda?

Vsa leto, tokrat že sedmo srečanje Slovencev, ki živimo izven meja domovine Slovenije, v Državnem zboru republike Slovenije v Ljubljani, je bilo tudi tokrat lepa priložnost, da smo se tisti, ki nanje vsa leta hodimo, ponovno srečali, slišali precej utemeljenih in lepih besed o tem, kako smo most med različnimi kulturami, tudi obljube, da bo domovina Slovenija še naprej skrbela za nas. Imeli pa smo ponovno tudi lepo priložnost, da smo se med seboj poslušali in govorili sami sebi, saj razen maloštevilnih institucionalnih predstavnikov politične oblasti domovine Slovenije na tem srečanju ni bilo nikogar, kaj šele, da bi se na našem srečanju gnetlo časnika in medijskih hiš.

Cinična pripomba, ki sem jo pred časom sam ujel na naš račun v domovini Sloveniji, češ da Slovenci, ki živimo izven domovine Slovenije, nismo tržno zanimivi, mi je priklicala v spomin slovenskega izobraženega občestva, ki je pred časom zapisal, da slovenski jezik tržno ni zanimiv in se zato nima smisla ukvarjati z njim, ker bo itak v nekaj desetletjih izginil, kot sem pomislil tudi na dejstvo, ki ga je bil povedal odgovorni urednik Primorskega dnevnika na srečanju SLOMAK v Celovcu pred desetimi dnevi, ko je pripovedoval, kako je pred leti intervjuval italijanskega pravnega izvedenca Ungarija, ki mu je povedal, kako mora Italija skrbeti tudi za svoje ljudi in zemljo, ki jo je bila izgubila po drugi svetovni vojni, vse do Postojne torey. Brezgar je seveda Ungariju oporekal, da Postojna ni bila nikoli naseljena z italijanskimi ljudmi, a mu je profesor Ungari mirno odvrnil: "Gospod, a vi ne veste, da mora dobra država vedno braniti svoje meje globlje v notranjosti in ne na meji?"

V tem odgovoru tiči velika zgodovinska resnica, ki prča o odnosu Italije do svoje državne meje, ob kateri živimo mi Slovenci na obeh straneh, a istega ne bi mogli reči za domovino Slovenijo, ki se šele zadnje čase obotavljajoče na Goriškem zaveda svojega "mekkega trebuha", a, resnici na ljubo, nima nobenega odnosa do svoje meje in posredno tudi do nas ne. Ne mislimo na tem mestu polemizirati o tem, kako nas domovina podpira, finančno in drugače, ker smo, vsaj mi, vedno izrazili hvaležnost za vsako ponujeno pomoč, radi pa bi le opozorili na preprosta dejstva, ki jih je v Ljubljani jasno in lepo izrazil pisatelj Boris Pahor, ko je z njemu lastno mladostno in bistro vehemenco očital Sloveniji predvsem to, da do nas, ki živimo v Italiji in drugod ob meji s Slovenijo, domovina nima državotvornega odnosa. Pisatelj je sam povedal, da se zaveda, kako vedno znova izpade kot nacionalist in ostareli sitnež, ko te stvari govori, a iz svoje kože tudi tokrat ni mogel in je jasno povedal, katere so bistvene stvari, ki nas držijo kot narod skupaj: slovenski jezik, kultura, narodnost, kajti: "Jaz od vedno zagovarjam dejstvo, da smo del slovenskega naroda, del usode slovenskega naroda!"

In s pisateljem se seveda strinjamo, ko je v Ljubljani v parlamentu povedal na glas, da smo Slovenci skozi stoletja obstali kot narod samo zaradi tega, ker smo ostali zvesti svojemu slovenskemu jeziku in svoji kulturi!

"Slovenci v zamejstvu - del slovenskega naroda" se je glasil moto letošnjega srečanja, na katerem smo spet lahko o naših stvareh govorili samim sebi. Škoda, ker ni res, da nimamo ničesar povedati, kot seveda ni res, da nismo tržno zanimivi!

7. srečanje Slovencev, ki ne živijo v domovini, v Državnem zboru Ponosni na domovino Slovenijo, a tudi kritično o njej!

Poslanske klopi Državnega zbora so v četrtek, 5. julija, zasedli Slovenci iz zamejstva in izseljenstva, ki so se letos sedmič zbrali na vseslovenskem srečanju Slovencev, ki živijo izven meja Slovenije. Tradicionalno srečanje pripravlja komisija DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu. Njen predsednik Janez Kramberger (SLS) je na začetku srečanja poudaril, da lahko rojaki v tujini pripomorejo k vzpostavljanju mostov med državami, predsednik DZ France Cukjati pa je Slovence v zamejstvu in po svetu označil za "cvet slovenstva". Kot je dejal dr. Cukjati, lahko njihove korenine ostanejo žive skozi generacije ob dveh pogojih: "da imajo radi domovino, iz katere izhajajo" in "da jih ima tudi domovina rada". Ta mora to pokazati tudi z dejanji. "Domovina ima namreč rada svoje državljane, prebivalce in rojake po svetu, če po svojih postopkih, po svoji ustavi, zakonih, po celotnem pravnem sistemu pokaže to skrb," je dejal.

Foto JMP

Predsednik komisije DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu Janez Kramberger je v svojem nagovoru tudi poudaril, da lahko rojaki čez mejo posredujejo vedenje o kulturah, v katerih živijo, in hkrati promovirajo slovensko kulturo ter tako vzpostavljajo mostove med različnimi narodi. Namen srečanja je po njegovih besedah prispevati k čim boljšemu izkoristku možnosti za okrepitev sodelovanja med Slovenijo in tistimi, ki živijo v drugih državah. Vodja urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, državni sekretar Zorko Pelikan, je tudi spregovoril v veliki dvorani Državnega zbor

ra in izpostavil pomen vračanja Slovencev iz tujine. Odhajanje v tujino, ki ni več tako neizbežno, kot je bilo še pred dvema desetletjema, se danes vse bolj spreminja v vračanje, vendar pa to vprašanje še ni učinkovito rešeno, je priznal in napovedal, da si bo slovenska vlada v prihodnjih mesecih prizadevala za zmanjševanje birokratskih ovir, s katerimi se soočajo tisti, ki se želijo vrniti v Slovenijo.

"Za naše skupno dobro in razvoj našega naroda kot celote moramo zagotoviti takšne razmere, da se bodo naši izseljenci, kadar jih bo to zamikalo, lahko hitro in uspešno vključili v naše domače okolje," je opozoril Pelikan. "Vsak peti Slovenec živi izven meja Slovenije in ta potencial je potrebno povezati na sistematičen in učinkovit način," je še dejal. Z ustanovitvijo dveh svetov, sveta za Slovence v zamejstvu in sveta za Slovence po svetu, želi vlada po njegovih besedah doseči "nov in bolj učinkovit dialog z zamejci, izseljenci in zdomci".

/stran 15

Dr. Alojzij Šuštar

Na 3. in 5. strani
objavljamo
poslovilne
govore kardinala
Rodeta,
premiera Janše
in msgr. Urana

3,5

Umetnost

Jana Pečar o
mednarodni
likovni in
ustvarjalni
delavnici Arteden,
ki že 5 let poteka
v Lonjerju

9

Pogovor

Predsednik
finančne družbe
KB1909 dr. Boris
Peric o poslovnih
uspehih v
minulemu letu in
smelih načrtih

12

Sožalje

Spoštovani ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran, Slovenska skupnost, narodna politična stranka Slovencev v Italiji, Vam in slovenski katoliški Cerkvi izraža iskreno in občuteno sožalje ob prestopu v večno življenje upokojenega nadškofa in metropolita msgr. dr. Alojzija Šuštarja. Slovenci v Italiji izredno cenimo življenjsko delo, ki ga je pokojni nadškof Šuštar opravil v svojem duhovniškem poslanstvu, tako v tujini kot v Sloveniji. Še posebno želimo izpostaviti jasno in premo držo slovenske katoliške Cerkve pod njegovim vodstvom, ko se je odločalo za samostojnost Slovenije in slovenskega naroda. V tistih časih je bil nadškof Šuštar temeljna, oporna oseba za slovenske ljudi v matici, zamejstvu in po svetu. Njegova zasluga je tudi, da si je v tistih časih Slovenija priborila mednarodno podporo, s katero je uveljavila pravico do samostojnosti. Neprecenljivo je njegovo delo pri uveljavljanju vloge katoliške Cerkve v javnem življenju, da bi bile krščanske vrednote sprejete kot bogastvo, ki je v dobro celotnemu narodnemu in človeškemu občestvu. Posebna zahvala mu gre za zgodovinski dogodek,

ko je Janez Pavel II. kot prvi papež obiskal Slovenijo, in za razglasitev blaženosti škofa Antona Martina Slomška. Slovenska skupnost verjame, da bo osebnost nadškofa Šuštarja, z njegovo bogato versko, kulturno in socialno dediščino, prisotna tudi v prihodnosti in da bo on iz večnosti bdil nad koraki slovenskega naroda, ki ga je tako ljubil.

S spoštovanjem.
Slovenska skupnost
Deželni tajnik
Damijan Terpin

Spoštovani ljubljanski nadškof in slovenski metropolit msgr. Alojz Uran Svet slovenskih organizacij se klanja spominu dr. Alojzija Šuštarja, slovenskega metropolita in ljubljanskega nadškofa v pokoju, ki je s svojim izrednim delom v zgled vsem, ki so nam vrednote živega slovenstva, globokega krščanstva in pristne demokratične zavzetosti nekaj lepega in trajnega.

Svet slovenskih organizacij
Predsednik
Dr. Drago Štoka

Zunanja politika

Oblikovan Svet vlade za Slovence po svetu

Slovenci, ki živijo po svetu, so prvič v zgodovini samostojne Slovenije dobili posebno posvetovalno telo, je po prvi konstitutivni seji Sveta vlade za Slovence po svetu, 3. julija, poudaril premier Janez Janša. Kot je dodal, se je s tem začel reden dialog med slovensko vlado in rojaki po svetu. "Hvaležni smo, da smo tukaj, smo vaši in vi ste naši," pa je po seji sveta poudaril Stane Kranjc, predstavnik slovenske skupnosti v Kanadi in najstarejši član novega sveta.

V vsebinskem smislu pomeni oblikovanje sveta nadaljevanje ukrepov vlade za ohranjanje slovenske kulture, identitete in jezika med Slovenci po svetu ter vsestransko krepitev njihovih povezovanj z matično domovino, je po seji v Ljubljani povedal premier. Ob tem je izpostavil pomen lani sprejetega krovnega zakona o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, ki je omogočil oblike sodelovanja, ki doslej niso imele ustrezne zakonske podlage.

Pogovori na konstitutivni seji so bili po besedah premiera namenjeni predvsem "ključnim zadevam, ki lahko utrdijo položaj

slovenskih skupnosti po svetu", pri čemer je izpostavil ohranjanje slovenske kulture in jezika, še posebej med mladimi, reševanje problemov pri pridobivanju državljanstva in vračanju v Slovenijo, pa tudi konkretne aktivnosti,

ki trenutno potekajo, na primer ustanavljanje centra za slovenske študije v amerškem mestu Cleveland. Kot je še povedal Janša, so sogo-

vornike, ki delujejo v svetu, tudi seznanili z aktivnostmi, ki jih je vlada že izvedla na podlagi omenjenega zakona. Pri tem gre za "nov način financiranja in določena višja sredstva, ki jih vlada namenja v te namene". Ta so bila uvrščena v ustanavljanje medresorske delovne skupine, ki bo odpravljala administrativne ovire pri repatriaciji, ter v zakonske procedure v zvezi z zakonoma o štipendiranju in visokem šolstvu.

Predlogi, ki izhajajo iz samega zakona, in tisti, ki so bili predstavljeni v današnji razpravi, predstavljajo že tudi osnutek programa dela novega Sveta vlade za Slovence po svetu, ki bo še dopolnjen in nato sprejet jeseni, je povedal Janša. Kot je dodal, se bo Svet sestajal redno vsako leto v poletnem času, po potrebi tudi večkrat, poleg tega pa so člani Sveta sklenili izkoristiti možnosti, ki jih ponuja sodobna tehnologija, in vzdrževati stalne stike.

Slovenci v Kanadi in povsod po svetu so zelo veseli in hvaležni, da je vlada sprejela krovni zakon in ustanovila Svet za Slovence po svetu, pa je po konstitutivni seji poudaril Kranjc, ki je sicer prepričan, da se bo Svet izkazal za zelo uspešnega tako za Slovence po svetu kot v domovini. Kot je še dejal, so govorili o po-

membnih programih, ki bodo pomagali pri ohranjanju slovenskega naroda po vsem svetu, še posebej med mladimi.

Svet ima poleg predsednika, kar je premier, še 19 članov, med katerimi jih je 13 iz izseljenstva. Oblikovanje Sveta vlade za Slovence po svetu predstavlja realizacijo aprila lani sprejetega krovnega zakona, ki govori o posebnih pravicah rojakov, ki živijo v zamejstvu in po svetu. Ob Svetu, ki je bil konstituiran 3. julija, je vlada 13. julija lani ustanovila še drugo stalno posvetovalno telo v skladu z omenjenim krovnim zakonom, Svet vlade za Slovence v zamejstvu.

V skladu z lanskim zakonom Svet sestavljajo štirje predstavniki Slovencev, ki živijo v evropskih državah, od tega dva predstavnika slovenskih izseljencev v državah nekdanje Jugoslavije. Slovenci v Južni Ameriki imajo v Svetu tri člane, od tega dva iz Argentine, Slovenci v Severni Ameriki tri predstavnike, od tega dva iz ZDA in enega iz Kanade, dva predstavnika imajo Slovenci v Avstraliji in enega Slovenca, ki živijo v ostalih državah drugih celin.

STA

Postopek ustanavljanja evroregije

Tehtni pomisleki Slovenije

Ena od programskih točk predsednika Furlanije Julijske krajine Riccarda Illyja je ustanovitev medregionalne povezave med Italijo, Avstrijo, Slovenijo in Hrvaško v okviru tako imenovane evroregije. Zaoznanje naj bi severovzhodni deželi Veneto in Furlanijo Julijsko krajino, avstrijsko Koroško, del ali celotno Slovenijo ter hrvaški županiji Istro in Reško-Goransko. Sodelovanje naj bi vsebovalo gospodarsko in družbeno področje, ki ga bo treba še točneje opredeliti. Prvo dvostransko srečanje o tej zamisli med predsednikoma Veneta in Furlanije Julijske krajine je bilo oktobra 2004 v Benetkah, na katerem sta načelno izrazila skupno voljo po omenjeni širši teritorialni povezavi po zgledu nekaterih takšnih že vpeljanih območij v Evropi. Ugotovila sta tudi, da uresničitev načrta ni lahko izvedljiva, ker bi morale nanj predhodno pristati osrednje vlade, kot to določa Madridska konvencija Sveta Evrope iz leta 1980.

Po dveh letih zastoju, tudi zaradi pomislekov Veneta, je vprašanje čezmejne povezave postalo lažje izvedljivo na osnovi nove uredbe Evropske unije iz lanskega leta o teritorialnem sodelovanju obmejnih področij držav članic, poznano pod italijansko kratico GEECT (Gruppo europeo di cooperazione territoriale). Formalno gre za nov projekt sodelovanja med članicami Unije, ki dopušča vključitev tudi regij držav, ki še niso nje članice. Predsednik Illy je prvotni načrt prilagodil novim pravnim okvirom in si prizadeva, da bi čim prej prišlo do njegove uresničitve. Obnovili so se pogovori med zainteresiranimi regijami, vključno s Slovenijo. Njeni predstavniki so pokazali zanimanje za nakazano področje teritorialnega sodelovanja. Hkrati so tudi poudarili,

da se želi Slovenija vključiti v novo evroregijo kot celota, in nakažovali željo, da bi bil njen sedež v Sloveniji, ki leži nekje v osrčju celotnega vpletenega območja in je po ozemlju največji sestavni del (20 tisoč kvadratnih kilometrov), čeprav ima Veneto največ prebivalcev (štiri milijone in pol) in je dežela Furlanija Julijska krajina glavni pobudnik povezave. Potegovanje Slovenije, da bi bila

sedež nove povezave (ki naj bi nekako nasledila delovno skupnost Alpe-Jadran) ne gre preveč v račun predsedniku Illyju, tako da ni o tem vprašanju nikdar stekla konkretna razprava. Za zdaj mu gre predvsem za to, da bi se evroregijska povezava formalno čim prej ustanovila. Minulega 21. junija je predstavniki vseh doslej sodelujočih strani povabil v Villo Manin pri Passarianu na podpis dogovora o sodelovanju pri oblikovanju evroregije. Zadevno listino so poleg predsednika Illyja podpisali še predstavniki Veneta (predsednik Galan ni prišel na srečanje), koroški deželni glavar Haider ter predstavnika hrvaških županij Istre in Reško-Goranske.

Na podpis omenjenega dogovora ni prišel predstavnik Slovenije. Slednja je pred tem predsednika Illyja predhodno seznanila z razlogi za svojo odsotnost. Slovenska vlada je namreč pred tem ocenila, da "ni smiselno in racionalno podvajati aktivnosti, ki so opredeljene v predloženem dogovoru in omejujejo aktivno vlogo Republike Slovenije, ki jo ima kot voditeljica projektne skupine za institucionalna vprašanja." Slovenska vlada tudi pojasnjuje, da podrobnejša analiza o transnacionalnem sodelovanju že aktivno poteka v sklopu skupnega projekta Matriosca, ki ga skupaj s Furlanijo Julijsko krajino in ostalimi partnerji izvaja od leta 2005 dalje. Razvojni interes Slovenije je, da se okrepijo strateške pred-

nosti območja Alpe-Jadran-Panonijska na osnovi teritorialnega sodelovanja. Zato se med drugim poteguje, da bi v evroregijsko povezavo vključili tudi avstrijsko Štajersko in dve obmejni območji Madžarske.

Pomisleki Slovenije glede sedanjega hitenja ustanavljanja evroregijske teritorialne povezave izhajajo iz dejstva, da kot samostojna država ne more pristati na stransko vlogo v njej in da hoče sodelovati predvsem na ravni rimske vlade in ne zgolj na ravni naše obmejne Dežele. Poleg tega je Slovenija v tem času močno zaposlena s pripravami na prevzem predsedstva Evropske unije s 1. januarjem 2008. Hkrati je soudeležena pri raznih projektih za teritorialno sodelovanje, zato mora racionalno uporabiti svoje sile in določiti prednostne naloge, upoštevajoč tako svoj geopolitični položaj kot vsebinska področja, da se le-ta ne bi po nepotrebnem prekrivala.

Z vidika naše zamejske skupnosti je previdnost Slovenije na mestu. Pri dosedanjih pripravah za ustanovitev evroregije se noben deželni politik ni izpostavil glede jezikovne enakopravnosti v delovanju bodoče evroregije in vloge narodnih manjšin v njej. Kaže, da nekatere zanima samo ustanovitev evroregije, o načelih in vsebini sodelovanja pa naj bi se govorilo kasneje.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Slovenci v Sloveniji in izven nje

Ob nedavnem že tradicionalnem vsakoletnem srečanju Slovencev iz zamejstva in zdomstva v Državnem zboru Republike Slovenije je bilo ponovno izpostavljeno dvojno tako rekoč nasprotno mnenje: po prvem matična država Slovenija zavzeto skrbi za svoje rojake izven svojih meja, po drugem pa je ta skrb premajhna ali celo močno pomanjkljiva. Verjetno ni slučajno, da je odnos med Slovenijo in čezmejnimi oziroma zdomskim delom našega naroda tega telesa tolikokrat izpostavljen in podvržen natančnemu preverjanju, saj gre za bistveno, tudi duhovno vez, ki jo vsi Slovenci, ne živeči znotraj meja matične domovine, še kako potrebujemo. V tem smislu si od Slovenije želimo kar največ pozornosti in razumevanja našega posebnega položaja ter naših posebnih življenjskih izkušenj. Dobro se zavedamo, da je naša zgodba drugačna od zgodbe rojakov v naši državi, ne nazadnje vzdržujemo in utrjujemo odnose tudi z državo večinskega naroda. Ob vsem tem smo avtonomni, ker pač moramo reševati številne probleme, ki zadevajo le manjšinske in zdomske danosti. Z drugimi besedami: obveznosti, ki nam jih nalaga svojevrsten položaj, nikakor niso majhne ali lahke, nasprotno, v tolikšni meri so velike in težke, da brez ustrezne zaščite in močne lastne ustvarjalnosti ne moremo jamčiti za neokrnjeno ohranjanje naše manjšinske skupnosti, kaj šele za njeno okrepitev in rast.

V luči vsega povedanega ni res, da se ne zavedamo udeležene skrbi, ki jo Republika

Slovenija namenja rojakom v zamejstvu in po svetu. V ustavi zapisana načela se uresničujejo, iz matične države vsako leto prihaja pomoč, brez katere se Slovenci izven meja ne bi mogli razvijati tako hitro, kot se razvijamo. Uradni stiki in srečanja so pogosta in učinkovita, pogovori odkriti, navzočnost predstavnikov slovenske države na pomembnih prireditvah redna in vzgledna. V čem je torej izrečena ali neizrečena prizadetost vseh, ki ne živimo v matični državi? V dejstvu, da širša javnost v Sloveniji v povprečju tako malo ve o Slovencih izven meja. To je resnica, ki vznemirja in je ni mogoče pozabiti, kot nas po drugi strani spodbuja, da bi jo spremenili in preobrazili, preobrazili v obojestransko korist.

Zdi se nam običajno, da o svojem delu in delovanju ter dosežkih nenehno obveščamo večinski narod države, v kateri živimo. Zdi pa se nam odveč, da bi na enak način in z isto vnemo o svojem delu in delovanju ter dosežkih obveščali svoj matični narod, se pravi rojake, ki živijo v matični državi. In vendar se pot odpira ravno v tej točki: koliko zares pomembnih dosežkov premorejo naše manjšine, koliko zares pomembnih dosežkov premore naše zdomstvo! Ni torej razlogov, da bi se predajali dvomom, posebno ne v novi Evropi. Ni torej razlogov, da ne bi odnosa in sodelovanja med državo Slovenijo in vsemi, ki živimo izven njenih meja, času primerno dopolnjevali in plemenitili, le z obeh strani se je nujno te naloge lotiti s še večjo zavzetostjo.

Janez Povše

Na dnu...

DRAGI ZAMEJCI!
MEGAZABAVIŠČE NAS
BO POGOLTILO ŠE PREDNO
SE BO ZEMLJA OCVRILA,
A KAJ ZA TO!

VAŽNO, DA IMAMO
DVOJEZIČNE TABLE IN
ŠUMNIKE NA OSEBNIH
IZKAZNICAH!

Ob smrti ljubljanskega nadškofa in metropolita Življenjepis msgr. dr. Alojzija Šuštarja

V petek, 29. junija 2007, na praznik apostolov Petra in Pavla je v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano umrl upokojeni ljubljanski nadškof in metropolit, msgr. dr. Alojzij Šuštar.

Nadškof Šuštar se je rodil 14. novembra 1920 v vasi Grmada nad Trebnjem očetu Alojziju in materi Mariji, rojeni Kuckenberger kot prvi izmed desetih otrok. V tistem času je njegova rojstna vas sodila v župnijo Dobrič. Krščen je bil v isti župniji kakor pred 123 leti svetniški kandidat, škof Friderik Baraga. Ko je v Trebnjem končal pet razredov ljudske šole, so ga starši zaradi izredne nadarjenosti in pridnosti poslali v Škofjeve zavode v Šentvid nad Ljubljano. Ta ustanova je pomembno zaznamovala njegovo življenjsko pot, saj je tam preživel kar osem let. Leta 1940 je maturiral z odliko. Po maturi je vstopil v ljubljansko bogoslovno semenišče in na Teološki fakulteti končal prvi letnik filozofskega študija. Jeseni leta 1941 ga je ljubljanski škof, dr. Gregorij Rožman, poslal v Rim v znani zavod Germanik, kjer je na bližnji papeški univerzi Gregorijani končal filozofske in teološke študije. Dne 27. oktobra 1946 je bil v Rimu posvečen v duhovnika in na praznik vseh svetih (1. novembra 1946) je tam daroval novo mašo. Po dosegu licenciata iz filozofije in doktorata iz teologije je zaradi tuberkuloze s pomočjo prijateljev in dobrotnikov odšel na zdravljenje v Švico. V službo ga

je sprejel škof v starodavnem mestu Chur. Najprej ga je nastavil za kaplana v znanem letoviškem kraju St. Moritz (1949-1951), nato pa je dobil mesto profesorja filozofije in verouka na liceju Maria Hilf v Schwyzu (1951-1963). Leta 1963 so ga povabili v Chur, kjer je začel jeseni bogoslovcem predavati moralno teologijo. V letu 1968 je postal rektor nove Visoke bogoslovne šole v Churu,

istega leta pa ga je škof Johannes Vonderach imenoval za škofovega vikarja. V času bivanja v Švici je sprejemal vedno odgovornejšo službo. Predaval je tako na bogoslovni šoli kot tudi na različnih tečajih za laike v Zürichu, Baslu in drugod po svetu: v Nemčiji, Avstriji, Italiji in Franciji. Poleg profesure je bil tudi referent za tisk pri Švi-

carski škofovski konferenci, predsednik Duhovniškega sveta za škofijo Chur, predsednik uredniškega odbora tednika Kirchenzeitung. Bil je tudi promotor sinode v Churu in skupne švicarske sinode leta 1972. Od 1971 do 1976 je opravljal pomembno službo stalnega tajnika Sveta evropskih škofovskih konferenc (CCEE) s sedežem v St. Gallnu. Leta 1977 se je vrnil v domovino. Dne 23. februarja 1980 je bil imenovan za ljubljanskega nadškofa in metropolita, 13. aprila 1980 pa je v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja prejel škofovsko posvečenje. Nadškof Šuštar je 13. aprila 2005 obhajal 25. oblet-

carški škofovski konferenci, predsednik Duhovniškega sveta za škofijo Chur, predsednik uredniškega odbora tednika Kirchenzeitung. Bil je tudi promotor sinode v Churu in skupne švicarske sinode leta 1972. Od 1971 do 1976 je opravljal pomembno službo stalnega tajnika Sveta evropskih škofovskih konferenc (CCEE) s sedežem v St. Gallnu. Leta 1977 se je vrnil v domovino. Dne 23. februarja 1980 je bil imenovan za ljubljanskega nadškofa in metropolita, 13. aprila 1980 pa je v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja prejel škofovsko posvečenje. Nadškof Šuštar je 13. aprila 2005 obhajal 25. oblet-

nico škofovskega posvečenja, 27. oktobra 2006 pa biserno sv. mašo oziroma 60. obletnico duhovniškega posvečenja. Njegovo škofovsko geslo je bilo Božjo voljo spolnjevati. Na dan škofovskega posvečenja pred 27 leti je v zahvali po sv. maši z izbranimi besedami povedal, kaj mu pomeni škofovsko posvečenje, in hkrati nakazal svoj

program. Med drugim je rekel: "Škofovsko posvečenje je vidno zakramentalno znamenje in potrditelj za služenje Bogu in ljudem, za oznanjevanje evangelija in za življenjsko pričevanje. Božjo voljo spolnjevati mi bo geslo in edino veljavno merilo za vse moje vodstveno in pastoralno služenje v Cerkvi, za vse prizadevanje in delo za človeka ter za vse odnose do družbe in sveta. (...) Spolnjevati Božjo voljo mi torej pomeni, da si bom z vsemi močmi prizadeval za resnico, pravičnost, mir in ljubezen, svobodo in srečo, kakor nas uči naš Gospod Jezus Kristus v svoji velikonočni skrivnosti križi, vstajenja in novega življenja."

V sedemnajstih letih škofovske službe se je na njegovo pobudo in prizadevanje marsikaj spremenilo tako v Cerkvi na Slovenskem kot v naši družbi.

Iz izkušenj, ki si jih je pridobil v tujini, je dajal smernice za pastoralno delo v Cerkvi na Slovenskem in še posebej v ljubljanski nadškofiji.

Ob birmah in drugih slovesnostih je obiskal večino župnij v nadškofiji. V času njegove škofovske službe je maja leta 1996 prišel v Slovenijo prvič na obisk papež Janez Pavel II. Na njegovo pobudo je bila 20. junija 1983 v okviru Jugoslovanske škofovske konference ustanovljena Slovenska pokrajinska škofovska konferenca, ki je 20. februarja 1993 nadaljevala delo v samostojni Slovenski škofovski konferenci (SSK). Bil je član različnih mednarodnih komisij, svetov in odborov, večkrat pa jih je tudi sam vodil.

Znana so bila njegova prizadevanja pri osamosvajanju Slovenije, k čemur so veliko prispevala poznanstva v tujini, ki so se stekla v času, ko je bil v Švici in ko je deloval kot tajnik Sveta evropskih škofovskih konferenc.

Obdobje od leta 1990 naprej je bilo zelo razgibano. V tem času je prišlo do plebiscita, razglašena je bila samostojna Republika Slovenija, zgodila se je desettredna vojna, prišlo pa je tudi do mednarodnega priznanja naše samostojnosti. Nadškof Šuštar se je ves čas dejavno vključeval v to dogajanje, še posebej v vojni za Slovenijo. Tedaj je bilo v tujino poslanih veliko sporočil (faks), sprejemal pa je tudi različne tuje delegacije. Nadškofova državotvorna dejanja so bila izrednega pomena za nastajanje samostojne države Slovenije in za oblikovanje njene identitete.

V samostojni demokratični Sloveniji se je več dogodkov odvijalo po nepredvidljivi poti: neureničevanje zakonov (npr. denacionalizacija), brezplodni pogo- vori v Krovni komisiji, ki so jo sestavljali predstavniki države in Katoliške Cerkve, problem šolstva, prenehanje izhajanja alternativnega dnevnika Slovenec.

Nadškof Šuštar je bil kot človek, ki je dolga leta živel v urejeni moderni demokraciji, vedno človek dialoga. Veliko je dal na dano besedo, zato je bilo zanj še veliko težje, da so se vprašanja o odnosih med Cerkvijo in državo počasi in z malo volje ter pripravljenosti tudi dejansko reševala.

Nadškof Šuštar je veliko storil za promocijo Slovenije tudi kot predavatelj in udeleženec na različnih mednarodnih srečanjih. Objavljal je tako v domačem kot tujem tisku ter izdal več samostojnih knjig. Iz obširne bibliografije le nekaj pomembnih naslovov: Prenova v Cerkvi (1980), Pismo slovenski mladini (1985), Na razpotjih časa (1986), Kako prav živeti (1988), Vest (1991), Katoličani na Slovenskem na prehodu v tretje tisočletje (1992), Sem komu odgovoren (1995), Pogovor v vinogradu - Alojz Rebula se pogovarja z nadškofom

Alojzijem Šuštarjem ob njegovi petinsedemdesetletnici (1995). Ko je bil kot ljubljanski nadškof pred desetimi leti upokojen in je na njegovo mesto prišel nadškof dr. Franc Rode, se je preselil v Zavod sv. Stanislava v Šentvid nad Ljubljano. Svoje spomine na gimnazijska leta je v zavodskem zborniku takole opisal: "V Škofovih zavodih sem bil od leta 1932 do 1940 ... Na zavod in gimnazijo imam najlepše spomine, posebno tudi na maturo. (...) Hvaležen sem Bogu, da je prišlo nad ponovne oživitve gimnazije, ker je bila velika nevarnost, da bi Zavoda sv. Stanislava ne dobili nazaj."

Od upokojitve dalje se je veliko posvečal molitvi. Njegovo bivanje v Zavodu je za dijake, študente in uslužbence pomenilo velik blagoslov. Priljubljen je bil tako pri šolajoči se mladini kot pri tamkajšnjih zaposlenih. Živel je z ustanovo in se je rad udeleževal različnih prireditev.

Nadškof Šuštar je bil globoko duhoven človek, moč močne vere in zaupanja. Velik je bil v vdanem prenašanju trpljenja. Bil je zelo delaven, discipliniran in natančen. Zavedal se je, da je težava mogoče reševati samo s pogovorom. Pri tem je bil jasen in odločen. Širina in odprtost za vse dobro sta bili značilnosti njegovega značaja, ki sta mu pomagali navezovati stike in graditi mostove med različnimi ljudmi in skupinami. Večkrat je poudarjal, da je optimistični realist.

Bil je preprost in potrpežljiv. Hvaležen je bil za vsako pozornost. Zase je bil skromen, do drugih pa velikodušen in darežljiv. Njegova osebnost se je odlikovala po spoštovanju in pozornosti do vsakega človeka, po dobrohotnosti in razumevanju ter strpnosti. Posebno čuteč je bil do bolnikov in invalidov ter starejših ljudi in do vseh kakor koli trpečih.

Pšenično zrno je bogato obrodilo Dragocenost dela nadškofa dr. Alojzija Šuštarja

Najpomembnejši del škofovskega grba pokojnega dr. Alojzija Šuštarja je pšenično zrno. V tem izboru najdemo najboljše sporočilo njegovega življenja. Kajti to zrno je bilo posejano, vzkalilo je in rodilo, letina pa je bogatila najzlahtnejšo dediščino slovenskega naroda.

Poleg bogate duhovne zapuščine, o kateri so v teh dneh spregovorili njegovi sobratje duhovniki, k tej dediščini še posebej štejejo njegova prizadevanja za spoštovanje človekovih pravic in njegova državotvorna dejanja. Ta so bila izrednega pomena za nastanek samostojne države Slovenije in za oblikovanje njene identitete. Dr. Alojzij Šuštar jih je prispeval v času usodnih odločitev in pospešenega zorenja naroda. Naroda, ki mu je pripadal z vsem svojim srcem in ki mu je tudi v svoji oporoki namenil poslednjo misel, ko je izrazil svojo željo, "da bi slovenski narod ohranil in poglobil katoliško vero, zvestobo Cerkvi in svojo narodno samobitnost in zavest."

Njegova podpora spoštovanju človekovih pravic je bila jasno izražena v času slovenske pomladi, ko so po slovenskih cerkvah molili za nas, ki smo bili zaprti na Metelkovi. Predstavniki Komisije Pravičnost in mir pa so aktivno sodelovali v Odboru za varstvo človekovih pravic. Potem ko je slovenska pomlad rodila prve sadove demokracije in po prvih svobodnih volitvah, je nadaljeval s prizadevanji za spravo med narodom po usodni polstoletni razklanosti. Na spravi slovesnosti 8. julija

1990 v Kočevskem Rogu je med drugim dejal: "Ob priliki o pšeničnem zrnu, ki smo jo slišali v evangeliju, nam tudi žrtve in grobovi v Kočevskem Rogu in po vsej slovenski zemlji govore o življenju. Sprejmimo to sporočilo življenja. Z mašo zadušnico in s simboličnim cerkvenim pogrebom smo naredili, kar smo bili dolžni in do česar so imeli mrtvi pravico. (...)". Adventni tedni leta 1990 so bili za slovenski narod še posebnega pomena. To je bil advent slovenskega naroda. V tistih dneh se je dopolnil čas odločitve za samostojno državo.

Slovenska škofovska konferenca je na svoji redni seji 11. decembra 1990 posebno pozornost posvetila odločitvi Skupščine Republike Slovenije za plebiscit. Sprejeta je bila izjava z naslovom Zrelo, modro, pogumno. Najpomembnejši del se glasi: "Odločitev za samostojno Slovenijo, ki jo bomo s svojo udeležbo na plebiscitu in z glasovanjem potrdili, je izredno pomembno dejanje za prihodnost slovenskega naroda. Čeprav se zavedamo, da naša pot v prihodnost ne bo lahka in da bo zahtevala velika prizadevanja za duhovno, družbeno in gospodarsko prenovu, odločno zavračamo vsako širjenje malodušja, strahu ali obupanosti. Pošteno in iskreno delo vseh prebivalcev Slovenije, zaupanje v lastne moči in Božjo pomoč je edina prava pot v prihodnost." Nadškof dr. Alojzij Šuštar je nato v posebni izjavi na nacionalni televiziji 20. decembra 1990 ponovno povabil kristjane in vse druge,

da se udeležijo plebiscita in glasujejo ZA samostojno Slovenijo. (...) Priprave na razglasitev samostojne države Slovenije so se po odlični uspelem plebiscitu

vedno bolj intenzivno nadaljevale. Nadškof Šuštar je sprejemal različne obiske iz tujine pa tudi mnoge predstavnike domačega političnega življenja. Nobenega obiska ni odklonil, z vsemi se je pogovarjal in v teh pogovorih iskal predvsem tisto, kar je različne politične opcije povezovalo med seboj.

Slovenska škofovska konferenca je ob razglasitvi samostojne Slovenije pripravila posebno izjavo, v kateri je povabila vernike k molitvi in odgovornemu vključevanju v graditev mlade države. Po razglasitvi samostojne države Slovenije 25. junija je na slovesnem praznovanju 26. junija 1991 nadškof dr. Alojzij Šuštar preko simbolične blagoslovitve slovenske lipe blagoslovil novorojeno slovensko državo. Ta je bila praktično napadena še isti dan. Zato je 27. junija 1991 nadškof dr. Alojzij Šuštar poslal telegram sv. očetu Janezu Pavlu II. "Sveti oče, oborožene sile Jugoslovanske vojske so začele okupacijo Republike Slovenije. Zelo bi bili veseli vašega poziva k pravičnosti in miru."

Že naslednji dan, 28. junija 1991, je papež Janez Pavel II. v konzistoriju omenil napad na slovenski narod in poudaril pravico slovenskega naroda do samostojnosti in

uveljavljanja človekovih pravic. Istočasno je nadškof dr. Alojzij Šuštar prosil predsednika Sveta evropskih škofovskih konferenc, kardinala Martinija za moralno pomoč in solidarnost škofovskih konferenc. Izrednega pomena je bilo, da se je večina škofovskih konferenc v Evropi, pa tudi v Kanadi in Združenih državah Amerike hitro oglasila in izrazila svojo solidarnost s slovenskim narodom, podprla njegova prizadevanja za svobodo in pozivala vlade v svojih državah, naj se zavzamejo za Slovenijo.

Slovenski rojak, dr. Alojzij Ambrožič, takratni torontski nadškof,

gubili."

V osamosvojitveno dogajanje in v čim prejšnje priznanje Slovenije pa so se vključevali tudi naši rojaki v zamejstvu in po svetu in slovenski izseljenski duhovniki po teh deželah. Dne 3. julija so nadškofu dr. Alojziju Šuštarju poslali telefaks, v katerem so med drugimi zapisali: "V deželah, kjer živimo, si prizadevamo prebuditi čut odgovornosti pred Bogom za zaščito človeških življenj v Sloveniji in za vzpostavitev miru. Zato zastavljamo ves svoj vpliv, da vodilni in vse naše okolje prisluhne na plebiscitu izraženi volji slovenskega naroda in odločitvam demokratično izvoljenega sloven-

porov je bila najava priznanja Slovenije kot samostojne države, ki jo je Sveti sedež sporočil evropski javnosti 20. decembra 1991. Uresničena je bila 13. januarja 1992. Zgodnje priznanje Svetega sedeža je bilo velikega pomena za ostala priznanja, ki so temu sledila, in za vključevanje mlade slovenske države v mednarodno skupnost. Nadškof Šuštar je bil kot človek, ki je dolga leta živel v urejeni moderni demokraciji, vedno človek dialoga. V tem dejstvu najdemo veliko podobnosti z drugim velikim Slovencem, žal tudi že pokojnim dr. Jožetom Pučnikom. (...) Pšenično zrno iz škofovskega grba

dr. Alojzija Šuštarja je rodilo tudi bogato letino evropskih razmerij. Že za časa svojega življenja jo je uporabljal v dobro svojega naroda in v skupno dobro človeštva. Milanski kardinal Martini je o nadškofu dr. Šuštarju dejal, da je predstavljal "veliko duhovno in moralno oporno točko. Njegova modrost je bila in je pomembna ne le za njegovo državo, temveč za celotno evropsko škofovsko konferenco." (...) Prizadevanja nadškofa Šuštarja za spoštovanje človekovih pravic, za narodno spravo, za nastanek in mednarodno priznanje slovenske države, za medsebojno

razumevanje in sožitje ne bodo nikoli pozabljena. Že za časa svojega življenja je postal simbol dobrote in modrosti. Nov klas, ki raste iz posajenega pšeničnega zrna na svobodni slovenski zemlji, priča o veličini njegovega dela. Slovenija se od nadškofa Alojzija Šuštarja danes poslavja z veliko hvaležnostjo.

se je v posebnem pismu obrnil na kanadskega ministrskega predsednika in na sredstva javnega obveščanja: "Z vedno večjo zaskrbljenostjo in strahom sledim dogajanjem v Sloveniji, deželi, kjer sem se rodil. Vabim vse, ki varujejo lastno svobodo, naj podprejo željo po svobodi tistih, ki so v resni nevarnosti, da jo bodo iz-

skega vodstva o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije ter to voljo slovenskega naroda in njegove legitimne oblasti prizna in podpre."

Pogumna prizadevanja dr. Alojzija Šuštarja so se nadaljevala tudi po uspešni obrambni vojni, ko si je Slovenija prizadevala za mednarodno priznanje. Rezultat teh na-

Ob pogrebni maši za nadškofa msgr. dr. Alojzija Šuštarja

Pozdravne in zahvalne misli metropolita Alojza Urana

“V tem zgodovinskem trenutku ljubljanske nadškofije in Cerkve na Slovenskem se v imenu vseh, ki se poslavljamo od nadškofa Alojzija Šuštarja, Bogu zahvaljujem za tako velikega človeka, kristjana in pastirja, živo pričo svetosti in modrosti za naš čas. Zahvaljen Bog za vse njegovo življenje. Bilo je kot velik pšenični klas, iz katerega se na vse strani vsipajo zrna za novo rast. Ta klas se je porajal v domači družini, v preprosti kmečki modrosti, ki mu jo je posredoval oče: “*Vi-diš, Lojze, globoko v zemljo je treba položiti seme. Nihče ga ne opazi. Pride zima in sneg vse prekrije. Za zimo pride pomlad in iz zemlje poženejo zelene bilke. Toda minilo bo še veliko časa, dokler vse dozori za žetev*”. Spremljanje setve in žetve, obenem pa evangelijsko oznanilo: “*Če pšenično zrno umrje, obrodi obilo sadu*”, je narokovalo izbiro škofovskega grba in njegovo temeljno življenjsko usmeritev. Bogato klasje, ki je raslo iz družine, njegove osebne nadarjenosti, kvalitetne šole škofovih zavodov in akademskega študija v Rimu, je omogočilo zgodnjo in obilno sejanje kvalitetnega zrna v širok prostor Švice in evropske skupnosti. Zahvaljen Bog za seme globoke vere in zvestobe do svetega očeta, ki je bila izraz tisočletne pripadnosti slovenskega naroda edine-mu Očetu evropskih krščanskih dežel. Skladnost njegovih temeljnih kulturnih nazorov in verskih prepričanj je bilo eno od bistvenih zrn slovenske narodne istovetnosti, ki jo je tudi želel močno razvijati, da bi bila Slovenija pripravljena na odgovorno sobivanje znotraj družine evropskih narodov. Ko se je leta 1989 udeležil študijskega simpozija v Monzi pod naslovom: “*Duša za Evropo*” je poudaril: “*Nekdo govori o zedinjeni Evropi, nekdo o Evropi*

ljudi in narodov, nekdo o krščanski ali postkrščanski Evropi, vsi pa hrepenijo po svobodni in mirni Evropi. Vsi soglašajo, da novi Evropi ne zadoščajo le gospodarske, politične in strateške odločitve. To je pomembno, vendar je treba upoštevati tudi druge in pomembnejše razsežnosti, predvsem ideološke, verske in kulturne.” Bog je poklical takega vzornega človeka za pastirja naše krajne Cerkve, da bi nadaljeval kot apostolski naslednik na naših slovenskih tleh poslanstvo velikih učenikov in pastirjev, ki so pogumno in goreče pričevali za Kristusa in njegovo Cerkve. To so bili blaženi Anton Martin Slomšek, Božji služabnik Friderik Baraga in Anton Vovk ter mnogi drugi, h katerim se danes pridružuje naš ljubljanski nadškof metropolit dr. Alojzij Šuštar. Posebno se je v zadnjem času, v trpljenju priporočal svoemu rojaku Frideriku Baragi, s katerim sta bila krščena pri istem krstnem kamnu v Dobrniču. Zahvaljen Bog za njegov čut za razločevanje znamenj časa, pristnosti karizem in njihove urejene uporabe za graditev Cerkve in utrjevanje narodne samozavesti v odločilnem obdobju zgodovine naše dežele. To je bil poseben dar, da ni ugašal Duha, ampak vse preskušal in, kar je dobro, ohranil. V sedemnajstih letih škofovske službe ordinarija se je na njegovo pobudo in prizadevanje marsikaj spremenilo tako v Cerkvi na Slovenskem kot v naši družbi. Razmere v Sloveniji so bile v letih njegove škofovske službe zahtevne: začel je v času totalitarnega sistema in spremljal počasen prehod v demokracijo. Stalno si je prizadeval, da bi bila

Cerkve navzoča tudi v javnem življenju. Znani so njegovi napor, da bi bil Božič dela prost dan, da bi po domovih za starejše in v bolnišnicah ter v zaporih imeli možnost duhovne oskrbe. Pri tem je oral ledino, saj je te ustanove osebno tudi prvič obiskal in tam daroval sv. maše. Iz izkušenj, ki si jih je pridobil v tujini, je dajal smernice za pastoralno delo v Cerkvi na Slovenskem in še posebej v ljubljanski nadškofiji. Med drugim je dal pobudo za pastoralni občni zbor ljubljanske nadškofije, čemur sta s svojimi zbori sledili tudi mariborska in koprška škofija; to je bila priprava na slovensko sinodo (plenarni zbor), ki jo je leta 1997 na-

povedal njegov naslednik, ljubljanski nadškof in metropolit, msgr. dr. Franc Rode. Ob birmah in drugih slovesnostih je obiskal večino župnij v nadškofiji. V času njegove škofov-

ske službe smo maja leta 1996 doživeli prvi obisk papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji. Nadškof Šuštar je veliko pozornost naklanjal redovnikom in redovnicam (...). Prav tako je videl velik pomen novih duhovnih gibanj in skupnosti, ki omogočajo pozivljanje vere za naš čas.

Znana so bila njegova prizadevanja pri osamosvajanju Slovenije, k čemur so veliko prispevala poznanstva v tujini, ki so se stekala v času, ko je bil v Švici in ko je deloval kot tajnik Sveta evropskih škofovskih konferenc. Obdobje od leta 1990 naprej je bilo zelo razgibano. V tem času je prišlo do plebiscita, razglašena je bila samostojna Republika Slovenija, zgodila se je desetdnevna vojna, prišlo pa je tudi do mednarodnega priznanja naše samostojnosti. Nadškof Šuštar se je ves čas dejavno vključeval v to dogajanje, še posebej v vojni za Slovenijo. Tedaj je bilo v tujino

poslanih veliko sporočil, sprejemal pa je tudi različne tuje delegacije. Uporabljal je osebnost (mednarodna) poznanstva, da bi tako pripomogel k čimprejšnjemu končanju vojne. Nadškofova državotvorna dejanja so bila izrednega pomena za nastajanje samostojne države Slovenije in za oblikovanje njene identitete. Že v četrtek, 27. junija 1991 zvečer, je nadškof dr. Alojzij Šuštar poslal telegram svetemu očetu Janezu Pavlu II. “*Sveti oče, oborožene sile jugoslovanske zvezne vojske so začele okupacijo Republike Slovenije. Obstaja nevarnost državljanske vojne in prelivanja krvi. V teh okoliščinah*” rešitev resnih problemov. Vašo svetost pri srčno prosim, da nas s svojo očetovsko besedo potolažite in opogumite. Zelo bi bili veseli Vašega poziva k pravičnosti in miru, Ko Vas prosim za apostolski blagoslov, izražam svojo vdanost v Kristusu.” Naslednji dan, 28. junija 1991, je papež Janez Pavel II. v konzistoriju omenil napad na slovenski narod in prav tako na praznik apostolov Petra in Pavla pri umešitvi novih kardinalov: “*Moja misel se danes posebej obrača k dragim prebivalcem Hrvaške in Slovenije. Blizu sem vsem tistim, ki obkujejo svoje padle, ranjenim in vsem, ki žive v žalosti in strahu. Še enkrat ponavljam, da ni mogoče in se ne sme zatreti s silo pravice in legitimnih želja narodov*.” Nadškof Šuštar je neprestano spletal vezi miru, ljubezni in edinosti v Cerkvi in med verskimi skupnostmi, vezi resničnega prijateljstva med ljudmi, v globokem spoštovanju do vsakega človeka in njegovih prepričanj. To so potrdile dolge vrste ljudi, ki so se nepre-

nehoma od njega poslavljale v teh dneh, ko je ležal v Zavodu sv. Stanislava in potem v ljubljanski stolnici. Odlikoval se je z izredno sposobnostjo iskrenega, potrpežljivega, bratskega dialoga v iskanju resnice. Njegova širina se je izkazala tudi v radodarni solidarnosti do trpečih in izraziti skrb za kulturo življenja v slovenskem narodu. Ko se je on sam leta 1997 poslavljati in odšel v Zavod sv. Stanislava, je takole napisal: “*Leta moje škofovske službe so prinesla marsikaj lepega. Z veseljem se spominjam obiska svetega očeta Janeza Pavla II. v maju 1996, posvetitve slovenskega naroda Božji Materi Mariji na Brezjah, 15. avgusta 1992, ter različnih slovesnosti in praznovanj doma in med rojaki po svetu. Če sem v času nekdanjega režima doživel tudi nekatere težke in neprijetne stvari, je to vse sedaj pozabljeno*...” Tudi v oporoki razodeva svojo tenkočutno vest: “*Zaupam v Boga, njegovo neskončno usmiljenje in priprošnjo Božje Matere Marije*.” Spoštovani gospod nadškof Alojzij, Nemogoče je v tem kratkem času naštet vsa zrna, ki so padala iz bogatega klasa Vašega življenja. (...) Imeli ste izredno pozornost do duhovnikov, redovnikov, redovnic, bogoslovcev. Med njimi pa so bili deležni posebne skrbi vsi bolni, trpečih in nemočni. Vse ste nam razdali, sedaj je padlo še zadnje zrno. Vaše izmučeno telo bomo položili k počitku, Vaš duh pa bo nadaljeval in pozivljal vse, ki ste nas imeli radi in mi Vas. Bodite naš zvesti priprošnjik pri Bogu, da bi mogli uresničevati napotke iz Vaše oporoke: “*Svojega naslednika, vse duhovnike, redovnike in redovnice kakor tudi vse vernike ljubljanske nadškofije in verne Slovence doma in po svetu še enkrat prosim, da storijo vse in si prizadevajo z vsemi svojimi močmi, da bi slovenski narod ohranil in poglobil katoliško vero, zvestobo Cerkvi in svojo narodno samobitnost in zavest*.” Dragi gospod nadškof! To Vašo poslednjo voljo bomo iz spoštovanja in hvalečnosti od Vas skušali zvesto izpolniti. Naj Vam bo Trojini Bog Vaše plačil! Prosite za nas vse, posebno za naše družine in nove duhovne poklice.

Ob maši zadušnici za pokojnega nadškofa Šuštarja

Nagovor kardinala Franca Rodeta

Slovo od nekdanjega ljubljanskega nadškofa in metropolita, dr. Alojzija Šuštarja, razsvetljujejo in osmišljajo besede svetega pisma, polne tolažbe in upanja, ki smo jih pravkar slišali. Knjiga razodetja sv. Janeza govori o veličastnem razpletu človeške zgodovine in o končnem povečanju stvarstva: to je vizija novega neba in nove zemlje, pogled na novi Jeruzalem, ki prihaja z neba od Boga. To je novi prostor odrešenega človeka v neizrekljivi Božji bližini. Tedaj bo Bog z ljubečo roko obrisal vse solze s trpečih obrazov. In ne bo več smrti ne žalovanja ne krivov bolečine. Boleča preteklost se bo umaknila pred sveto novostjo brezkončnega življenja, ki ga je Bog pripravil svojim izvoljenim (Raz 21,1-4). V to dramo odrešenja in končnega povečanja je pritegnjen vsak, ki je po veri in ljubezni, tudi če tega ne ve, povezan s Kristusom. V tej drami odrešenja je odigral svojo vlogo pokojni g. nadškof na mestu, ki mu ga je določila Božja previdnost - na mestu pastirja Božjega ljudstva, oznanjevalca evangelija in delivca svetih skrivnosti. In sedaj, ko je Bog sprejel njegovo daritev in je prišel čas njegovega odhoda, lahko reče kot

apostol Pavel: “*Dober boj sem izbojeval, tek življenja dokončal, vero ohranil. Odslej je zame pripravljen venec pravičnosti, ki mi ga bo dal Gospod, pravični sodnik*” (2Tim 4,7-8). Tisti, ki sedi na prestolu in vse dela novo, je Kristus, On, ki je zdrobil verige smrti in vstal od mrtvih, prvorojenec novega stvarstva in začetnik nemrljivega življenja. On nam z besedo, ki ne bo prešla, zago-

tavlja: “*Vse, kar mi da Oče, bo prišlo k meni. In kdor pride k meni, ga nikoli ne bom zavrgel, marveč ga bom obudil poslednji dan, v večno življenje*” (Jn 6,37-40). V tem krogu milosti je živel in de-

loval pokojni nadškof Šuštar. Njegova življenjska pot se je začela v rodni Dolenjski, se nadaljevala na škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu nad Ljubljano, v študiju teologije v Rimu v času druge svetovne vojne ter se ustalila v izredno plodnem in bogatem obdobju v nemško govorečem delu Švice in se je končno sklenila v domovini s poslanstvom in odgovornostjo prvega moža Cerkve na Sloven-

skem. To lepo in bogato življenje je slovenski javnosti znano in ne bom omenjal dejstev, ki so nam vsem v spominu. Rad bi samo poudaril nekaj dogodkov, ki se mi zdijo po-

membni za Cerkve in razodevajo njegov lik človeka in pastirja. Njegova vrnitev v Slovenijo leta 1977 je nedvomno predstavljala zanj dokaj radikalen prelom v njegovem teološkem mišljenju in pojmovanju pastoralnega dela. Ko se je vrnil v Slovenijo, se je namreč znašel sredi ljudstva, ki je trpelo pod diktaturo uradnega ateizma, ki je bilo prikrajšano za svoje pravice in ogroženo v svoji veri. Hitro je uvidel, da s švicarsko teologijo in pastoralno usmerjenostjo v Sloveniji nima kaj početi. Modro in ponižno se je vključil v tok našega cerkvenega življenja in uvidel, kje so resnični problemi Cerkve na Slovenskem. Nadškof Šuštar se je takoj postavil v bran za pravice vernikov v domovih za ostarele, bolnikov v bolnišnicah in zapornikov. Kot prvi odgovorni je redno obiskoval te ustanove, kljub negotovanju oblasti. Odločno se je zavzemal za pravice vernikov v javnosti in v šoli. Kot je dejal v nekem intervjuju za Družino: “*Cerkve nimajo le pravice, ampak tudi dolžnost, da se upira odrinjenosti vernih iz javnega življenja in šole*.”

Ko se je po padcu komunizma ponudila zgodovinska priložnost, da se slovenski narod osamosvoji, je nadškof Šuštar to priložnost vzel kot svoj življenjski izziv in kot ugleden dostojanstvenik s široki-

mi mednarodnimi zvezami odprl našim politikom marsikatero pot do svetovnih centrov moči, kar je pripomoglo h končni osamosvojitvi naše domovine. V samostojni Sloveniji se je potem marsikaj odvijalo v nasprotju z njegovimi pričakovanji. Neskončni in brezplodni pogovori v Krovni komisiji, poskusi ideologizacije šolstva, stalne zapreke v procesu denacionalizacije - vse to je nadškofa Šuštarja navdajalo z žalostjo in ustvarjalo v njem vtis, da ga oblast ne jemlje resno in da ga izigrava. Spomnim se, kaj mi je rekel nekaj dni prej, preden sem prevzel vodstvo ljubljanske nadškofije: “*Zapomni si, komunisti so še tu!*” Bil je kritičen tudi do medijev: “*Pri mnogih*,” je poudaril telegram, “*je ostalo isto mišljenje*

in ista sovražnost do Cerkve, ista podtikanja in neresnice. Daleč smo še od objektivnega poročanja.” Ko je po 17-ih letih škofovske službe sveti oče sprejel njegov odstop, se je umaknil v tiho škofovih zavodov, ki so bili medtem po njegovi zaslugi obnovljeni in so znova zaživi k škofijski klasični gimnaziji. Tu je vsak dan v kapeli prebil več ur v molitvi in premišljevanju, dokler so mu moči dopuščale. »Moja naloga sedaj je molitev,« je rad ponavljal. V vedno večji telesni oslabeledosti, v trpljenju, ki mu ga je povzročala totalna gluhot, je v svojem telesu dopolnjeval, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim za njegovo telo, ki je Cerkve (Kol 1,24). S tem je na drugačen, a nič manj pomemben način nadaljeval svoje pastirsko poslanstvo. Spoštovani, dragi gospod nadškof Alojzij! Ko se v upanju na srečanje pri Bogu, poslavljamo od vas, se vam zahvaljujemo za vašo zvesto službo na čelu ljubljanske nadškofije in Cerkve na Slovenskem, za vaš zglede dobrega pastirja, za vašo brezpogojno vdanost resnici evangelija, za vašo plemenito držo Slovenca in državljana, in - dovolite to osebno izpoved - za vaše besede spodbude in prijateljsko podporo, ki ste mi jo kot škof posvečeval: svojemu nasledniku nudili v težkih trenutkih mojega službovanja v Ljubljani. Naj vas Gospod kot dobrega in zvestega služabnika sprejme v kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta.

Kratke

V Kulturnem domu v Gorici razstavlja brazilski umetnik

V galeriji Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) je na ogled razstava brazilskega slikarja Jerônima Lopesa iz mesta Rio de Janeiro.

Razstava, ki jo prireja upravni odbor Kulturnega doma v sodelovanju s kulturno zadrugo Maja iz Gorice, bo odprta do 31. julija 2007 ob delavnikih od 9.00 do 13.00.

Katoliška knjigarna bo dobila nov obraz

Foto DP

V teh dneh potekajo obnovitvena dela v Katoliški knjigarni, ki bo do jeseni dobila sodoben in urejen obraz, saj pridni mojstri pod vodstvom arhitekta Davida Faganela belijo, zidarijo, postavljajo nove knjižne police, skratka: prodajalke v Katoliški knjigarni pravijo, da se danes spleča malce potrpeti, ker bo jutri knjigarna dosti lepša!

Začela so se obnovitvena dela na Travniku

V teh dneh se je začela obnova osrednjega goriškega trga, Travnika. Izvedenci predvidevajo, da bodo dela trajala več kot tri leta, kar bo seveda vneslo v že itak kaotično prometno mrežo dodatno zmedo in gotovo ne bo ugodno vplivalo na poslovanje bližnjih trgovin.

Pobuda svetnika NSi Davorina Mozetiča

Svetnik NSi mag. Davorin Mozetič predlaga županu MONG ustanovitev Goriške razvojne banke.

Država se je odločila za privatizacijo NKBM Maribor, kasneje načrtuje tudi privatizacijo zavarovalnice Triglav. Goriška, kot občutljiva regija na Zahodnem robu slovenskega etičnega ozemlja, nujno potrebuje svojo lastno institucijo bančno-zavarovalniških dejavnosti (Finančno-bančno-zavarovalni steber) s sedežem v Novi Gorici.

Taka bančna institucija bi služila v podporo goriškemu in vseslovenskemu gospodarstvu za prodor na tržišča (italijansko...).

V NSi menimo, da sedanje podružnice NKBM in NLB v Novi Gorici ali Gorici niso usposobljene za kvalitetno podporo gospodarskemu razvoju v izvozu. Predlagamo tudi, da bi se koncesijski denar igralnic na Goriškem namensko zbiral za razvoj Goriške regije v posebnem razvojnem skladu Goriške razvojne banke.

V NSi menimo, da dosedanja koncesijska sredstva, ki so se zbirala v proračunu Republike Slovenije (50%) in lokalnih skupnosti Goriške (ostalih 50%) niso bila uporabljena za razvoj.

Do sedanje zakonske rešitve (vlaganja v turistično infrastrukturo in človeku prijazno okolje) so slaba rešitev in potuha občinam, da investicije v osnovno infrastrukturo prikazujejo kot investicije iz koncesijskega denarja.

V NSi predlagamo namensko trošenje koncesijskega denarja za razvoj in ustvarjanje kvalitetnih delovnih mest. Zato bomo tudi predlagali spremembo člena Zakona o igrah na srečo (ZIS), ki določa namensko porabo koncesijskih sredstev.

Goriška potrebuje svojo razvojno bančno institucijo bolj kot ostala regijska središča, ker smo najbolj izpostavljena in ogrožena regija. / Svetnik, mag. Davorin Mozetič

Doberdob / Posvet v društvu Hrast

Jusi na Goriškem

V petek, 29. junija, je bil v prostorih društva Hrast v Doberdobu zanimiv posvet o jusih. Srečanje je uvedel predstavnik kulturnega društva Hrast, Dario Bertinazzi, ki je najprej pozdravil prisotne, nakar je prepustil besedo govornikom večera. To sta bila podpredsednik Jusa Vrh Walter Devetak ter predsednik Agrarne skupnosti Marko Legiša.

Prvi je orisal juse na Goriškem in se osredotočil predvsem na vrhovski jus. Povedal je, da je bilo v goriški pokrajini obnovljenih pet jusov. To so: Comunita' di Redipuglia v Sredipolju, katerega pravna osebnost je bila priznana z odlokom predsednika dežele FJK 30. maja 2003; Jus Rumišče; Jus Jamlje; Comunial di San Martino v Martinščini in Jus Vrh.

Slednji je bil registriran 17. oktobra 2005 in trenutno šteje 70 članov. Prvi vpis Jusa Vrh sega v leto 1890, ko so s protokolom 19. novembra vknjižili na Jus Vrh nekatera zemljišča in to na podlagi pravic in njih efektivne posesti. Tako izhaja iz katastrske knjige. Kot zanimivost je povedal, da se je leta 1901 katastrska občina Dol razcepila na katastrsko občino Dol in na katastrsko občino Vrh. Istega leta je bil zabeležen prepis 28 parcel zemlje v lasti Jusa Vrh v katastrsko občino Vrh. Jus Vrh bi moral imeti v posesti približno 410 tisoč kvadratnih metrov. Leta 1932 je goriški prefekt vzel juse 110 tisoč kvadrat-

nih metrov in jih prestavil na "Demanio dello Stato". Leta 2002 pa so bila prepisana vsa ostala zemljišča na Občino Sovodnje ob Soči. Temu odloku se je Jus Vrh uprl, žal pa ni bilo nobenega odziva od namestnika zemljiškoknjižnega sodnika. Jus si je kasneje prizadeval, da bi zadevo mirno rešil z Občino Sovodnje ob Soči, a žal tudi tokrat ni bilo odziva. Zaradi tega je Jus Vrh sklenil, da bo ubral pravno pot za vračilo imovine. Težave, ki

sov oziroma srenj. Povedal je, da prve oblike skupne lastnine segajo v 16. stoletje, ko so se kmetje med seboj povezali in si pomagali. Leta 1649 je avstrijski cesar izdal odlok, ki je preprečil prodajo skupnih zemljišč, ki so jih družinske skupnosti uporabljale. V istem obdobju pa so se pričeli spori med kmeti in med gospodo glede lastništva teh zemljišč, kajti slednji so se jih hoteli prilastiti. Zemljišča, ki jih gospodom ni uspelo si prilastiti, pa so postala skupna last. Prve občine so nastale s cesarskim patentom 8. avgusta leta 1849, torej krepko za družinskimi skupnostmi. Zemljišča so vknjižili na ime skupnosti. Ta se imenuje na Krasu

sujejo samo zasebna zemljišča. 5. junija 1853 je bil izdan cesarski patent, s katerim so srenjska oziroma jusarska zemljišča prešla v last družinskimi skupnostim. Zemljišča so vknjižili na osnovi posesti "ab immemorabile" ali na podlagi kupo-prodaje. Po navadi so naši predniki zemljo odkupili od gospode in dolg porazdelili med upravičence in izplačali v več obrokih. Tovrstne dokumente najdemo v Arhivu Agrarne skupnosti. Zemljišča, ki so bila skupna last, so uporabljali na primer za pašo, sečnjo, steljo in druga kmečka opravila ter za gradnjo skupnih objektov, kot so na primer cerkve, pokopališča, šole. Te površine so upravljali izvoljeni odbori, ki so jih izvolili upravičenci. Taka uprava zemljišč v naših krajih je bila možna do prihoda fašizma. V povojnem času je bila tako na evropski kot na državni ravni sprejeta zakonodaja v prid površinam, ki jih upravljajo družinske skupnosti. To so na primer: Evropska listina o krajevnih avtonomiji, odobrena leta 1985, državni zakon št. 439/89, državni zakon št. 97/94, 34. člen državnega zakona št. 991/52, 30. člen odloka Predsednika Republike št. 1979/52 in deželni zakon št. 3/96.

Danes je zelo pomembno, da se jusi oziroma srenje obnovijo, kajti na ta način se lahko obvaruje zemlja pred divjimi gradnjami in spekulacijami. Svoj nastop pa je Marko Legiša zaključil s podatkom, da Agrarna skupnost v tržaški pokrajini združuje 29 jusov oziroma srenj. Površina, ki jo slednji upravljajo, meri približno 5 tisoč hektarjev.

Marko Černic

Podpredsednik Jusa Vrh Walter Devetak (levo) in predsednik Agrarne skupnosti Marko Legiša (desno)

jih je izpostavil podpredsednik Jusa Vrh, so zelo posplošene, saj se z njimi morajo ukvarjati tudi drugi jusarji.

Predsednik Agrarne Skupnosti Marko Legiša je nato orisal poslušalcem zgodovinski okvir ju-

jus in v Bregu srenje. Včasih so te vknjižbe tolmačili kot last občine, vendar tako tolmačenje je zgrešeno; prvič, ker občine so nastale za juse, drugič, ker občinska imovina se ne vpisuje v zemljiško knjigo, kamor se vpi-

Demokratska stranka v nastajanju

Božidar Tabaj načelnik Oljke v občinskem svetu

V goriškem občinskem svetu so v preteklem tednu imenovali Božidarja Tabaja za načelnika svetniške skupine Oljke. To se je zgodilo, ker v Marjetici ni prišlo do dogovora. Tako je odločitev padla na svetnika, ki je v svetniški skupini Oljke prejel največje število preferenc. To pa je prav predstavnik SSK, Božidar Tabaj, ki si je na začetku svojega tretjega mandata prislužil primerno potrditev za svoje dosedanje politično delo v korist slovenski in celotni goriški skupnosti.

Demokratska stranka v goriški pokrajini

V soboto, 7. julija, je v Gorici

potekala predstavitev pokrajinskega odbora za ustanovitev Demokratske stranke. Srečanja so se udeležili vidni predstavniki Marjetice in Levih demokratov, ki predstavljajo temelj nove politične skupine. Poleg njih pa so se srečanja udeležili še drugi politiki goriške pokrajine, med katerimi so bili predsednik pokrajine Enrico Gherghetta, podpredsednica pokrajine Roberta Demartin in nekdanji predsednik pokrajine Giorgio Brandolin. Srečanja se je udeležil tudi deželni svetnik in goriški po-

krajinski tajnik SSK Mirko Špaccan. Ustanovitveni odbor šteje 66 članov, od katerih je sedem iz vrst SSK. Glavne naloge tega odbora so sestava pokrajinskega manifesta, programa nove stranke in priprava na primarne volitve, ki bodo potekale 14. oktobra za državno in pokrajinsko vodstvo nove Demokratske stranke. Slovenska skupnost bo k temu procesu

pristopila v obliki federacije, ostale stranke pa se bodo združile v novo politično formacijo. Narodna stranka Slovencev v Italiji želi vsekakor biti soudeležena pri vseh fazah nastajanja novega političnega subjekta zato, da bo v raznih ustanovnih listinah poskrbljeno za primer- no uveljavljanje pravic narodnih in jezikovnih manjšin.

Julijan Čadek

Foto Bumbaca

46. Linhartovo srečanje - Postojna 27.-29. septembra 2007

Še eno veliko zadoščenje za štandreške komedijante

Pred časom smo poročali, da je dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež tudi letos, s predstavo Balkanski špijon Dušana Kovačevića v režiji Jožeta Hrovata, sodeloval na območnem Linhartovem srečanju, v sklopu 46. Linhartovega srečanja - Festivala gledaliških skupin Slovenije v organizaciji Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Na tej prvi selekcijski stopnji je selektor, režiser Marjan Bevk, za priznanje za najboljšo glavno žensko vlogo in najboljšo stransko žensko vlogo izbral Marto Bizjak kot oblikovalko lika Danice Cvorović, soproge glavnega protagonista v delu Balkan-

ski špijon, in Federico Bello za vlogo hčerke, Sonje Cvorović (na sliki). Že ti dve priznanji, ki sta bili poleg drugih podeljeni na slavnostnem večeru v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica letošnjo pomlad, pomenita zelo lep uspeh za štandreški dramski odsek, ki že 42. leto neprekinjeno, predano in zvesto služi gledališki modrici. Še večje veselje je igralcem zagralo v srcih, ko so jim pred nekaj dnevi iz Javnega sklada Republike Slovenije pisno sporočili, da je selektor za Linhartovo srečanje Marko Bratuš po ogledu vseh regijskih Linhartovih srečanj za finalni del festivala, ki bo v Postojni od 27. do 29. sep-

tembra, izbral med šestimi predstavami, ki se bodo potegovale za priznanja, tudi njihovo uprizoritev črne komedije Balkanski špijon. Tako bo dramski odsek PD Štandrež edina zamejska ljubiteljska skupina prisotna na vseslovenskem festivalu ljubiteljskih gledaliških skupin s svojo predstavo, ki je očitno zgrajena na dovolj trdnih temeljih, da se lahko kosa z ostalimi predstavami, ki jih je selektor Bratuš izbral za to vsakoletno prireditev. To so: J. Hašek: Prigode Dobrega vojaka Švejka, Šentjakob-

Foto DP

sko gledališče Ljubljana (najboljše ljubiteljsko gledališče v Sloveniji z dolgoletno zgodovinsko tradicijo!); M. Python: Kralj Arthur in sveti Gral, gledališče Toneta Čufarja Jesenice (zelo znana ljubiteljska skupina); M. Jesih: Stevardesa, KD Janez Jalen Notranje Gorice; R. Cooney: De-

nar iz neba, gledališka skupina KD Ivan Kaučič Ljutomer; Z. Radojevič: Dogodivščine Bima in Buma, KUD gledališče Steps Izola in H. Muller: Stroj Hamlet, gledališče Gnosis, II. gimnazija Maribor, MKUD Ivan Cankar. Slednja je bila na Linhartovo srečanje uvrščena neposredno

kot zmagovalna predstava Festivala Vizije - Festivala mladinskih gledaliških skupin Slovenije Maribor 2007. V spremljevalnem programu si bodo gledalci lahko ogledali J. Javorška Veselje do življenja v izvedbi KUD Primož Trubar Velike Lašče, M. Ojdaniča Kokoške umiru od ljubavi, dramskega studia "EHO", SKD "Prosvjeta" Zagreb, Hrvaška, A. Barika Iljado, Pozorišta Dardov, Beograd, Srbija. Naj spomnimo bralce, da so štandreški igralci 1. 2004 zablesteli na tem festivalu kot zmagovalci s tragikomedijo Stara garda Alda Nicolaja v režiji Janeza Starine. "Nemo propheta in patria", bi lahko vzklili z Latinci, če bi se ozrli na letošnji 7. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah in na dejstvo, kako je bila predstava Balkanski špijon obravnavana na njem.

JK

Sovodnje ob Soči

V spomin Petru Tomsiču - Božjemu

V torek, 26. junija, je bil pogreb najstarejšega sovodenjskega občana, Petra Tomsiča - Božjega, iz zaselka Vas v Sovodnjih ob Soči. Nekaj mesecev po smrti žene je v zaslužen pokop stopil tudi on. Zaradi njegove aktivne sodelovanja v vaškem življenju je prav, da mu posvetimo primeren spomin. Bil je rojen 14. decembra 1909 v kmečki družini. Že kot šestletni otrok je moral doživeti hudo preizkušnjo begunstva, saj se je morala družina leta 1915 izseliti zaradi fronte, ki je na sovodenjskih tleh potekala med 1. svetovno vojno. Izselili so se najprej v Volčjo Drago, nato pa v avstrijski Steiklam v bližini Gradca. V taborišču je sedemčlansko družino doletela smrt enega od sinov, ki je podlegel posledicam padca. Omeniti je treba še, da jim je pred izselitvijo umrla štiriletna sestra. Tudi Peter je v taborišču zbolel. Nega deda in mame pa mu je pomagala, da je premagal hudo vročino. Pred stradanjem v taborišču jih je rešilo delo na kmetiji pri okrajnem grofu, kjer so si pridobili zaupanje, ker je Petrova mama grajske upravitelje poučila o novem načinu sejanja krompirja, kar je obrodilo dvojni pridelek. V rodne Sovodnje so se vrnili

4. aprila 1918 in našli vas popolnoma porušeno in razdejano. S trdim delom in v težkih časih so si počasi spet zgradili dom in obnovili kmečko dejavnost. 16. novembra 1935 se je Peter poročil z domačinko Milko Češut, s katero sta si ustvarila družino; imela sta dva sina in dve hčeri. Poleg domačega dela na kmetiji se je Peter Tomsič aktivno angažiral tudi v vaškem življenju. Skupaj z drugimi sovaščani si je prizadeval, da bi v Sovodnje prišel službovat slovenski duhovnik in sovaščan Peter Butkovič. In res njihov napor je bil uspešen. Prihod Petra Butkoviča-Domna za župnijskega upravitelja so v Sovodnjih dočakali z veličastnim sprejemom. Druge hude preizkušnje pa so že bile pred vrati. Najprej je fašizem prevzel v Italiji oblast in začel preganjati Slovence,

nato pa se je temu pridružila še 2. svetovna vojna z vsem gorjem. A tudi takrat je Peter Tomsič ostal zvest svojim vrednotam in svojemu narodu. Na terenu je pomagal narodnoosvobodilni vojski z zbiranjem materiala in hrane. Na domu pa je gostil domačega župnika Butkoviča-Domna, ko so ga SS-ovske enote izgnale iz župnišča in tam namestile urad. S porazom okupatorjev je tudi

Foto RD

v Sovodnje spet prišla svoboda. Potrebno je bilo spet pričeti znova, kajti tudi po tej vojni je ostalo veliko pogorišče. Čeprav je slovenski narod, tudi na sovodenjskih tleh, utrpel velike izgube, je bilo potrebno spet aktivno sprejeti izlive novih časov. Tako se je Peter Tomsič odločil, da bo v

sovodenjski občini podpiral januarja leta 1947 ustanovljeno Slovensko demokratsko stranko, ki se je zavzemala za samostojen politični nastop Slovencev. Glavna voditeljica sta bila dr. Avgust Sfiligij in dr. Anton Kacin. Oba sta večkrat, skupaj z drugimi, prišla na dom Petra Tomsiča, kjer so razpravljali o političnih vprašanjih obrambe Slovencev in slovenskega ozemlja v Italiji. Prav tako so skupaj pripravljali nastope na občinskih volitvah, potem ko so Sovodnje ob Soči, junija 1951, spet dobile status samostojne občine. Na občinskih volitvah je Peter Tomsič dvakrat kandidiral in bil tudi izvoljen v sovodenjski občinski svet, kjer se je zavzemal za obče koristi sovodenjskih občanov in slovenske zemlje. Vseskozi je bil Peter Tomsič aktiven član domače cerkvene skupnosti. Vse od začetka je imel globok prijateljski odnos z župnikom Butkovičem. V župnijskem svetu pa je imel vlogo cerkvene ključarja vse do sedemdesetih let.

Za pokojnim Petrom Tomsičem ostaja svetel spomin, ki nas vse opozarja na vrednote življenja, vere, narodnosti, dela in skrbi za zemljo, na kateri živimo. Naj bolni Bog podari njemu in soprogi večni mir in pokoj, ki si ga je zaslužil.

Julijan Čaudek

Štandrež

Mladinsko kiparsko srečanje

Na pobudo štandreškega rajonskega sveta in v organizaciji društva Skultura 2001 poteka v teh dneh v Štandrežu kiparsko srečanje mladih, ki obiskujejo Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani in solo mozaikov v Spilimbergu. Udeleženci srečanja - delavnice, ki poteka v župnijskem parku, skupno oblikujejo večjo skulpturo, ki jo označujeta dva pokončna kamnita elementa, ob vznožju katerih je iz mozaika izdelano stilizirano polje, na katerem prevladujejo zelene in modre barve. S tega polja raste in se po stebrih vzpenja vezna nit do vrha kamnitih elementov, kjer se oblikuje v zaokroženo površino, na kateri prevladujejo modre barve mozaika. Gre za simbolno uprizoritev padca meje in za spojitve dveh držav v skupno

evropsko hišo. Delo bodo ob koncu letošnjega leta postavili na sedanjem mejnem prehodu Vrtojba - Štandrež, kjer je že skupina skulptur, ki so jih v prejšnjih letih izdelali na podobnih kiparskih srečanjih v Štandrežu. Pri tej pobudi sodeluje tudi občina Sempeter - Vrtojba. Za pripravo mladinskega kiparskega srečanja se je sestel odbor društva Skultura, ki je pregledal opravljeno delo v lanskem letu in izdelal okvirni program za prihodnje pobude. V začetku meseca oktobra bo v Jeremitišču potekala mednarodna kiparska delavnica, na kateri bo sodelovalo deset priznanih umetnikov iz raznih držav. Odbor je tudi osvojil predlog, da bi v Štandrežu v okviru raznih kiparskih aktivnosti izdelali in postavili spomenik štandreški kmečki družini.

ZAHVALA

Ob bolečti izgubi dragega očeta

PETRA TOMSIČA

se iskreno zahvaljujemo zdravniku dr. Marjanu Cijanju za dolgoletno potrpežljivo pomoč, ki jo je nudil našemu dragemu. Zahvala g. župniku Vojku Makucu za cerkveni obred, cerkvenim pevkam, govorniku za izčrpen življenjski opist ter vsem, ki ste na kakršenkoli način počastili njegov spomin.

Sovodnje ob Soči, 12.7.2007

SVOJCI

Poletno središče Izzivi 2007

Zabavno in poučno potepanje

Prejšnji teden se je zaključilo poletno središče Izzivi 2007, namenjeno srednješolcem. Središče je potekalo tri tedne (od 18. junija dalje) in program je bil zelo pester. Dvajset mladih se je zabavalo v naravi in spoznavalo najrazličnejše večšine pod vodstvom Danijela, Simona Petra in Maura. Prvi teden smo spoznali, kako se lovci in ribiči odpravljajo na lov in muharjenje. Z nami so bili Jan Leopoli, Dušan Černic in Walter Prinčič. V spremstvu članov društva Soška fronta smo obiskali jame in jarke na Sveti Gori in Vodicah. Sredi tedna smo se odpravili na krajši potep s kolesi na Kalvarijo in pekli klobase, konec tedna pa odšli na kopanje v Sesljan. Tretji teden je bil adrenalinsko še nabitejši, saj smo obiskali pustolovski park na Nevejskem sedlu, kjer smo kot Tarzan hodili po vrhovih, prečkali tibetanske mostove in se igrali na lija-

nah. En dan smo namenili spustu z rafti po brzicah de-roče Soče. Imeli smo tudi orientacijsko igro s kolesi, spoznavali smo še, kakšno je delo prostovoljcev civilne zaštite in gozdne službe v primeru požara ali naravne katastrofe. Prav zabavno je bilo, ko smo se ob koncu razlag špricali z gasilskimi brizgalnami. Tisti dan so nam prostovoljci z učinkovito simulacijo pokazali, kako iščejo pogrešane s pomočjo izurjenih psov. Zadnji dan pa smo z Erikom spoznali plesno borilno večšino capoeira. Tretji teden smo se razdelili po skupinah. Gojenci Mladinskega doma smo odšli v koč svetega Jožefa na Zeleni izziv, t.j. zeleni teden, ostali pa so v poletnem središču nadaljevali program. Najprej je bila na vrsti mehanična delavnica v Doberdolu pri Micheleju Petruzu, z gospodom Ciri-

Obvestila

Goriški sedež SSO bo od 1. julija do 31. avgusta odprt samo dopoldne, in sicer od 9.00 do 12.30.

Sklad Mitja Čuk prireja poletno središče Kratkočasnik 2007 v vrtcu v Doberdolu od 2. do 27. julija, od 8. ure do 13.30 z malico. Prijetno vzdušje, majhne skupine, prijazne vzgojiteljice, veliko zabave, ekskurzije, izlet in še veliko drugih prijetnih dejavnosti bodo popestrili in razgibali poletje vaših otrok. Vpis in zavarovanje 15 evrov. Tedensko plačilo 40 evrov; mesečno 140 evrov (4x35 evrov). Mesta so omejena. Vpisi in informacije na tel. 335 5952551 (Damiana) pon.-pet. 9.00-11.00 in 19.00-20.00; samo info: Sklad Mitja Čuk - tel. 040 212289.

V Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu se nadaljuje razstava ilustracij Paole Bertolini Grudina in Walterja Grudine.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja tradicionalni piknik v soboto, 4. avgusta, z izletom v Linhartovo mesto Radovljico. Najprej bodo obiskali Prešernov gaj v Kranju, nato si ogledali v Radovljici čebelarstvo muzej in druge znamenitosti. Po kosilu v prijetnem gostišču bo priložnost za družabnost ob glasbi Silva. Vrnitev v večernih urah. Vpisovanje do zasedbe mest na avtobusu na tel. št. 0481 390688 (Saverij R.) in pri poverjenikih (Veronika T., tel. št. 0481 882302; Ema B., 0481 21361; Ana K., 0481 78061). Na račun 20 evrov.

Darovi

V spomin na Franca Petejana darujejo Marija, Sandra in Patricija z družinama 50,00 evrov za Kulturno društvo Sovodnje in 50,00 evrov za društvo kvodajalcev iz Sovodnje.

Za cerkev v Gabrjah: v spomin na Petra Tomsiča darujeta Milena in Ladi 50,00 evrov.

V spomin na očeta Petra Tomsiča darujeta: sin Vinko 100,00 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž in 100,00 evrov za sovodenjsko sekcijo Slovenske skupnosti; hči Marija 100,00 evrov za misijonarja Danila Lisjaka in 100,00 evrov za sovodenjsko sekcijo Slovenske

skupnosti.

Čestitka

Dobrodošel, mali MANUELI S svojim prihodom na svet si osrečil mamico ROSANNO in očca CRISTIANA. Z njima se veselijo in čestitajo člani in prijatelji Prosvetnega društva Štandrež.

Sožalje

Ob smrti dragega očeta Franciška Ermana izreka svojemu pevcu Iztoku iskreno sožalje zbor Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 13.07. do 19.07.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Kamijo 97,4, 91, 103,6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 13. julija (v studiu Andrej Baucon): Čez poletje z narodnozabavno in dalmatinsko glasbo - Zanimivosti in humor.

Ponedeljek, 16. julija (v studiu Andrej Baucon): Pop poletje z najlepšo glasbo 80. let - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti.

Torek, 17. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Prijatelj sonca, gleander - Izbor melodij.

Četrtek, 19. julija (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

Naši dragi sodelavki Tamari, ki je pred dnevi povila živahnega dečka TOMAŽA, želimo veliko dobrega, Tomažu pa, da bi zrasel v zrelega člana naše skupnosti!

UREDNIŠTVO
NOVEGA GLASA

RASTI GOSTINSTVO - NOVA GORICA

Več fantov in deklet iščemo za delo v baru v centru Nove Gorice. Za informacije kličite na tel. 003865/3331147 ali na mobi 00386/41735190

lom Murnikom so naslednjega dne snemali kratkometražni film. Odpravili pa so se tudi na potep s kolesi. Poletno središče so sklenili z jahanjem pri Remudi.

Na Zelenem izzivu smo se tudi

dežju sprehodili po planini pod Montažem in se kopali v termah pri Beljaku. Zvečer smo se v koči igrali, se pogovarjali, ob tabornem ognju pa pekli klobase, jabolka in krompir. Seveda smo si tudi sami kuhali, po-

zabavali. V Pušji vesi smo si ogledali mumije, v Žabnicah spoznavali okolico podnevi (levo) in ponoči (zajčje), se povzpeli na Sveto Višarje, zopet obiskali adrenalinski park, se v

mivali in pospravljali. Na poti nazaj smo si v Logu pod Mangartom ogledali vhod rova v rabeljski rudnik in korita pri Klužah.

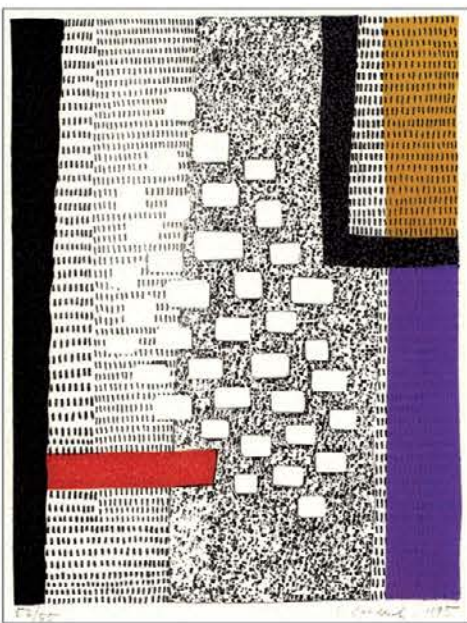
Sipe

Galerija Artes, Nova Gorica / 15. junij - 30. julij 2007

Grafični listi Lojzeta Spacala

Lojze Spacal je bil eden najvidnejših predstavnikov slovenske moderne umetnosti druge polovice 20. stoletja, s svojim inovativnim slogom in obširnimi opusom je obogatil njen razvoj ter vplival na mnoge avtorje, ki so se zgledovali po njegovih izčiščenih stilno-formalnih rešitvah. S slikarstvom se je začel ukvarjati med triletno internacijo v južni Italiji, ko so ga aretirali zaradi sodelovanja v antifašističnem gibanju. Šolal se je v Benetkah, Rimu, Monzi in Milanu, med vojno pa je bil ponovno zaprt. V Ljubljani je prvič razstavljal leta 1945 in vplival na povojno generacijo slovenskih likovnih umetnikov. Ob stoletnici rojstva mu številne galerije po Sloveniji posvečajo pregledne razstave, posvečene različnim področjem, s katerimi se je ukvarjal. V osrednji Spacalovi galeriji v Štanjelu so predstavljena grafična dela, v ljubljanskem grafičnem centru so razstavljene njegove fotografije, v

Piranu mozaiki in tapiserije, v Portorožu ladijska oprema, v Kranju slike in kipi, v Kopru likovna dela. Tem se s svojim pri-

spevkom pridružuje tudi galerija Artes v Novi Gorici.

Lojze Spacal je iz tržaškega, primorskega umetnika zrasel v enega ključnih slovenskih moderni-

stov. Razvil je svojevrsten slog, magični realizem, s katerim je problematiziral realistično nakazovanje motivov, oddaljal se je od deskriptivnosti in skozi proces poenostavljanja dosegel izjemno močne izrazne možnosti. Ustvaril je lastno simboliko, ki je prerasla meje njegovega osebnega čutenja in se zasedla v družbeni zavesti. Spacal se je na svoji dolgi ustvarjalni poti ukvarjal z zelo raznolikimi zvrstmi, o tem pričajo že omenjene razstave, najbolj intenzivno pa se je posvečal grafiki, slikarstvu na platnu in lesu ter mešani tehniki ali kolažu. Opredelil se je za motiviko kraških vasi in istrskih mest, ki so s svojo značilno konfiguracijo prispevali k izbiri izraznega načina. Domače kraje je doživljal s posebno predanostjo in prav ta duhovni odnos je v njem vzbudil težnjo po vzpostavitvi lastnega predstavnega sveta. Upodabljal je mestne vedute, parke, vrtove, kmečke stavbe ali dele arhitekture in predmete, zidove,

ograje, steze, naravo. Skozi te je predstavljal način življenja, kulturo, preteklost, sedanjost; realnost je spremenil v simbolnost, v notranje lirčno doživljanje. Njegov linearni, dvodimenzionalni likovni svet izraža trdoto, trpkost kraške pokrajine, istočasno pa ji izkazuje ljubezen in poudarja njeno poetičnost. Spacal se je s konstantno redukcijo teh motivov približal abstrakciji, dosegel je enostavnost, bistvo. Težil je k sintezi oblik, ki pa so ostale vezane na naravno izhodišče, prišel je do asketskih, očiščenih, a še vedno asociativnih znakov. Pri tem je uporabljal zelo z reducirano barvno lestvico, ki ima vedno konstruktivno vlogo, in glede na potrebe povsem opuščal barve ter poudarjal oblike skozi črno-belo kombinacijo. Mojstrsko je znal odpraviti določene elemente in poudariti druge, da bi dosegel čim intenzivnejši emocionalni učinek. Tega je iskal tudi v drugih zvrsteh, h katerim je prehajal brez kakršne koli ločitve, saj je na primer pobarvane grafične matrice, sestavljene v reliefno skulpturo, vključeval v slikarske kompozicije in dosegel združitev med grafiko in kiparstvom. Spacal je brisal meje med različnimi načini izražanja ter naredil sintezo med posameznimi likovnimi zvrstmi. Njegov opus se tako spreminja v neko celostno podobo, ki odraža umetnikov način življenja, ideje in doživljanje sveta.

Katarina Brešan

Trst Muzej Revoltella / razstava Dorfflesovi utrinki

Do polovice julija je odprta v muzeju Revoltella antološka razstava slik (in nekaj keramičnih del) svojevrstnega umetnika, 97-letnega umetnostnega kritika, profesorja estetike in esejista Gilla Dorfflesa. Kdor je imel priložnost poslušati njegova predavanja na tržaški univerzi ali prebirati njegove bistre in ostre kolumne na Corriere della Sera ali drugod, je gotovo že prestopil prag tržaškega muzeja in potešil svojo radovednost. Tržačan in obenem svetovljan Gillo Dorffles, letnik 1910, sopotnik in spremljevalec medvojnih in povojnih umetniških gibanj in umetnikov, tako v Italiji kot v Ameriki (bil je prijatelj velikega Tržačana, newyorškega galerista Lea Castellija), utemeljitelj bistvenih študij o sodobni umetnosti (njegova definicija Kitscha je neprekosljiva), diplomirani zdravnik in psihiater, ki je izbral pot umetnostne profesure, predstav-

nik avstro-ogrske Bildung in obenem renesančne formacije polihistorja, ima torej dvojno življenje. Kot nekakšen doktor Jeckil in gospod Hyde, je v 30., 40. in 50. letih prejšnjega stoletja, torej v času intelektualne in ustvarjalne zrelosti, ter tudi od 80. vse do danes, poleg univerzitetnega pulta posegel tudi po slikarskem stojalu. Prava fantazmagorija barv, sinusne ali simetrične igre plapolajočih bitij, plavajočih kočkov materije, abstrahirana stanja in pravzaprav dinamike duha, asociacije pojmov in prikazni. Ne gre za nikakršno bolešno ali groteskno preslikavo stoletja Dachaua, niti ne za zakulisno delavnico mojstra umetnostne besede, ki se odpre izjemoma našim radovednim očem. Prej gre za igrivost, tudi z močnimi, vpajočimi barvami (npr. oranžna, rdeča, sivkastomodra,

vijoličasta), za eksperimentiranje, ki se vije tako rekoč skozi vse avtorjevo življenje kot nekakšna ponikalnica, ki iz Gorice (oče je bil Gorican) in Trsta, preko Milana sega do Buenos Airesa in drugih prestolnic sodobne kulture, ki si jih je Dorffles prisvojil. Vsem "radovednim" svetujem ogled te žlahtne in nevsliljive zbirke

kakih 60 slik, od leta 1935 do 2007, ki jo je v lepem komornem medetažnem prostoru tik avditorija muzeja Revoltella postavila Martina Corgnati. Ob zbirki nekaterih najpomembnejših knjig in študij se predvajajo fotografije, ki ponazarjajo bogato Dorfflesovo življenje. V muzeju je na razpolago tudi katalog razstave založnika Skira. Razstava je odprta od ponedeljka do sobote, od 9. do 18. ure; v nedeljo od 10. do 18. ure; v torek je zaprta. Ob ogledu razstave je vedno dragocena tudi priložnost obiska tržaškega muzeja, ki ga je čudovito, estetsko in funkcionalno obnovil Carlo Scarpa: z vertikalno vseh 6 nadstropij, z zgodovino in umetnostjo nabite palače, skozi bogate salone in stopnišča, s kratkim preletom ali počasnim občudovanjem elegancije in provokativnosti te edinstvene pinakoteke se naučimo lepote pravega Trsta. Informacije na: www.museorevoltella.it.

Davorin Devetak

Pritrkovalsko društvo Dolenjske in Bele krajine Poletna glasbena šola za pritrkovalce

Pitrkovalsko društvo Dolenjske in Bele krajine že od same ustanovitve skrbi za ohranjanje in oživljanje pritrkovanja po Sloveniji. Trd nenaklonjen povojni režim je pripomogel, da je v marsikaterem zvoniku radostna pesem zvonov skozi desetletja popolnoma utihnila. Med take kraje sodi območje severovzhodne Slovenije, kjer se pritrkovanje danes oglasi le poredkoma. To je povod za izvedbo letošnje poletne šole na Murskem polju, na prehodu med Štajersko in Prekmurjem. 8. Poletna pritrkovalska šola bo potekala v mladinskem središču Marianum v Veržejah, ki ga upravljajo salezijanci, od 22. do 29. julija. Glasbeni teden je namenjen vsem tistim, ki čutijo veselje do pritrkovanja, od začet-

nikov do že izurjenih starejših pritrkovalcev in tistih, ki še nimajo nikakršnih izkušenj s pritrkovalsko umetnostjo.

Program poletne šole je razdeljen na štiri težavnostne stopnje, sorazmerne s pritrkovalskim znanjem udeležencev. Delo posameznih razredov je ločeno na teoretični in praktični del. V sklopu teoretičnega pouka se predavatelji dotaknejo specifičnih področij, kot so zgodovina zvonov in zvoznostanstva, spoznavanje različnih oblik zvonikov in načinov gra-

denj le-teh, varnost v zvoniku, ulivanje zvonov in kolavdatorstvo, liturgika pritrkovanja, spoznavanje pritrkovalskih mojstrov in pritrkovalskih zapisov, osnove glasbe, uglasbitve zvonov idr. Najbolj privlačen pa je praktični del, pri čemer osnove pritrkovanja dojemamo na glasbenih ceveh preko individualnih in skupinskih vaj. Višek praktičnih vaj predstavlja pritrkovanje na prave bronaste zvonove.

Učitelji na poletni šoli so člani PDDBK, kateremu predseduje kolavdator in pritrkovalca Marko Česen. S svojimi pritrkovalskimi izkušnjami na mednarodnih in domačih prizoriščih združujejo neprecenljiv zaklad pritrkovalske umetnosti. Poleg rednih predavateljev bodo na pritrkovalski šoli sodelovali tudi izvedenci, ki se z zvonovi in njihovimi problematikami srečujejo vsak dan na profesionalni ravni. Mednje uvrščamo tesarje, livarje, projektante, kolavdatorje in pritrkovalce pritrkovanja samega. Pitrkovalska šola je edinstvena

priložnost za spoznavanje iznajdljive slovenske cerkvene umetnosti, ki nam jo marsikateri narod zavida. Le s skupnimi močmi jo je mogoče ohraniti, da bo pesem slovenskih zvonov še dolgo odzvanjala po naših župnijah in v naših srcih Bogu v čast, ljudem pa v veselje in opomin na molitev. Tako se je na dosedanjih šolah navdušilo že veliko mladih in v mnogih župnijah je ponovno zaživela pesem zvonov. Pitrkovalska šola je tudi priložnost za uvajanje k samostojnosti in osebni odgovornosti pri opravljanju dolžnosti, vzgoja prijetelstva in čuta dela ter složnosti v skupini, razvijanje medsebojnega

spoštovanja strpnosti in nudenja pomoči članom skupine in ostalim ter skupno duhovno druženje. Več o tem si preberite na spletni strani <http://pritrkovalci.rkc.si/> in <http://pritsola.dolenjska.com/>

Martin Tul

Praznik zborovskega petja

46. Mednarodno tekmovanje C. A. Seghizzi

V nedeljo, 8. julija, se je v Gorici zaključilo Mednarodno tekmovanje pevskih zborov C. A. Seghizzi, letos že šestinštirideseto. Potekalo je predvsem v Deželnem avditoriju, poleg tega pa še v oglejski baziliki. Posamezni zbori so nastopali še drugje po naši deželi, tako v goriški, videmski in pordenonski pokrajini. Nekaj dni prej je bilo v Kulturnem centru L. Bratuž tekmovanje v solopetju. V ponedeljek, 9. julija, pa je bil še posvet o zborovski glasbi.

Goriško pevsko tekmovanje se je začelo pred več kot štirimi desetletji. V začetku je bilo precej omejeno, saj so na njem nastopali predvsem zbori iz naše dežele, Slovenije (Jugoslavije) in Avstrije. Kasneje je Seghizzi prerasel nekakšen regionalni značaj in se spremenil v vedno bolj široko zasnovano tekmovalno prireditve. Zadnja leta se ga ob evropskih zborih udeležujejo tudi vokalni ansambli z drugih celin.

Prvih tekmovanj so se udeleževali poleg italijanskih predvsem slovenski in avstrijski zbori. Večkrat so nastopili tudi zamejski zbori z Goriškega in Tržaškega. Nastop na goriškem tekmovanju je omogočil, da se je italijanska in druga tuja publika seznanila z našo zborovsko kulturo. Spomnimo naj, da so večkrat nastopili zbor J. Gallus iz Trsta še z Ubaldom Vrabcem, zbor L. Bratuž, ki ga je vodil Ivo Bolčina in mešani pevski zbor iz Doberdoba z zborovodkinjo Adelo Ferletič. Z italijanskim zborom S. Ignazio pa je nastopal dirigent Stanko Jerič. Iz Slovenije je že tedaj z velikim uspehom sodeloval APZ T. Tomšič.

Zadnje čase ima tekmovanje Seghizzi zelo velik pomen in ga v Italiji lahko primerjamo le s polifonskim mednarodnim tekmovanjem v Arezzu, ki poteka vsako leto ob koncu avgusta.

Zbori, ki nastopajo v Gorici, prinašajo predvsem svojo pevsko kulturo in odkrivajo lastno ustvarjalnost. Sporedi nastopajočih gredo nujno od renesančne polifonije do sodobne zborovske glasbe in avantgarde. Lahko tudi zatrdimo, da je Seghizzi - podobno kot jesenska Srednjeevropska kulturna srečanja (ICM) - odpiral naše mesto Evropi in svetu.

Pa preidimo k letošnjemu tekmovanju. Sodelovali so pevski zbori iz Belgije, Češke, Slovaške, Norveške, Latvije, Švice, Rusije, Slovenije, Južne Afrike in Italije. Nastopili so v različnih kategorijah. Tu naj navedemo glavne nagrade v posameznih kategorijah. Te so prejele naslednji zbori: **I. Kategorija** (polifonija, zgodovinski program): 1. Norveški državni mladinski zbor (Oslo, Norveška); 2. Akademski pevski zbor Tone Tomšič (Ljubljana, Slovenija); 3. Zbor Musicanova (Rim, Italija); **II. Kategorija** (polifonija, monografski program): 1. Zbor Hansabankas Koris (Riga, Latvija); 2. Akademski pevski zbor Tone Tomšič (Ljubljana, Slovenija); 3. Norveški državni mladinski zbor (Oslo, Norveška); **III. Kategorija** (polifonija, obvezni program sodobne glasbe): 1. Zbor University of Pretoria Camerata (Pretoria, Južna Afrika) - za skladbo Geburten, 2. Zbor Akademia (Voronež, Rusija) - za skladbo De profundis; **IV. Kategorija** (skladbe za več zborov): 1. Akademski pevski zbor Tone Tomšič (Ljubljana, Slovenija); 2. Zbor Musicanova (Rim, Italija); 3. Zbor University of Pretoria Camerata (Pretoria, Južna Afrika); **V. Kategorija** (priredbe ljudskih pesmi, črnske duhovne pesmi in gospel): 1. Zbor Musicanova (Rim, Italija); 2. Zbor University of Pretoria Camerata (Pretoria, Južna Afrika); nagrada občinstva: Zbor Musicanova (Rim, Italija); **VI. Kategorija** (zborovske priredbe lahke in jazzovske glasbe): 1. Zbor University of Pretoria Camerata (Pretoria, Južna Afrika); 2. Zbor Musicanova (Rim, Italija); nagrada občinstva: Zbor University of Pretoria Camerata (Pretoria, Južna Afrika).

Posebne nagrade: Velika nagrada "C. A. Seghizzi": Norveški državni mladinski zbor (Oslo, Norveška); nagrada "Feniario": Zbor Musicanova (Rim, Italija); nagrada "Domenico Cieri": zborovodkinja Urša Lah (APZ Tone Tomšič); pokal "Rachele Basuino": Akademski pevski zbor Tone Tomšič (Ljubljana, Slovenija); nagrada USCI: zborovodja Johann van der Sandt (Pretoria, Južna Afrika); nagrada za ženske oziroma moške zore: ženski zbor Makebljide (Zeel, Belgija); Mednarodni natečaj za sodobno kompozicijo: Skladatelj Andrea Venturini za skladbo Geburten.

Državna nagrada "Una vita per la direzione corale": Antonio Sanna. Velik uspeh je tudi letos imel APZ Tone Tomšič iz Ljubljane, ki ga vodi Urša Lah. Odsel je eno prvo in dve drugi nagradi, kot je razvidno iz rezultatov. Vse to dokazuje, da je letošnja slovenska zborovska uveljavitev na goriškem tekmovanju spet nov dokaz visoke ravni naše zborovske poustvarjalnosti.

Andrej Bratuž

Lonjer pri Trstu / Mednarodna likovna in ustvarjalna delavnica Arteden

Sodobna umetnost spodbuja spajanje različnih umetnostnih zvrsti

V Lonjerju pri Trstu bo tudi letos potekala mednarodna likovna in ustvarjalna delavnica Arteden. Že sam naslov združuje v sebi razlago o namenu pobude, ki že pet let s svežim ustvarjalnim pristopom in radostnim zanosom tako povabljenih umetnikov kot gostoljubnih domačinov prežema zamejsko poletje.

Želja prirediteljev je bila že od samega začetka združiti za teden dni umetnike iz raznih evropskih držav, da bi v lonjerskem šport-

umetniško delo. Arteden hkrati ponuja prostor tudi drugim krajevnim ustvarjalcem in sodelujočim združenjem, mladim in ne nazadnje prebivalcem vasi Lonjer.

V petih letih je Arteden, ki ga prireja v prvi vrsti Mladinsko združenje Lonjer - Katinara in Zveza slovenskih kulturnih društev v sodelovanju s Kulturnim društvom za umetnost Kons, Fotovideoom Trst 80, Gruppo-Skupino 78, Ad Informandum - SDZ-PI, MC Podlaga iz Sežane, spletel

vklučili v poletni likovni krog. Prejšnji teden smo zato imeli kratek pogovor s koordinatorko Artedna, Jano Pečar, ki za mednarodno likovno delavnico skrbi že od prve izvedbe dalje. Pečarjeva nam je najprej obrazložila konceptualni razvoj, ki ga je mednarodna likovna in ustvarjalna delavnica imela v petletnem obdobju. Povedala nam je, "da so bili prva leta gostje Artedna le umetniki, ki so se ukvarjali zgolj s slikarstvom. Pred dvema letoma pa smo v Lonjerju ubrali drugač-

umetnostna skupina Gruppo 78 nas je vključila v niz dogodkov likovnega načrta Publicart, ki sodi v večji projekt na področju sodobne umetnosti. Tržaški kolegi so namreč uvideli, da se Arteden glede družbeno koristnega pristopa umetnosti drži sorodnih smernic, kot se jih oni sami."

Vaš krog poznanstev se je v letih nedvomno širil, kajne?

Vedno več je stikov z umetnostnimi društvi in kulturnimi organizacijami. Poleg Skupine 78 bi omenila še sodelovanje z zamejskim društvom Fotovideo Trst 80, ki že vrsto let prireja v sklopu Artedna simpozij o fotografski umetnosti. Izpostaviti gre tudi plodno navezo, ki je nastala z društvom za umetnost Kons. Letos smo Arteden predstavili tudi v Sežani v sodelovanju MC Podlaga. Majhno društvo, kot je naše v Lonjerju in na Katinari, si šteje v veliko zadostenje dejstvo, da mu je leto za letom uspelo doseči cilje, ki si jih je na začetku poti zastavilo.

Zakaj je Arteden prestopil iz začetnega likovnega izražanja tudi k ostalim umetniškim zvrstem?

Sodobna umetnost dopušča, spodbuja in celo zahteva kontaminacijo različnih umetnostnih zvrsti. Arteden je bil od samega začetka zasnovan kot pobuda, pri kateri se je lahko vsak umetnik

preizkušal na različnih področjih. Naš namen ni bil nikoli postavljati idejnih zaprek med eno umetnostno zvrstjo in drugo, nikoli ni-

darila prisrčnost, s katero sprejemajo umetnike na dom. Ni vedno lahko sprejeti k sebi tujca, za katerega veš, od kod prihaja, ne poznaš pa njegove osebnosti in njegovih navad. Arteden je postal praznik za celotno vas in bistvo manifestacije je ravno v tem, da se umetniki spajajo z okoljem, ki jih sprejme in v katerem ustvarjajo.

Na podlagi česa izbirate umetnike?

Goste izbiramo na podlagi

Foto IG

no-kulturnem centru prepustili svojim ustvarjalnim žilicam prost pretok, ki bi se spajal z okoljem, iz katerega je pogljal. Ustvarjalci se skratka zatopijo v okolje, v katerem preživijo krajše obdobje svojega življenja in iz njega črpajo ideje in elemente, ki jih na svoboden način prelijejo v izvirno

mrežo živih odnosov in navdušenja. Spored letošnje delavnice ponovno poudarja interaktivnost, srečanje med različnimi umetnostnimi pristopi (slikarstvom, kiparstvom, fotografijo, modnim designom, glasbo, plesom ...), preizkušanje, odprtost in dostopnost vsem, ki bi se radi

no pot in povabili v našo sredo ustvarjalce, ki so se v sklopu Artedna v glavnem posvečali instalacijam. Letos bomo to še dodatno podkrepili, saj bosta pri nas tudi fotograf in umetnica, ki se ukvarja z modnim designom. Tokratna izvedba je za nas prav posebna, kajti priznana tržaška

smo povabili med nas likovnike, fotografe, kiparje itd., da bi ustvarjali po načelu 'vedno zvesti lastni stroki'. Prej obratno, saj je bistvo workshopov ravno ustvarjanje, in to v najsvobodnejšem smislu. Svoboda umetnika je prav v poskusnem uvajanju novih metod pri oblikovanju do ločenega sporočila, neke ideje. Posebnost tovrstnega razvojnega toka se ustvarjalcu večkrat pokaže s pristopom, ki mu je bil dotlej še nepoznan.

Kakšen je bil odziv Lonjerceev na Arteden nekoč in kakšen je danes?

Domačini so nam v veliko pomoč. Vedno več mladih sodeluje pri organizaciji Artedna. Glede gostoljubnosti Lonjerceev bi pou-

manjšinske diskriminante, to pomeni, da morajo umetniki pripadati določeni manjšini po svetu. Prvotni način izbire smo sčasoma nekoliko omilili in povabili v našo sredo tudi pripadnike večinskih narodov po Evropi. Lani smo pri nas imeli celo dva umetnika iz Irana. Letos praznujemo peto obletnico Artedna in organizatorji smo se odločili, da bi bilo primerno, ko bi v Lonjer prispeli tudi nekateri udeleženci prejšnjih izvedb umetnostne manifestacije. Stike smo namreč vseskozi gojili preko interneta. Dodala bi zato, da sta letos med nami Nadi- ne Haberthuer, ki se je udeležila krstne izvedbe Artedna, in Rhyan Haf, ki je bila z nami leto kasneje.

Igor Gregori

Foto IG

Pavle Merku' - osemdesetletnik

Dne 12. julija praznuje prof. Pavle Merku', skladatelj in slavist, svojo osemdesetletnico. Ob tem lepem življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo in mu voščimo še veliko zdravih in plodnih let. V torek, 10. julija, je bil v Kulturnem domu v Gorici koncert njegovih skladb - najzlahtnejša počastitev pomembne obletnice. Članek v prihodnji številki našega lista.

NOVI GLAS

Slavistično društvo Trst - Gorica - Videm najiskreneje čestita svojemu častnemu članu

prof. PAVLETU MERKUJU

ob življenjskem jubileju ter

mu želi še veliko mirnih in uspešnih let

Kiparju Robertu Nanutu v spomin

Že v prejšnji številki Novega glasa smo med kratkimi novicami na kulturnih straneh sporočili, da je v noči med nedeljo in ponedeljkom (med 1. in 2. julijem) v goriški bolnišnici umrl znani goriški kipar in vsestranski umetnik Robert Nanut. Robert Nanut se je rodil 4. septembra 1941 v Vrtojbi pri Gorici, kjer je odrasčal v znani kamnoseški družini, saj sta bila njegova stari oče in oče odlična kamnoseška mojstra. Zato ni naključje, da je Robert Nanut že mlad spoznal to težko, a izjemno lepo obrt in je tudi odšel v slovito Carraro, kjer je tri leta obiskoval oddelek za kiparstvo na tamkajšnji Šoli za oblikovanje marmora; dve leti je bil tudi štipendist te šole. Kasneje je študij nadaljeval v Benetkah na umetnostnem liceju, kjer je tudi maturiral. Sredi šestdesetih let minulega stoletja je odšel v Združene države, kjer je študiral na univerzi na Havajih in se tam seznanil tudi s tehniko ulivanja bron. Vrnil se je v Gorico, v Benetkah je dokončal študij arhitekture, zaposlil se je v Gorici, kjer je 23 let poučeval umetnostno in teh-

nično risanje na državnih šolah, zadnja leta je imel svoj umetniški atelje v goriški vili Louise. Za svoja dela je bil Robert Nanut večkrat nagradjen doma in v svetu, kiparil pa je v marmorju, kamnu, bronu, lesu, niso mu pa bile tuje tudi tehnike kiparjenja v pleksiglasu, cementu, skratka: bil je vsestranski umetnik, kar je bilo še posebej razvidno z njegovih imenitnih risb in slik, ki jih je nerad kazal, kaj šele razstavljal. Kot slikar se je ukvarjal tudi s tehniko olje na platno, dve njegovi olji večjih dimenzij sta v

stolnici v vasi Cavarere pri Benetkah, njegov marmornati lev sv. Marka stoji na beneškem stolpu na Cresu, v bližnjem Šempetru pri Gorici stoji v cerkvi njegov prefinjeni glavni oltar in še bi lahko naštevali. Pokojni Robert Nanut je bil tihe narave, velik ljubitelj klasične glasbe in koncertov le-te, predvsem pa tih iskalec trajnih odgovorov na zapletena človeška vprašanja, kar je najbolj razvidno v njegovih kipih in upodobitvah ženske, predvsem pa matere z otrokom, kjer je prišla na dan vsa njegova ranljivost in nežna umetniška duša, a je prišlo na dan tudi mojstrsko znanje velikega kiparja, ki se je naslanjal na italijansko kiparsko tradicijo, bil pa je tudi modernist, častilec Rodina in Dalmatinca Meštrovića, kot je tudi

poznal sodobne slovenske kiparje.

Kot kipar in tudi kot človek ni imel velike sreče, saj se ni znal prodajati, v smislu, da ni znal sam promovirati svoje umetnosti in prav našemu Kulturnemu centru Lojze Bratuž gre zahvala, da smo mu tam Slovenci leta 2004 priredili največjo antološko samostojno razstavo, kar jih je kdaj koli imel v življenju. Potrpljenju predsednice Centra Bratuž Franke Žgavec, sodelovanju družine Nanutovega sodobnika in prijatelja Roberta Faganela, občutljivemu doprinosu oblikovalca kataloga Franka Žerjela in podpisane mu gre zasluga, da smo se velikemu umetniku dostojno oddolžili za časa življenja.

Na tem mestu bi se rad zahvalil vsem, ki so pripomogli, da smo

razstavo in skromen katalog pripravili, še posebej odboru Centra Bratuž, ki je sprejel moje vztrajanje, da je to razstavo treba narediti. Prepričan sem namreč, da je bil Robert Nanut naš največji kipar v minulem stoletju. Njegova dela, pa naj bodo še tako razstresena po svetu, pričajo o tem. Da je t.i. "stroka" za časa življenja skoraj pozabila nanj, je dejstvo, ki naj nam da vsem misliti.

Kiparja Roberta Nanuta smo minuli teden prijatelji pospremili k večnemu počitku na goriško pokopališče.

Jurij Paljki

Kipar Robert Nanut v centru Bratuž ob svojih upodobitvah Križanega leta 2004 (foto JMP)

Za naš jezik

Poskusiti ali pokusiti?

Obstajajo besede, ki se razlikujejo v eni sami črki, pomenijo pa zelo različne stvari. Zato moramo biti zelo natančni in paziti, kako jih uporabljamo. Taka sta glagola **poskusiti** in **pokusiti**. Poglejmo!

Poskusiti izraža "prizadevanje za uresničitev dejanja".

Poskusimo odpreti vrata s kopijo ključa, a nam ne uspe. Otroku je **poskusil** ujeti goloba, a je odletel. Obkoljeni **so poskusili** prebiti obroč, a zaman. Nekateri **poskušajo** nemogoče.

Kaj pa **pokusiti**?

Pokusimo, kadar "damo kaj v usta", npr.: Med kuhanjem kuharica večkrat **pokus**i hrano. **Pokusili** so novo vino. Kave sploh **ne pokus**i, ker ima visok pritisk. Odkar se zdravi, **ne pokus**i nobene žgane pijače.

Poskusite ugotoviti, koliko boste shujšali, če ves mesec **ne pokusite** nič sladkega!

Kratke

Načrtovana trasa petega koridorja Ronke-Trst: devinsko-nabrežinski občinski svetnik predlaga ustanovitev posebne svetniške komisije

V teh dneh smo lahko v medijih ponovno zasledili poročanje o načrtih za podzemno traso petega koridorja, ki naj bi povezovala Ronke s Trstom. Vprašanje je kompleksno in večplastno, zadeva našo občino, od vprašanja uresničljivosti dolgega predora v kraškem podzemlju, ki naj bi, vsaj teoretično, prejel ali slej tudi prestregel strugo reke Reke-Timave, pa vse do možnosti vdora v naravne jame. "Kot javni upravitelj pa si moramo zastaviti tudi vprašanje glede legitimnih interesov ljudi, ki živijo na trasi načrtovane podzemne železnice," ugotavlja devinsko-nabrežinski svetnik Igor Gabrovec, ki je v zvezi s tem naslovil na župana Gorgia Reta nujno svetniško vprašanje. V njem Gabrovec ugotavlja, da morajo biti ob vsakem nadaljnjem koraku nujno soudeleženi krajevno prebivalstvo in javni upravitelji vseh zainteresiranih občin.

V svojem svetniškem vprašanju zato Gabrovec sprašuje župana Reta, s katerimi informacijami razpolaga občinska uprava, vključno z osnutki načrtov predvidene podzemne trase in kraji, kjer naj bi železnica prišla na površje, ter morebitnimi študijami glede vpliva načrta na okolje. Nadalje želi Gabrovec vedeti, ali je bila Občina Devin-Nabrežina uradno naprošena za mnenje ter kateri postopki so bili sproženi v zvezi s pogajanjem za priznanje primernih odškodnin prizadetim občanom, ki so lastniki nepremičnin, ki se nahajajo na napovedani trasi, kot tudi glede protivrednosti občinski skupnosti zaradi predvidljivih težav, ki so vezane na vrtnanje dolgega predora (povečan promet tovornjakov, onesnaževanje zraka s prahom, zvočno onesnaževanje).

"Ali ne menite, da bi pomembnost vprašanja in vpliv, ki ga slednje lahko ima na interese vse občinske skupnosti, narekovala ustanovitev posebne svetniške komisije na osnovi 43. člena pravilnika občinskega sveta za preučevanje celotnega problema?" zaključuje svoje vprašanje svetnik skupine Skupaj-Insieme Igor Gabrovec s prošnjo, da je tematika vključena že v dnevni red prihodnje seje občinske skupščine.

Praznovanje zavetnika gročanske cerkve

V senci košate krošnje stoletne lipe se je v nedeljo, 1. julija, zbralo lepo število vernikov pred ruševinami nekdanje prafarne gročanske cerkve, da bi počastili zavetnika sv. Tomaža apostola. Slavnostno sv. mašo je vodil rodiški župnik g. Iztok Mozetič. S petjem je spremljal združeni zbor ZCPZ iz Trsta pod vodstvom pevovodje Edija Raceta. Začetna pesem - Zemlja morje, vsa narava Franca Kimovca, se je lepo zlivala z naravnim okoljem, ki je obdajalo to praznično bogoslužno daritev na vzpetini nad vasjo Vrhpolje. Maša v čast sv. Katarini - Vinka Vodopivca in druge skladbe Ignacija Hladnika in Suzane Teolan, ki jo je priredil Jože Trošt, so odmevale med porušeni zidovi cerkve. Med berili, ki jih je brala gdč. Jana Barba, je zbor odpel speve Gregorja Zafošnika. V pridigi je župnik Mozetič med drugim povedal: "Čeprav v ruševinah, je gotovo za nas ne samo kulturna dediščina, ampak ima vse takratne prvine žive vere". Dalje se je spomnil tudi izseljencev po svetu, katerim je posvečena ta nedelja.

Z razliko od nasproti stoječe lepo urejene mrtvaške vežice ob pokopališču, so ruševine te cerkve pravi antipod stanja, v katerem je ta stara častitljiva prafarna cerkev sv. Tomaža apostola. Kot se zdi, od leta 1989, ko so domačini ponovno lahko počastili svojega zavetnika na teh ruševinah, se ni dosti spremenilo v smislu sanacije stanja te zgradbe in njene ponovne vloge v verskem življenju tega kraja. Zastavlja se veliko vprašanj v času, ko je na pohodu sekularizacija in s tem povezano upadanje vere. Vprašanje zase so še drugi dejavniki tega hitrega stehiziranega tempa življenja, kot tudi in ne nazadnje pomanjkanje duhovniških poklicev, kar vse skupaj prispeva h krniti pravega duhovnega stika med cerkvijo in laiki. Kljub vsemu temu ostaja upanje, da bo ta kraj ponovno zaživel in pridobil vlogo, ki jo je imel v davni, zato se tudi verniki zbirajo ob praznovanju svojega zavetnika v tej lepi zeleni oazi ob teh ruševinah. / Pavel Vidau

Kraška hiša / Petje in likovna umetnost za prijeten večer

Zadruga Naš Kras in Kulturno društvo Kraški dom sta v petek, 29. junija, priredila prijeten večer, na katerem sta petje in likovna umetnost obogatila in očarala lepo število obiskovalcev, ki so zasedli borjač Kraške hiše v Repnu. Večer, ki so ga tržaški prireditelji izvedli v sklopu Štrekljevih večerov, je imel najprej na sporedu nastop MoPZ vinogradnikov iz Šentruperta. Občinstvo se je zaradi neposrednosti nastopa zborovskega sestava takoj prepiralo, da petje pomeni gostom iz Slovenije predvsem radost, hrepenenje, upanje, željo do življenja: petje je skratka sredstvo, s katerim se dajo premagovati ovire v sebi in okoli in spoprijeti se z življenjem na bolj prisen način.

Sledilo je odprtje razstave z naslovom Titani - pozabljeni bogovi, na kateri so razstavljene najnovejše slike mladega in perspektivnega umetnika Štefana Pahorja. Likovnika je predstavil njegov 'umetniški kolega' Štefan Turk. Ta je izpostavil predvsem tematski prestop, ki ga je Štefan Pahor opravil pri delih za razstavo v Kraški hiši: če so nekoč zidovi in hiše nemo pričevali o prisotnosti človeka, postane človek v novih delih organski element umetnine: človeška figura prodira skozi magmatsko površino in se gledalcu predstavi v obliki mumificiranega telesa. Človek okamni, se prepusti minevanju časa in postane tako kot titani predmet preteklosti, ki se nikdar več ne povrne.

PTUJ 17. Draga mladih

Razmišljanja o duhovnosti in zdrava zabava

Draga mladih se je letos preselila na Štajersko, na starodavni Ptuj, ki je vrsto let prejemal nagrado za najlepše mesto Slovenije. Geslo letošnje Drage mladih je "Fast food duhovnost". Mladi so se na 17. intelektualnem srečanju pogovarjali o temi duhovnosti in novih oblikah verovanja.

Udeleženci so se minuli petek zbrali v Minoritskem samostanu sv. Petra in Pavla. Srečanje je slovesno odprla flavtistka Mojca Sok z glasbenim vložkom, sledil pa je govor slavnostnega gosta Alojza Rebule. V svojem govoru je poudaril, da razna novodobna gibanja ponujajo človeku tri dobrine: dobro počutje, psihofizično ravnotežje in samouresničenje, ki naj bi bile v nasprotju s tem, kar zagovarja krščanstvo. Pri tem pa je tržaški pisatelj dokazal, da so te ponudbe varljive, saj pri doseganju teh ciljev potrebujemo pomoč neke višje sile - Boga. Odprtje je obogatil nastop plesne skupine MOSP iz Trsta.

Naslednji dan je bila na vrsti prva okrogla miza. Udeležencem intelektualnega foruma mladih so

spregovorili sociologinja mag. Tina Ban, psihoterapevt Bogdan Žorž in teolog dr. Bogdan Dolenc. Slednji je označil vero kot temeljno odločitev vsakega človeka. "Vera pomeni stati na tleh, je prepustitev samega sebe resnici", je še

Bogdan Žorž se je teme duhovnosti lotil z nekoliko različnega vidika. Med nova gibanja, ki dandanes vplivajo na doživljanje duhovnosti posameznika, je namreč vključil tudi znanost. Označil jo je kot neke vrste novo vero, ki ji

dodali. "Pojavljajo se nove poti, nove oblike religije, nova gibanja, ki pa niso verodostojna", je glede novodobnih verskih gibanj, med katere spada tudi New Age, ugotavljala Tina Ban. S tem se je tudi dotaknila vročega vprašanja, ki si ga je letos postavila Draga mladih.

množi verjamejo in ki je prav gotovo koristna, ne more pa odgovoriti na temeljna vprašanja človeka, kot je vprašanje o biti. V zgodnjih popoldanskih urah so potekale razne delavnice; izbira je bila letos res pestra. Mladi udeleženci so se lahko preizkusili v

žonglirski delavnici, video - novinarski, pevski, v športnih delavnicah - jahanje in spust po reki Dravi s kanuji - in še mnogih drugih. Gostje druge okrogle mize so bili Nevzet Porič, tajnik islamske skupnosti v Sloveniji, Vladimira Mesarič, protestantska duhovnica, in zaporniški katoliški duhovnik Robert Friškovec. Debatu, ki se je razvijala v obliki "talk-showa", so sooblikovali nekateri predstavniki mladinskih muslimanskih in katoliških skupnosti. Govor je bil o doživljanju vere mladih, o potrebi po taki duhovnosti, ki ima takojšnji učinek, ki te pripelje do popolnosti, in o tem, zakaj se mladi vedno bolj odločajo za lažjo pot do sreče. Posebno pozornost je Vladimira Mesarič namenila sodelovanju med različnimi religijami. Njeno misel sta podprla tudi sogovornika, Porič pa je poudaril, da je v islamu "vera intima stvar" in da jo mora posameznik skrbno varovati v sebi in jo krepiti sam v odnosu z Bogom.

Pester program letošnjega intelektualnega srečanja se je zaključil s sveto mašo na Ptujski Gori, mladi pa so se v imenu zdrave zabave, ki je tudi značilna za Drago mladih, pozdravili v Termah

Ptuj. Jesenski del bo potekal v soboto, 1. septembra, na Opčinah pri Trstu, kjer se bo odvijala zaključna okrogla miza. Njeni gostje bodo Sanja Rozman, Jože Marketz in Lenart Škof.

Jurincic Patrizia

Poletne prireditve ob morju Kriški teden in koncert zbora Ave

V poletnem času, ko si večina društev privoščiti za sluzen premor pred začetkom nove sezone, se v Križu vsako leto vname gledališka in glasbena mrzlca. Letos se je vse začelo zadnje dni maja meseca s poimenovanjem vrtca po domačinu, igralcu in režiserju Justu Košuti, kateremu je bila posvečena tudi razstava v sodelovanju s Slovenskim stalnim gledališčem. Od tedaj so se v domu Alberta Sirkar zvrstile razne prireditve; srečanje s pisateljem Veitom Heinichenom, nova razstava slik Štefana Turka, nagajevanje udeležencev fotografskega natečaja z natisom dveh razglednic s fotografijami iz Križa, nastopi do-

mačih zborov. V pričakovanju vsakoletnega gledališkega festivala je kulturno društvo Vesna popestrilo poletne večere z vrsto uspešnih dogodkov v okviru jubilejnega, desetega Kriškega tedna. S sodelovanjem in podporo Združenja za Križ in Zveze slovenskih kulturnih društev je program vsakoletne pobude predstavil tudi letos posebno zanimive dogodke, ki so bili zaslužen vredni velikega odziva publike. V duhu ribiške tradicije vasi sta otvoritveni večer povezovala "ribič" Danijel Malalan in "morska deklica" Lara Komar, ki sta duhovito uvedla v niz s poklonom domačim pevcem vseh starosti. Na terasi doma so namreč nastopili

mali Glasbeni ustvarjalci pod vodstvom Ivane Sullini in ob spremljavi Jane Drasič, ki je zanje napisala tudi vrsto pesmic po besedilih Miroslava Košute. Program se je nadaljeval s člani moškega zbora Vesna, ki ga vodi Marko Sancin, in ženskega zbora, ki se je posebno prepričljivo odrezal pod vodstvom Mirka Ferlana. Izrazito kriški obarvan večer je imel tudi gosta, saj je program dopolnil še nastop doberdobske ženske pevske skupine Jezero z zborovodjem Dariom Bertinazzijem. Morje, zvezdno nebo in dalminske pesmi so bile prikupne sestavine drugega večera Kriškega tedna, ko se je množica gledalcev podala peš ali s trajektom do kriškega portiča, kjer je v najbolj romantičnem okviru zazvenelo petje reške klappe Nevera. Čisto drugačne pevske atmosfere pa so obarvale naslednji koncert, ki ga je priznani komorni zbor Ave iz Ljubljane oblikoval v kriški župnijski cerkvi v sodelovanju z žu-

pnijski skupnostjo in KD Anton Martin Slomšek. Zborovodja Andraž Hauptman je izbral program pretežno nabožnih, predvsem Marijinih skladb, in se ni odločil za razkazovanje tehničnih sposobnosti pevcev, temveč za prijazen poklon publiki z izborom pesmi, ki spadajo v repertoar večine cerkvenih zborov ali jih najbolj pogosto zasledimo ob prazničnih cerkvenih obredih. Ubran zvok zbora se je izmenično prepletal z orgelskimi točkami, ki jih je izvedla Polona Gantar. Ob koncu je publika prisluhnila še sugestivnemu izboru priredb slovenskih ljudskih pesmi. Cerkev je bila prejemajna za številno publiko, ki se je z veseljem zadržala še na prijetnem podaljšku uradnega pevskega programa. Kriški teden je sklenilo gostovanje dramske skupine Radijskega odra s predstavo Pika nogavica, nakar je svetaovinski kres praznično pozdravil konec niza.

PAL

Vsakoletna počastitev nedolžnih trpinov Spominska sv. maša za žrtve Rižarne

Mrko, visoko sivo zidovje upočasnuje pogled, ko stopa človek v ta kraj trpljenja in teptanja človeškega dostojanstva. Vseh teh, ki so trpeli med temi zidovi in tudi tu končali svoje zemeljsko življenje, se vsako leto spominja z molitvijo in sv. mašo Slovensko pastoralno središče. Tako je bilo tudi letos, ko je 1. julija daroval zanje sveto mašo škofov vikar za Slovenec msgr. Franc Vončina ob asistenci kanonika msgr. Marija Gerdola. Pred daritvijo so zbrani verniki odmolili rožni venec in s tem uvedli prisotne v zbranost spominske daritve, ki jo je s petjem spremljal združeni zbor ZCPZ pod poštvovalnim vodstvom Edija Raceta; na orgle je spremljal Iztok Cergol. V zaprtem prostoru so mogočno odmevale pesmi Franca Kimovca, Hu-

golina Satnerja, Stanka Premrla in Maša za triglasni zbor in orgle Antona Klančiča. Berili sta podala Jana Barba in Igor Švab. V pridigi se je msgr. Franc Vončina z mislijo navezal na trpljenje in smrt, katere je bil deležen tudi Božji sin Jezus Kristus, ki je moral trpeti ponižanje in smrt na križu. "In tudi ti, ki so bili tu zaprti, so izpolnili svoje poslanstvo; mi smo tudi deležni stiske njihovega trpljenja, kakor smo deležni Kristusovega trpljenja, ki je delil z nami usodo tja do smrti na križu". Ob koncu daritve je občuteno izzvenela pesem "Jaz sem vstajenje in življenje, kdor veruje v me, bo živel na veke", ki nas je popeljala v transcen-

denčni svet smrti in vstajenja. Slike trpljenja in smrti, ko pesem utihne in sonce posije na zamišljene obraze odhajajočih iz kraja groze, bežijo iščoč življenja in upanja v boljši svet. Na povabilo prijazne družine Debelis, ki vsako leto ob tej priložnosti poskrbi za družabno srečanje ob domačih dobrotah, se je zbrala cela družina pevcev in prijateljev. V imenu ZCPZ in njenega predsednika Marka Tavčarja se je za njihovo gostoljubnost zahvalil Igor Švab.

Obenem je prinesel voščila ZCPZ kot tudi deželnega svetnika Mirka Špacapana g. Debelisu ob visokem življenjskem jubileju. Izrekel je tudi zahvalo msgr. Mariju Gerdolu za ves trud, ki ga vloga za ohranjanje slovenskega bogoslužja v mestu ter za vsakoletno počastitev spomina na vse žrtve Rižarne. Na kraju je spregovoril še g. Alojz Debelis, ki se je najprej spomnil na žrtve, ki smo jih počastili s sv. mašo. Ugotavljal je, kako hitro človek pozablja na gorje; obenem pa je prav, da misel na to ostaja v zgodovini in spominu. Sicer pa je treba tudi to preseči, ker življenje gre naprej. Zaključil je z zahvalo vsem, posebno msgr. Gerdolu za ves njegov trud, Ediju Racetu za poštvovalnost pri vodenju zbora Zveze kot tudi vsem prisotnim, in to tudi v imenu svoje družine.

Pavel Vidau

Zaščitena območja burijo duhove naših kmetov

Priziv na predsednika republike proti deželi FJK

Kmečki upori imajo v različnih zgodovinskih obdobjih drugačne 'nianse'. Če so nekoč potekali v krvoločnih okoliščinah, se kmetje danes poslužujejo pravnih poti in ostalih možnosti, ki jih nudijo zakonski predpisi domicilne države, da bi dosegli 'staro pravdo'. Konfederacija kmetov Italije, Zveza neposrednih obdelovalcev, Združenje poljedelcev iz Trsta in Gorice, Konfederacija kmetov Italije FJK, Kmečka zveza, Agrarna skupnost Trst ter srenje in jusi v tržaški pokrajini in Združenje zasebnih kraških lastnikov so namreč pred časom vložili izreden priziv na predsednika republike proti deželi FJK, da bi preklicali sklepa, s katerima je deželna uprava najprej razširila območja posebne zaščite na tržaškem in goriškem Krasu za dodatnih 2.500 hektarjev in nato potrdila obseg omenjenih območij za skupnih 12 tisoč hektarjev. Zgodilo se je namreč, da je dežela od samega začetka pritisnila na plin in na vrat na nos vključila v zaščitena območja velik del površin tržaške pokrajine, da bi se izognila slanim globam, ki jih Bruselj namenja državam

oz. deželam, ki še niso poskrbele za vzpostavitev evropskih navodil glede t.i. zaščitene območij (Zps) in evropsko pomembnih območij (Sic). Pred časom je na sedežu Trgovinske zbornice potekala tiskovna konferenca, na kateri so predsednik Zveze neposrednih obdelovalcev Dimitrij Žbogar, tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec, deželna predsednica

FJK za kmetijstvo naše pokrajine in za njene prebivalce pogubna. Dežela namreč na tak način krši zakon št. 241/90, ki določa, da mora javna uprava zagotoviti popolno vidnost in prozornost javnih ukrepov ter obenem zagotoviti udeležbo zainteresirane skupnosti. S tem ukrepom je dežela brez predhodnega posvetovanja s krajsani in krajevnimi

Foto IG

Konfederacije kmetov Italije Emanuela Bottegghia, koordinator Agrarne skupnosti Karlo Grgič, član vodstva Trgovinske zbornice Walter Stanissa in Silvester Metlika v zastopstvu boljunške srenje izpričali svoje neodobravanje glede politike, ki jo je dežela FJK z omenjenima sklepoma izkazala teritoriju in ljudem. Omenjeni predstavniki so tako zedinili moči in enotno izjavili, da je poteza dežele

upravitelji močno omejila razvojne možnosti tradicionalnih dejavnosti na kraškem območju, predvsem kmetijstva, ki je najučinkovitejše področje za ohranjanje naravne in kulturne dediščine. Dežela je hkrati kršila tudi zaščitni zakon, saj pri določanju območij ni upoštevala izrednih razlogov, ki jih predstavljajo tako zaščita kot razvoj slovenske narodne skupnosti v FJK: ukrepi

dežele ogrožajo obstoj slovenskega prebivalstva in otežujejo vsako njegovo gospodarsko dejavnost. Podpisniki priziva očitajo deželi tudi dejstvo, da so bili ukrepi sprejeti brez potrebne strokovnosti: dežela je namreč osvojila zgolj študije in dokumente, ki jih je posredovalo pristojno ministrstvo. Negospodarska vizija in birokratske težave, ki jih predpisa vnašata na območje posebne zaščite, obenem odvrčata mlade in onemogočata posodabljanje obstoječih kmetijskih realnosti, kar gotovo vodi v gospodarski in etnični propad ter istočasno v

propad naravnega ravnovesja, ki ga EU želi zaščititi. Na tiskovnem srečanju je bilo izpostavljeno tudi dejstvo, da krovni organizaciji nista podpisali priziva. "SSO in tudi SKGZ sta na strani prizadetega prebivalstva kraškega področja, ki je bil z evropskim zakonom gotovo oškodovan", nam je povedal predsednik SSO Drago Štoka. "V svoji zgodovini

je SSO vedno ščitil naše prebivalstvo. Obe krovni organizaciji bosta storili potrebne korake, da bi omilili oz. odpravili tako zadržanje EU. Krovni organizaciji vsekakor ne nameravata tožiti deželo, ker menim, da je le-ta izpolnila predpis EU. Krovni organizaciji sta poklicani zato, da z vrha sledita celotni problematiki, ne pa da se z njo neposredno soočata".

Igor Gregori

Peti koridor

Potrebna je jasnost in pošten odnos do oškodovanega prebivalstva!

Pravijo, da noj skrije glavo v pesek v prepričanju, da je nevarnost mimo oz. da je problem rešen, če hočemo razmišljati po človeško. Pa v resnici ni tako. Prisposoda mi je šinila na misel, ko sem v teh dneh prebiral članke o načrtih za podzemno traso petega koridorja, ki naj bi povezovala Ronke s Trstom. Ne gre tu razglabljati kompleksnega vprašanja uresničljivosti dolgega predora v kraškem podzemlju, ki vsaj teoretično naj bi prej ali slej tudi prestrelgo strugo reke Reke-Timave. Glede možnosti vdora v več ali manj bogate naravne jame pa priča že dogodek na območju pod Katinaro, kjer so delavci odkrili eno lepših podzemnih sistemov na tržaškem Krasu. Morda sem kot svojčas aktiven jamar preveč občutljiv in problem bodo tehniki rešili na primeren način. Vendar mislim, da opozorilo nikdar ne škodi.

Priznati pa moramo, da predor Ronke-Trst ne zadeva le ljubitelje narave in bolj ali manj aktivne "zelene integraliste," kot jih je kdo že poimenoval. Kot državljani, skromni zemljiški posestniki in predvsem krajevni javni upravitelj postavljam dodatno vprašanje, ki zadeva legitimne

interese ljudi, ki živijo na trasi načrtovane podzemne železnice. Višinsko valovanje kraškega sveta bo privedlo do tega, da bo predor, v razmerju s površjem, nekje globlje in drugje bliže travnikom, njivam, gozdovom, cestam, in kar me najbolj zaskrblja, hišam oz. naseljem. Kot nestrokovnjak se namreč čisto preprosto sprašujem: kaj bo z zgradbami tam, kjer bo pod zemljo drvel vlak tristo ali več kilometrov na uro? V časopisu beremo, da so

Foto JMP

glede goriškega območja bile upoštevane potrebe okolja in prebivalstva. Kaj pa na Tržaškem? Kar zadeva devinsko-nabrežinsko občino ta trenutek prebivalstvu

in tudi javnim upraviteljem še vedno ni povsem jasno, kod naj bi točno tekla trasa nove železnice. Že lani ali še prej pa so se pojavljali prvi osnutki načrtov, na osnovi katerih naj bi predor gotovo zanimal vas Vižovlje in vsaj delno tudi Nabrežino, kjer naj bi vlak za hip pokukal v dolino severno od vasi. Moje razmišljanje skuša biti zelo pragmatično in odgovorno. Če sem prav razumel, smo trenutno še v fazi preliminarne študija in določitve trase; druge podrobnosti načrta niso še dokončne. V ta namen (za načrtovanje) naj bi bilo na razpolago kar 44 milijonov evrov, kar ni malenkost. Ob vsakem nadaljnjem koraku morajo zato biti nujno soudeleženi krajevno prebivalstvo in javni upravitelji vseh zainteresiranih občin. Razumljivo je, in povsod se tako dogaja, da na oltarju napredka mora vsakikoli kdo nekaj žrtvovati. Če se bo vlada dokončno odločila za izgradnjo petega koridorja, je jasno, da bo načrt prinesel velike koristi širšemu območju, saj bi ga drugače ne financirali. Zato je prav, da si širša skupnost prevzame tudi breme velikih nevarnosti in morebitne gospodarske ali gnotne škode, ki jo lahko utrpijo prizadeti posamezniki in skupnosti. Že kopanje tunela bo pomenilo nadpovprečno nasičenje prometa, saj bodo čez naše kraje, predvidoma, dolga leta veliki to-

vornjaki odnašali kamene in zemljo. Kam? Tudi to bi bilo zanimivo vedeti. Nadalje bo trasa, kljub temu da bo tekla v podzemlju, gotovo močno razvrednotila nepremičnine na površju. Kdo bo namreč kupil hišo, pod katero dan in noč tečejo vlaki z veliko hitrostjo? To se bo zaradi geoloških danosti Krasa nedvomno preneslo na površje vsaj v obliki tresljajev. Pristojni javni upravitelji-pogajalci morajo od načrta iztržiti popolno povračilo škode, in to na dveh nivojih. Zasebnikom mora biti v obliki odškodnine izplačana, brez slepomišljenja, tržna (!) vrednost vseh nepremičnin, ki jih je prizadela gradnja tudi podzemne železnice, saj je škoda le navidezno nevidna. Drugi nivo odškodnine pa mora zadevati skupnost v celoti, kateri morajo biti v zameno za direktno ali indirektno škodo priznane izredne oblike financiranja javnih objektov, večnamenskih struktur ali priložnosti za gospodarski razvoj. Skratka, načrt petega koridorja je še vedno zelo meglen, kar seveda le spodbuja dvome in morda tudi netočne informacije. Nujna je zato prozornost v vseh fazah načrtovanja in razumevanje ter priznanje pravic tistim, ki bi jih lahko projekt kakorkoli prizadel. Ljudje niso več pripravljeni, da bi kar tako slepo sprejemali posege na teritorij, ki jih oškodujejo ali jih preprosto ne razumeje. Odločne reakcije in nasprotovanja ljudi tako v severni (visoka hitrost) kot v južni (smeti) Italiji ter drugod po Evropi so dovolj jasno svarilo tudi domačim politikom in upraviteljem.

Igor Gabrovce

Devinsko-nabrežinski občinski svetnik

tel. št. 040299409; predklicna številka iz Slovenije 0039.

Darovi

V počastitev spomina none Šefi Bratina daruje Marta 50,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco pri sv. Ivanu.

Namesto cvetja na grob gospe Šefi Bratina darujejo za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu člani odbora 70,00 evrov.

Obvestilo

Duhovne vaje za žene in dekleta bodo v Domu blagov (le Beatitudini) nad Trstom od ponedeljka, 20., do srede, 22. avgusta. Tudi letos jih bo vodil priljubljeni p. dr. Leopold Grčar z Brezij. Pojasnila in prijave pri gospe Normi Jež na

3. julija je na tržaški leposlovni fakulteti

z odliko diplomiral

PETER JEVIKAR

Vsi domači mu čestitajo in mu voščijo veliko sreče v življenju.

Po pogrebu naznanjam, da je odšla v Gospodov objem moja lepa, zlata mama

ŠTEFI BRATINA

Srčna hvala Marti in Boži, ki sta jo redno obiskovali, ter sestri Klari za njene molitve

Boljunec, 7. 7. 2007

DSI Peterlinova dvorana

Biseri divaškega prostora

Divaško območje je vsem znano zaradi neprecenljivega geološkega bisera, ki mu pravimo Škocjanske jame. Malokdo pa ve, da se v prostoru, ki se razprostira od Škocjana do Divače, skriva druga dragocenost, ki sicer sodi v arhitektonsko-kulturno dediščino tega področja. Cerkvici sv. Helene v Gradišču pri Divači, ki stoji nedaleč od Vremškega Britofa, in v Podpeči, na meji med Krasom in Rižansko dolino, pričata o dejstvu, da se je v poznem srednjem veku razvila pri nas umetnost na zelo visoki kakovostni ravni. Freske, ki krasijo tako eno kot drugo cerkvico, niso po obsegu tako mogočne kot poslikave, zaradi katerih je zaslovela cerkev sv. Trojice v Hrastovljah; so

reven. Gradina je zato prepričan, da je treba ustvariti novo metodologijo, da na pravi način ocenimo umetnostno raven naše zapuščenosti, ki se sicer ne more kosati z vrhunci renesančne umetnosti, je pa vendar zgovoren prikaz naše preteklosti in naše kulture. Gradina je po tej uvodni misli s pomočjo diapozitivov prikazal notranjščino in zunanjščino podružne cerkve sv. Helene v Gradišču in primerjal njene freske s tistimi ostalih krajevnih cerkva, začeni s hrastovljsko.

V primerjavi s freskami tabrske cerkve sv. Trojice so tiste v cerkvi sv. Helene sestavljene iz sosledja bolj svobodnih enot. Še večja je tematska razlika notranjih poslikav. Osemmetrsko dolga freska

Foto IG

pa vendar izreden dokaz, kako je bilo to področje po 15. stoletju prostor razvijene kulturno-likovne dejavnosti, ki jo je omogočil prihod obrtnikov in umetnikov iz Bocna. Slikarska šola, ki je tedaj pri nas nastala, je namreč gojila svežo umetnostno novost, to je renesančni slog.

O tem je bil govor na zadnjem rednem večeru letošnjega niza predavanj Društva slovenskih izobražencev. Občinstvu Peterlinove dvorane je spregovoril Edvilij Gradina, ki je zaposlen v Pokrajinskem muzeju v Kopru. Predavatelj je najprej izpostavil dejstvo, da so se kulturni pojavi pokazali v našem prostoru že v pozni antiki, v srednjem veku pa so končno in suvereno prišli na dan. Žal pa strokovnjaki jemljejo premalo v poštev dediščino tega področja in trdijo, da je bil ta prostor kulturno

v Gradišču ponazarja namreč prihod Svetih treh kraljev in detajli, ki so skupej posvetnih in sakralnih elementov, kažejo na bolj radosten prikaz življenja. Mrtvaški ples v Hrastovljah pa je edinstven primer, ki neoporečno prikazuje, kako smo pred smrtjo vsi enaki: kmetje, berači, kralji in tudi sam papež. Kot je poudaril predavatelj, je zanimivo dejstvo, da mrtvaških plesov v cerkvah velikih mest ni, saj je bila pri poslikavah notranjščin mešanica sakralnih in posvetnih elementov prepovedana. Omeniti gre še prizadevanje Edvilija Gradine, da bi cerkvico sv. Helene zaradi dragocenih fresk, ki so jih odkrili v času gradnje železnice Koper-Divača, vključili v seznam zaščiteneih objektov Unesca.

IG

Finančna družba KB 1909 kupila podjetje Cogeco

Boris Peric ponovno predsednik

Na skupščini delničarjev družbe KB1909, ki je potekala pred kratkim v Gorici, je vodstvo delničarjem predstavilo poročilo o poslovanju ter rezultate družbe in Skupine KB1909 v letu 2006. Dosežen je bil načrt povečanja kapitala z izdajo rednih in prednostnih delnic, kapital družbe tako danes presega 30 milijonov evrov. Holdinška družba je poslovno leto 2006 končala z dobičkom v višini 933.601 evrov, ki se je v primerjavi z letom 2005 povečal za 52,09 odstotkov.

Predsednik upravnega odbora Boris Peric je poslovno leto 2006 označil za zelo pomembno za dejavnost družbe KB1909 predvsem zaradi doseženega cilja, povečanja kapitala z izdajo rednih in prednostnih delnic: "Odziv imetnikov rednih delnic k povečanju kapitala je bil zelo dober, kar je zelo spodbudno, kajti izraža zaupanje, ki ga imajo

tudi nove naložbe. Poslovanje družbe KB1909 se stalno širi in naslednji korak bo vključitev prednostnih delnic in obveznic, kot prvi finančni instrumenti kakega tujega izdajatelja, v kotacijo na Ljubljanski borzi. Predstavljeni so bili tudi ratingi, katere je za družbo KB1909 izdalo podjetje Eu-RA Europe Rating S.p.A. Ti dokazujejo, da so holding in odvisne družbe dobro poslovale, saj so dosegle visoke ocene, rating holdinga je "A+ with positive outlook".

Ob koncu skupščine so potekale volitve, kajti letos je zapadel mandat upravnega in nadzornega odbora. Za predsednika upravnega odbora je bil potrjen Boris Peric, ostali člani pa so: Luciana Tomsic (podpredsednik), Andrej Bratož, Carlo Devetak, Demetrio Bauzon, Livio Semo-lič, Robert Tabaj in Jurij Detiček. V nadzornem odboru pa sta bi-

pitalizacijo izvedli na slovenskem finančnem trgu, kjer delujemo in bomo v kratkem prišli na Ljubljansko borzo, v samo jedno finančnega trga v Sloveniji in tako postali ena od slovenskih finančnih družb.

To je pomembno zato, ker bomo naše gospodarstvo privezali k slovenskim gospodarsko - finančnim trgov. Po eni strani se širimo in po drugi strani se vključujemo v slovenski finančni trg. Utrjuje se torej naša družba, ki je dobila soglasje pri pomembnih slovenskih investitorjih, saj smo zanimivi za slovenski trg. Naše delnice in obveznice so vplačali Ljubljanska banka, Zavarovalnica Triglav, Prva pokojninska družba, Primorski skladi, Friulia in tako dalje, kar pomeni, da smo zanimivi za ves slovenski prostor!"

Kako je prišlo do nakupa podjetja Cogeco?

"Gre predvsem seveda za dobro naložbo in pomembno je, da je to zgodovinsko in slovensko, a tudi uspešno podjetje. Po eni strani je to poslovni uspeh, saj ima podjetje Cogeco dobro tradicijo in svoje tržišče surove kave, ki dosega 12 milijonov prometa na leto. Druga stvar pa je, da smo z družino Lokar-Polozaj, ki je lastnica podjetja Cogeco, imeli že prej dobre odnose in gospod Vanja Lokar je vedno trdil, da mora družba ostati v slovenskih rokah. Veseli smo, da je gospod Lokar v nas videl partnerja, s katerim se lahko dogovorimo, sicer pa je gospod Lokar že zgodovinsko povezan z nami, sodeloval je namreč tudi pri dokapitalizaciji naše družbe. Šlo je torej za pogovor med gentlemeni in takoj smo se dogovorili, pravzaprav na štiri oči v petih minutah, ostale malenkosti, ki sicer sodijo zraven, smo dorekli kasneje."

Še pogled naprej na naš goriški prostor.

"Razmišljanje o našem prostoru se mora začeti s pogledom v preteklost, saj se bomo v tem prostoru premikali tako, kot se danes giblamo v Furlaniji Julijski kraji-

la potrjena kot predsednica Maria Marc in član Paolo Mahorčič, katerima se je pridružil nov član Rado Race.

KB1909 Societa' Finanziaria per Azioni - Finančna delniška družba - je finančni holding, ki predstavlja krovno družbo Skupine KB1909. Skupino KB1909 sestavljajo poleg matične družbe še 27 odvisnih in povezanih družb. Poslovanje družbe in Skupine KB1909 je osredotočeno predvsem na območje Furlanije Julijske krajine in Republike Slovenije ter na trgih srednje in jugovzhodne Evrope.

Borisa Perica smo zaprosili za pogovor, na katerem nam je spregovoril o tem, kako se družba vedno bolj uveljavlja, saj se njen delokrog vedno bolj širi in se je promet povečal, dobesedno podvojil: "Leto 2006 je bilo za nas zgodovinsko, saj smo družbo dokapitalizirali za 12 milijonov evrov. Od leta 2005 do leta 2006 smo družbo podvojili, saj smo imeli delokrog poslovanja leta 2005 okrog trideset milijonov evrov, lani pa okrog sto milijonov. Lani smo izvedli dokapitalizacijo za dvajset milijonov evrov, kar je največja dokapitalizacija pri nas, in pomembno je to, da smo to doka-

ni, naša slovenska narodna skupnost pa mora graditi dobesedno vse svoje delo v vedno boljšem in globljem sodelovanju in povezovanju s Slovenijo. Ustvariti se morajo normalni tokovi, kot skupnost pa moramo povezati na vseh področjih našo skupnost s slovensko družbo! Mi slovenske partnerje vključujemo v naš kapital in našo družbo. Gradimo kadre, ki bodo znali tako dojemati naš prostor in bodo znali tudi delati v evropskem prostoru. Petsto delničarjev v slovenski skupnosti v Italiji nam zaupa in torej ni samo odraz nekega omejenega kroga, ampak je to družba, ki ima zaupanje v širšem krogu ljudi. Naši skupnosti moramo torej nekaj vračati in to mi delamo pri kadrovanju, tako da izobražujemo ljudi, da pomagamo našim organizacijam, podpiramo društva in organizacije ter tudi umetnike. Mlade ljudi šolamo in jih tudi zaposluje, Sloviki pa je odraz naše stvarnosti in tu smo partnerji s slovenskimi izobraževalnimi ustanovami. Sloviki skuša ustvarjati kadre za vso našo skupnost in ne samo za našo skupino, a z vsemi ohranjanje stike!"

Jurij Paljk

Komentar

Mavhinjskemu festivalu na rob

Slikoviti trg v prijazni vasi Mavhinje na kraški planoti, kjer se najbolj soparni poletni dan prelevi v prijetno hladno večer, je po festivalnem trušču spet zadobil svoj lepi umirjeni izraz. Na njem sedaj namesto oslepljujočih odrskih reflektorjev in hrupnih obiskovalcev kraljuje le blagi mesec, ki prikuka iz za zvonika, kjer se v krošnji stoletne lipe rad zadržuje sanjavi skovik.

Ta lepi naravni scenografski okvir tudi tokrat ni mogel zapolniti vrzeli, ki vidno zevajo v našem ljubiteljskem gledališkem delovanju. 7. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin, ki so ga tudi letos zelo marljivo izpeljali pošttrvalni in kot mravlje delavni člani Športno-kulturnega društva Cerovlje - Mavhinje, ni namreč pokazal bistvenih sprememb na obzorju ljubiteljskega gledališkega poudarjanja. Morda je še jasnejše kot v prejšnjih letih razgalil revno samozadovoljstvo ob »opravljeni odrski postavitvi« in nikakršne prave želje, da bi se ljubiteljsko gledališko snovanje povzpelo na višji, solidnejši nivo. To dejstvo seveda ne gre posploševati, saj nekatere, sicer zelo redke skupine, kažejo neko napredovanje in hotenja po izboljšanju, težnjo po iskanju novih odrskih izražanj, s katerimi bi najboljše izpovedale svoja odrska stremeljenja, tudi s poseganjem po drugih žanrih, ki se krepko oddaljujejo od plitvine plehke komedije ali burke, v katerih vzbujajo cenen smeh re-

plike, začinjene z bolj kosmato mislijo ali besedo. Pri nekaterih, že v preteklosti bolj ugajenih dramskih družinah, je bila opazna še večja pozornost do čistoti odrske govorice. Toda to so bolj izjeme kot pravila v letošnji ne ravno številni prisotnosti dramskih skupin na tem festivalu, ki

Foto Kroma

žal ostaja s kakovostnega zornega kota ne preveč vabljivo izločeno okno zamejske gledališke produkcije. Nedvomno se za vsakim odrskim nastopom skrivajo utrudljive vaje, ki odžirajo proste ure in zahtevajo od izvajalcev določen napor. Vendar, kdor se poda v gledališko pustolovščino, ve, čemu gre naproti, saj brez včasih prav izčrpavajočega ponavljanja ne more biti zadovoljivega uspeha. Pri tem se ponovno postavlja vprašanje dobrih mentorjev, ki jih ni lahko najti, pa vendar jih je treba, ker brez osveščenih mentorjev in režiserjev, ki obvladajo gledališka pravila in želijo na odru izkazati vsaj nekaj estetskega čuta in okusa, bo zamejska raven gledališkega ustvarjanja ostala tam, kjer tiči že vsa ta festivalska leta. Tudi razveseljivo število mladih skupin, katerih poganki so vzkli v šolskih klopih, ne bodo obrodili

skupino, navija zanj, voli zanj, drugi nastopi pa je ne bogve kaj zanimajo. Festival ima naziv zamejski, a žal ni osvojil publike s celotnega zamejskega ozemlja. Obiskovalcev iz Goriške in Beneške Slovenije je prav malo ali skoraj nič. Torej, je le nekaj narobe s tem festivalom, ki želi biti tekmovalnega značaja, a nima dovolj rekvizitov za to. Letos bi le peščica predstav lahko sodila vanj. Vse, kar dramskega leze in gre, ne more pač iti na festival, ki predvideva kopico nagrad za odraslo in mladinsko kategorijo, saj na tak način priznanja izgubijo svojo veljavo. Take vsebine, kakršne ponuja festival sedaj, lahko sodijo le v navadno revijo, ki pokaže, kaj se najraje postavlja na naše odre in nad čim se najbolj navdušujejo gledalci, ki nimajo ravno najbolj izpolnjenega gledališkega posluha.

Iva Koršič

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Sonce, ki se smeje

Življenje je res vedno nepredvidljivo. Pred uro zaključim članek o dobrem zakonu, takoj zatem pa mi povsem po naključju sicer manj poznana ženska razkrije svojo zgodbo. Pravzaprav zgodbo smehljajočega se sonca, ki ga je njen sin skozi vsa ta leta risal. Danes je Marco star 18 let in išče sonca v nasmehu svojega dekleta, pred desetimi leti pa je bil še osemletni deček brez vseh tistih zavor racionalnosti, ki jih imamo odrasli, in je zato brez zadržkov s flomastri risal svoj vsakdan na papir. S papirja se je vedno smejalo sonce in zemeljska obla, ki jo je risal, je imela vedno dvojno nožico, ki je stopalo, in dvojne ročice, ki je objemalo.

Takrat je njegova mama zapustila moža. Evo, zapisalo se mi je ravno to, kar mi je jutraj govorila: če se ženska odloči za ločitev, nihče ne pomisli, da bi lahko bilo ravno obratno od tega, kar ljudje govorijo: moža lahko zapusti ravno zato, ker toliko da na družino, ne pa obratno. "Zame je družina vse, sin mi pomeni vse, bili smo v trije, dejansko pa je bilo tako le na papirju; s sinom sva bila vedno sama, do trenutka, ko sem si zastavila vprašanje: zakaj naj vlečem naprej predstavo neke idealne družine, ko pa je na tej sliki bela luknja? Očeta ni, moža ni, zakaj naj bi ne bilo tako tudi uradno?" In tako je bilo. Mož je po ločitvi začel besneti in popivati, ona je doma skušala sinu vse to prikriti, ker je bilo tako prav. Vedela je, da je kriza prehodna in tako je bilo. "Otrok mora imeti svojo gotovost. Mora čutiti ljubezen matere in očeta, mora vedeti, da njuna ljubezen zanj nikoli ne mine. Popolnoma sem se mu posvečala, mu vedno govorila o ločitvi kot odraslemu človeku, nobenih igrice,

nobenih laži. Pač očka in mamica ne želita več živeti skupaj, njega pa bosta vedno ljubila. Njegova nona, moja mama je o njem govorila "ubožec!" in jaz sem ji odvrnila: ne, nikoli ne bo ubožec, ker v vsakem trenutku točno ve, da lahko računa na naju in na najino ljubezen zanj. Učiteljice v šoli so se čudile, kako kljub novosti, ki jo je moral sprejeti v življenju, je še vedno vztrajal pri soncih z zarisanim nasmeškom, zemeljskimi oblami z rokami, ki objemajo. Vem, da zanj ni bilo lahko, a danes jasno vem, da je bilo prav. V nekaterih zakonih se lahko kaj reši, nekatera kreganja so značilna za določene življenjske faze, potem minejo, pri nas pa je bilo veliko let le moje in sinovo samotno življenje brez moža in očeta, ki se za naju ni zmenil in ga ni bilo nikoli domov".

Včeraj je v trgovini zagledala ravno to, kar ji vse življenje simbolizira, da ni v življenju vse tako črno in negativno, kot izgleda na prvi pogled: veliko rumeno sonce iz keramike, z očesi in smehljajočimi se ustmi. Takoj ga je kupila, odnesla domov in pomolila pod nos 18-letnemu sinu. "Oben-

si ga, mama, za oba pomeni, da se da s povezanostjo, pozornostjo in pozitivnimi načrti vse rešiti in vse spremeniti". Verjetno ga je že obesila. Tista zemeljska obla z nožicami, ki jo je sin tako vztrajno risal, je njegovo mater pred dobrim letom privedla do ponovne ljubezni po skoraj desetih letih samevanja, vse do srečnega drugega zakona. "Mama, danes sem že velik, res si želim, da se spet pričneš ukvarjati sama s sabo". In tako se je odločila, da s telovadbo izgubi tistih nekaj kilogramov, ki jo je v desetih letih otežilo. Ravno tako, kot njena šestdesetletna ljubezen.

Foto JMP

Še prezgodaj za napovedi o zmagi socialnih demokratov na parlamentarnih volitvah leta 2007

Vlada poskuša pridobiti večjo podporo slovenske javnosti

Državni zbor je na zasedanju, ki se je začelo v ponedeljek in je zadnje pred počitnicami, obravnaval tudi predloge zakonov o oblikovanju pokrajin, ki bi pomenile drugo stopnjo krajevnih samouprave. Bilo naj bi jih štirinajst, toda o vsem, kar zadeva pokrajine, obstajajo nesoglasja in spori, tako da bo projekt težko kmalu uresničiti. Nekatera območja nočejo imeti skupne pokrajine, ampak bi se želela vključiti v drugo tako upravnoteritorialno enoto, nastale so dileme o imenih pokrajin, mnoge skrbijo, kako bo s financiranjem in pristojnostmi novih teles, pojavljajo pa se tudi mnjenja, da bi namesto politično dogovorjenih štirinajstih pokrajin v Sloveniji lahko imeli le tri ali morda štiri.

Vlada se je o vsem, kar zadeva ustanovitve pokrajin, sporazumela z opozicijo in zato pričakuje, da bo ta projekt v parlamentu prejel predpisano dvestojinsko podporo poslancev. Utegne pa se zaplesti, saj so odnosi med strankami, ki zdaj upravljajo Slovenijo, in tistimi v opoziciji, zelo napeti, do stopnje, ki kaže na veliko pomanjkanje politične kulture in demokratičnega duha. Nekateri politiki v opoziciji bi vladi najraje izglasovali t.i. konstruktivno nezaupnico, s čimer bi predčasno končala

svoj mandat. V svojih nagibih ne razmišljajo o tem, da bi Slovenija s padcem vlade le stežka prevzela predsedovanje Evropski zvezi, predvideno v prvi polovici leta 2008. V tako zapletenih političnih razmerah poteka tudi izbiranje kandidatov za volitve novega predsednika države, ki bodo, kot so sporočili iz virov predsednika državnega zbora dr. Franca Cukjati, v mesecu oktobru. Stranke desnega pola političnega prostora podpirajo Lojzeta Peterleta, levica pa očitno ne bo imela skupnega kandidata za novega državnega poglavarja. Socialni demokrati podpirajo kandidaturu Danila Türka, profesorja na ljubljanski pravni fakulteti in nekdanjega svetovalca generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov. Predsednik Borut Pahor zanj agitira tudi pri drugih strankah desnosredinske usmeritve. LDS pod vodstvom nove predsednice Katarine Kresal pa bo za svojega kandidata najbrž določila Maksa Gasparija, ki pa bi rad pridobil tudi podporo volilcev iz drugih okolij. Pričakujejo oster spopad v predvolilni kampanji, vanjo pa naj bi se vključila, tako napovedujejo, tudi sedanji predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek in prejšnji državni poglavar Milan Kučan. Oba sta politično še zelo dejavna in imata v Sloveniji velik vpliv in

precejšnje število privrženec. Dr. Janez Drnovšek je sicer že večkrat izjavil, da se ne bo več potegoval za predsedniško mesto. Po drugi strani pa je znan po tem, da si zlahka premisli, kar bi utegnil spet storiti. Na to kažejo nekatere njegove aktivnosti v zadnjem času. Tako je 8. junija obiskal mariborskega župana Franca Kangleja, 20. junija celjskega župana Bojana Šrota, pozneje pa še Slovenj Gradec oz. tamkajšnjega župana Matjaža Zanoškarija. Napoveduje še obisk in pogovore z ljubljanskim županom Zoranom Jankovičem ter obiske v drugih mestnih občinah po vsej Sloveniji. Milanu Kučanu se je iztekla ustavna prepoved vnovičnega kandidiranja za predsednika republike, vendar je zanimal, da se bo vključil v boj za kakšno politično funkcijo. Zatrnil pa je tudi, da to ne pomeni, da ne bo politično dejaven kot državljan. Te Kučanove besede nekateri ocenjujejo kot napoved podpore sedanjemu predsedniku dr. Janezu Drnovšku, če se bo ta odločil za kandidaturo. Menijo, da bi sedanji in nekdanji predsednik države lahko preprečila izvolitev Lojzeta Peterleta za novega predsednika Slovenije. Vlada si medtem prizadeva, da bi si spričo svojih uspehov, ki se kažejo zlasti v visoki stopnji gospodarske rasti, povečala podpo-

ro slovenske javnosti. Kakšna je realna podpora, ni mogoče zanesljivo vedeti, ker so namreč javnomnenjske raziskave pogosto prirejene in prilagojene tistemu, ki jih naroča. Sociolog dr. Matej Makarovič je v nekem zapisu opozoril, "da je skoraj leto in pol pred parlamentarnimi volitvami vsaka napoved končnega razmerja sil po volitvah na ravni čiste spekulacije." Zaradi tega so tudi povsem nestvarne napovedi, "da bodo opozicijski socialni demokrati zanesljivo zmagali na naslednjih volitvah."

V Sloveniji bodo ustanovili prvo katoliško osnovno šolo

Iz kronike drugih pomembnejših dogodkov povzemamo odločitev predsednika države dr. Janeza Drnovška, da ne bo govoril na nobeni državni proslavi več. S to odločitvijo se je obregnil zoper Aleksandra Zorina, ki mu je predlagal, da bi bil slavnostni govornik na osrednji državni proslavi ob 60-letnici združitve Primorske z matično domovino Slovenijo, ki bo 15. septembra na Tatrah v Brkinih.

V šolskem letu 2008/09 bo v zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani začela delovati prva katoliška osnovna šola v Sloveniji. Pristojni državni organi so ugotovili, da je njen program primeren.

Marijan Drobež

14. Primorski poletni festival Na programu tudi Namišljeni bolnik

Zametne poletne večere na slovenski obali tudi letos, od 25. junija do 17. julija, žlahtnijo gledališke predstave 14. Primorskega poletnega festivala pod umetniškim vodstvom Primoža Beblerja in predsedstvom Neve Zajc. Na letošnji izvedbi izžareva Moliere kot najsvežjša zvezda med dramatik. Moješter pisanja iz časa Ludvika XIV. je zelo priljubljen na naših odrih kot izjemen poznavalec človeških napak in slabosti, pa tudi družbenih hib, zato ohranjajo njegova dela svežino in aktualnost in jih rad sprejema tudi širši krog gledalcev. Obiskovalci festivala so lahko že uživali ob njegovem bistrem razrinsovanju globokih življenjskih resnic, ko so si ogledali žlahtnega meščana v baletni inačici, s štajerskim nadihom, Slovenskega narodnega gledališča Maribor v

režiji Vita Tauferja, ki vselej prilije novega, sodobnega elana svojim režijskim konceptom. Pod njegovo režijsko taktirko je v Gledališču Koper zaživel tudi dramsko delo Duohtar pod mus!, ki ga je, opirajoč se na Molierovega zdravnika po sili, v sočnem primorskem narčaju skral igralec in kantavtor Iztok Mlakar in v njem odigral tudi glavno vlogo Sganarela. Molierova ostrina duha je sevala še iz odrske postavitve Barbare Novakovič Kolenc. V petek, 13. julija, pa bo morski vetrič pozdravil premiero Molierovega Namišljenega bolnika, kot ga je v koprodukciji SSG Trst in Primorskega poletnega festivala (PPF) v svoji ustvarjalni viziji razbral režiser Janusz Kica. Nosilec naslovne vloge je Brane Šturbej, igralec, ki vsakič preseneča gledalca s svojo igralsko energijo in temperamentnostjo.

S to koprodukcijsko predstavo se SSG po dolgi letih spet pojavlja na poletnem prizorišču, zato smo zaprosili umetniškega vodjo Marka Sosiča, naj nam razkrije, kako je prišlo do tega sklepa. Povedal nam je tako: »Pred leti, ko me še ni bilo v gledališču, je bila sezona uradno razdeljena na dva dela: letno in poletno. Že dolga leta to ne obstaja več, toda ohranila se je težnja po možnosti predstavitev našega teatra na poletnih festivalih. Letos se ta želja po poletnem nastopanju uresničuje ob sodelovanju s Primorskim poletnim festivalom. S tem smo udeležili tudi misel, ki jo je slovenski minister za kulturo izrazil pred dvema letoma, in sicer da bi prišlo do sodelovanja med gledališčem, ki delujejo v primorskem prostoru. To smo tudi storili, a kakšnih posebnih pozornosti do SSG z ministrstva do sedaj nismo doživeli. V začetku lanske sezone smo ob postavitvi Bakhantk sodelovali s Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica, sedaj pa nastaja predstava Namišljeni bolnik s Primorskim poletnim festivalom. Predstavo bomo ponu-

dili v abonmajskem sporedu ob koncu naše naslednje sezone in tudi sezone SNG Nova Gorica. Moliere je še sedaj v svoji univerzalnosti izjemno aktualen avtor, tudi zaradi pomanjkanja bistrine slovenskih in sodobnih avtorjev, ki bi skozi komedijski ključ spregovorili o tehtnih in globljih življenjskih vprašanjih nas samih, danes in zdaj. Ko sem končno našel režiserja Janusza Kico, ki sem ga iskal in »lovil« že deset let, se je izkazala možnost, da lahko, tudi ob ponudbi Primoža Beblerja, s katerim zelo dobro sodelujemo, skupaj realiziramo ta načrtovani projekt. V predstavi bo v naslovni vlogi nastopil Branko Šturbej, sodelovali pa bodo tudi ves ansambel SSG, razen Stojana Colje, in gosta Ivo Barišič iz SNG Nova Gorica ter Gregor Geč. Premiera dela bo, kot rečeno, 13. julija ob 21.30 v središču Kopra, na dvorišču za univerzo, zelo blizu glavnega trga, kjer bosta tudi ponovitvi 14. in 15. t.m. Ljubitelji dobrih predstav, ne zamudite tega poletnega gledališkega dogodka!

Iva Koršič

Lokve / Tridnevna prireditev Forma viva

Turistično društvo Lokve je v sodelovanju z Društvom Planota in Jamarskim društvom »Bojan Krivec« z Lokve med 22. in 24. junijem organiziralo več prireditev, ki so popestrile praznične dni na Lokvah. Tri dni je potekala prireditev Forma viva, na kateri so umetniki iz Italije in Slovenije iz lesa oblikovali kipe na temo gozdar oziroma delavec v gozdu. Tema je bila namenjena 60. obletnici delovanja Soškega gozdnega gospodarstva iz Tolmina, ki je v preteklosti vplivalo in še vedno najbolj vpliva na življenje in dogajanje na tem področju. V prostorih nekdanje osnovne

šole na Lokvah je bila tudi razstava fotografij prireditve Forma viva 2006. V nedeljo je bila izve-

dena tudi prva od osmih tematskih delavnic za otroke. Podobne delavnice bodo organizirane vsako nedeljo do konca avgusta. Prva delavnica je bila namenje-

na lesu. Udeležba je bila nad pričakovanji. Otroci so iz žaganja, oblacene in koščkov lesa sestavljali različne izdelke. Kar nekaj udeležencev je napovedalo obisk na naslednjih delavnicah. V soboto, 23. junija, je bil v vaški cerkvi sv. Antona Padovanskega organiziran koncert Vokalne skupine Grgar in Moškega pevskega zbora Ravni. Po končanem koncertu se je približno 145 udeležencev z baklami in drugačnimi svetili udeležilo nočnega pohoda na Lazno. Pohod je bil zelo zanimiv in večina udeležencev je bila odločena, da se bo pohoda udeležila tudi prihodnje leto. Turistično društvo Lokve želi na tak način popestriti čas, ki ga ljudje, ki prihajajo na oddih, preživijo na Lokvah.

Boris Kante

Kratke

Nebotičnik v Ljubljani bo spet v ponos mestu

Kapitalska družba, ki je solastnik Nebotičnika v centru Ljubljane, je na javni dražbi prodala prostore od 9. do 13. nadstropja v tem znanem objektu, ki je sicer pod varstvom kulturne dediščine.

Omenjena nadstropja je kupila družba Terra Australis iz Ljubljane, in sicer za 2,12 milijona evrov. Na dražbi pa je sodelovala tudi družba Sky Net iz Nove Gorice.

Novi lastnik obljublja, da bo v roku enega leta prenovil gostinske prostore, ki so nekoč privlačili veliko obiskovalcev. Predsednik uprave kapitalske družbe, ki je državna ustanova, Tomaž Toplak, pa je dejal, "da bo Nebotičnik zaživel na način, kot se ga spominjajo številni Ljubljančani."

Nove ali sezone proge slovenskih železnic

Slovenske železnice so v tej počitniški oz. turistični sezoni vzpostavile več novih potniških prog za vožnje z vlakom na morje v raznih državah. Delujejo proge iz Ljubljane v Pulj, na Reko, v Split, Solun in v Sofijo, Varno in Burgas v Bolgariji. Avstrijske železnice so omogočile sezonsko progo med Dunajem in Koprom, kjer pa je izhodišče za potovanje turistov v turistične kraje na Hrvaškem.

V Benetke lahko potniki iz Ljubljane potujejo z vozovnico, ki stane 50 evrov. Ta cena naj bi bila zelo ugodna, podobno nizke pa so tudi cene potovanj na drugih železniških progah, z izhodiščem v Ljubljani. V Slovenskih železnicah pa ob tem opozarjajo, da so potovanja z vlakom sicer poceni, toda potniki so pozneje presenečeni oz. razočarani spričo visokih cen, ki veljajo v turističnih središčih, bodisi v Sloveniji kot tudi na Hrvaškem.

V Sloveniji tudi primeri preveč "pridnega" plačevanja davkov

V Sloveniji je veliko primerov, ko posamezni davkoplačevalci med letom plačujejo previsoke akontacije za kasnejšo odmero dohodnine. Takšno plačevanje akontacije je sicer določeno z zakonom ali drugimi predpisi. Razlika pri obračunu dohodnine za leto 2006 je znašala okoli 120 milijonov evrov plusa v korist državljanov. Država pa tudi v tem primeru dela krivico omenjeni skupini davkoplačevalcev, saj jim preveč vplačano akontacijo vrača v več obrokih in brez pripadajočih obresti.

Tolikšni razliki med preveč vplačanimi akontacijami in poznejšo odmero dohodnine se čudi tudi finančni minister dr. Andrej Bajuk, ki obljublja ukrepe za odpravo omenjenega neskladja pri izvajanju davčne politike v Sloveniji.

Za Slovence še vedno najbolj zanimivo varčevanje v bankah

Najnovejši podatki iz neke raziskave kažejo, da okoli dve tretjini Slovencev želi vlagati svoje prihranke v banke. Varčevanje je najbolj zanimivo za poročene osebe, stare nad 30 let, ki imajo višjo stopnjo izobrazbe ter visoke ali nadpovprečno visoke plače in druge prejemke. Prihranki prebivalstva v bankah in v vzajemnih skladih (posebnih oblikah varčevanja oz. denarnega poslovanja) so februarja letos znašali 11.626,5 milijona evrov, kar je pomenilo nominalno rast za 8,6% v obdobju med februarjem 2006 in februarjem letošnjega leta. Slovincem se torej še vedno zdi najbolj zanimivo in smiselno klasično varčevanje v bankah, kljub temu da ne prinaša kakšnih visokih zaslužkov, vendar pa tudi ne predstavlja tveganja in je tako ena najbolj varnih naložb.

Ljubljana s cenami stanovanj najdražja med glavnimi mesti novih članic EU

Nedavna raziskava Evropskega sveta za nepremičninsko stroko (CEPI) je pokazala, da je Ljubljana s cenami stanovanj najdražja med glavnimi mesti novih članic Evropske zveze. Presega cene stanovanj v Berlinu, Bruslju in na Dunaju. V slovenski prestolnici kvadratni meter najcenejšega stanovanja, ugotavlja omenjena raziskava, stane 1.830 evrov, en kvadratni meter dražjega stanovanja pa okoli 3.300 evrov. So pa v Ljubljani luksuzna stanovanja, v primerjavi npr. s Prago in z Bukarešto, cenejša. Nasploš pa cene stanovanj najhitreje rastejo v pribaltskih državah, predvsem v Latviji in Litvi.

Predvidoma bo začel veljati v začetku avgusta

Zakon bo zelo omejil kajenje v Sloveniji

Državni zbor je po daljših javnih razpravah, tudi polemičnih, na svojem zadnjem zasedanju sprejel novelo zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov v Sloveniji. Prepovedano bo kajenje v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih. Določila so zelo stroga, vendar so prilagojena režimu in merilom glede kajenja, ki veljajo na območju evropske povezave. Za zaprt javni ali delovni prostor se šteje prostor, ki ima streho in povsem zaprte več kot pol površine pripadajočih sten. Kajenje pa bo tudi v prihodnje dovoljeno v posebnih prostorih nastavitvenih obratov in drugih ponudnikov prenočitev, v domovih za ostarele, zaporih, psihiatričnih bolnišnicah in v prostorih, namenjenih izključno kajenju in v t.i. kadilnicah. Po opredelitvi zakona je kadilnica zaprt prostor, ki je fizično ločen od drugih zaprtih prostorov in ga lahko

lastnik, najemnik ali upravitelj javnih in delovnih prostorov določi in posebej uredi izključno za kajenje. V njih ne

Spremenjeni zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov je podprlo 45 poslancev, proti pa jih je glasovalo

ustanovah. Po novem bo dostop do tobačnih izdelkov omejen osebam mlajših od 18 let. Prodajalec bo od kupca lahko zahteval, da z osebnim dokumentom dokaže svojo starost.

bo dovoljeno jesti in piti, kadilnice pa bodo lahko obsegale največ 20 odstotkov skupne površine zaprtega javnega ali delovnega prostora. Vendar pa kadilnice ne bodo dovoljene tam, kjer je bila že doslej v veljavi popolna prepoved kajenja, to je v vzgojno-izobraževalnih in zdravstvenih

13. Odločno proti so bili poslanci Slovenske nacionalne stranke. Poslanec te stranke Bogdan Barovič je menil, da je spremenjeni kadilski zakon v nasprotju s človekovimi pravicami, zato ga bo Slovenska nacionalna stranka vložila v presojo ustavnemu sodišču.

M.

Sodoben gostinsko-turistični objekt z manjšo igralnico v Neblem

Nov uspeh pri razvijanju turizma v Goriških Brdih

V Neblem v Goriških Brdih so na zemljišču nekdanje stražnice jugoslovanske vojske štirje zasebni poslovniki, povezani v delniški družbi Trine, zgradili sodoben gostinsko-turistični objekt, v katerega že prihajajo gostje in drugi obiskovalci, pretežno iz sosednjih krajev v Furlaniji. Pravzaprav gre za Turistični center, ki vključuje hotel s 70 ležišči, kongresno dvorano, ki lahko sprejme do 200 gostov, restavracijo za 120 gostov in igralni salon, kjer je na voljo 184 igralnih avtomatov in dve elektronski

ruleti. Dovoljenje za takšno igralnico z omejenim številom igralniških pripomočkov je dala vlada. Omenjeni zasebniki so naložno pripravljali štiri leta, uresničili pa so jo v razmeroma kratkem času sedmih mesecev. V nekaterih okoljih so kritizirali namen, da v turističnem centru razvijajo tudi igralništvo, ki bi lahko tudi v Goriških Brdih povzročilo razne škodljive posledice. Toda prevladalo je mnenje, da bo objekt v celoti v skladu z usmeritvijo občine Brda, da na tem območju poleg tradicionalnih

panog, vinogradništva in sadjarstva, razvijajo tudi gostinstvo in turizem. Ti dejavnosti bosta lahko dobili nove spodbude zlasti z napovedano odpravo državne meje z Italijo, predvidoma ob koncu tega leta. V gradnjo in opremo turističnega centra so omenjeni štirje poslovneži vložili okoli 17 milijonov evrov. V njem je zaposlenih 66 uslužbencev, na predhodnem natečaju pa se je za zaposlitev v omenjenem novem objektu v Neblem prijavilo kar 450 prebivalcev Brd.

M.

Čas dopustov

Največ Slovencev na počitnicah na Hrvaškem ali pa - doma

Začela se je sezona dopustov ali počitnic, ki dosegajo vrhunec v juliju in avgustu. Po raziskavi Slovenske turistične organizacije bo v tem obdobju 54% Slovencev počitnikovalo kje ob morju na Hrvaškem. Doma, torej v

turističnih krajih Slovenije, bo preživljalo počitnice 23% vprašanih. Sledi Grčija, kjer naj bi letovalo okoli 5% Slovencev. V omenjenem obdobju naj bi se približno 72% Slovencev odpravilo vsaj na enodnevni izlet po domovini,

polovica anketiranih omenja vsaj tri prenočitve. Na počitnicah naj bi vsak Slovenec porabil povprečno 437 evrov. V letošnji turistični sezoni v Sloveniji pričakujejo od tujcev največ Italijanov, Avstrijcev in Nemcev.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. julija, ob 14. uri.

Slovenija / Prekomerno prehranjevanje

Debelost eden izmed glavnih izzivov javnega zdravstva

Nezdravo prehranjevanje in nezadostna telesna dejavnost sta dejavnika nezdravega življenjskega sloga, ki vodita do nastanka debelosti in kroničnih nalezljivih bolezni, kot so bolezni srca in ožilja, sladkorna bolezen, nekatere vrste raka, osteoporoza in druge bolezni mišično kostnega sistema. Države članice EU so na področju politike za zmanjševanje pojava debelosti sprejele raznovrstne ukrepe. Pojav prekomerne teže je posledica sprememb socialnega, ekonomskega in fizičnega okolja, v katerem živimo. Ti pa močno vplivajo na energijsko neravnotežje, ki je posledica zmanjšanja telesne dejavnosti ter uživanja bogate, a hranilno izrazito revne hrane. Debelost pa predstavlja tudi veliko breme za gospodarski in socialni položaj države, saj podatki kažejo, da se za odpravo debelosti in z njo povezanih bolezni nameni od štiri do sedem odstotkov javne zdravstvene porabe, izhaja iz dokumentov ministrstva za zdravje.

V EU se je število debelih ljudi v zadnjih tridesetih letih izjemno povečalo, saj se s prekomerno težo sooča skoraj 27 odstotkov moških in 38 odstotkov žensk, predebelih pa je tudi več kot pet milijonov otrok. Zaskrbljujoče je ravno stanje med otroško populacijo, saj na območju EU beležijo kar 300.000 novih primerov debelosti. Ocene predvidevajo, da bo do leta 2010 v Evropi kar 150 milijonov odraslih in 15 milijonov otrok, ki bodo predebeli.

Na področju EU poskušajo problematiko debelosti zmanjšati z Deklaracijo Svetovne zdravstvene organizacije za preprečevanje porasta debelosti, ki daje velik poudarek zmanjšanju debelosti med otroki in mladostniki. Drugi primer pa predstavlja dokument Evropske komisije, t.i. Zelena knjiga Spodbujanje zdrave prehrane in telesne dejavnosti. Namen knjige je ugotoviti možnosti skupnega ukrepanja na področju prehrane in telesne aktivnosti ter preprečiti pojavljanje nalezljivih bolezni in debelosti. Tudi v Sloveniji je stanje podobno tistemu v ostalih državah EU. Različne raziskave kažejo, da je prehrana prebivalstva nezdrava. Tako se zdravo in pretežno zdravo prehranjuje zgolj 22,9 odstotka odraslih prebivalcev. Število dnevnih obrokov in ritem prehranjevanja nista

kroničnih nalezljivih bolezni. Podobno je tudi pri populaciji otrok in mladostnikov. Izsledki Avbeljeve raziskave iz leta 2005 so pokazali, da imamo v Sloveniji prekomerno prehranjenih 18 odstotkov dečkov in 21 odstotkov deklic v starosti do pet let ter devet odstotkov dečkov in osem odstotkov deklic iste starosti, ki so debeli. Na drugi strani pa se 17 odstotkov mladostnikov in 15 odstotkov mladoletnic v starosti 15-16 let sooča s prekomerno prehranjenostjo ter šest odstotkov mladostnikov in štirje odstotki mladoletnic z debelostjo. Slovenija je v letu 2005 sprejela lastno nacionalno prehransko politiko, katere temeljni cilji so zagotavljanje varne prehrane, krepitev zdravih prehranjevalnih navad ter zagotavljanje preskrbljenosti prebivalstva s kakovostno in zdravju koristno hrano. Nacionalno prehransko politiko dopolnjujeta še strategija vlade na področju telesne dejavnosti za krepitev zdravja ter smernice

zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.

Primer dobre prakse predstavlja program Mura, ki z izvajanjem spleta razvojnih aktivnosti in projektov v Pomurski regiji izboljšuje možnosti za hitrejši gospodarski razvoj in višjo kakovost življenja ljudi in s tem izboljšati zdravje tamkajšnjih prebivalcev. V programu sodeluje 50 pomurskih lokalnih skupnosti, ki so se v obdobju zadnjih petih let udeležile 1053 učnih delavnic.

ST

ustrezna, energijska vrednost obrokov pa je previsoka. Uživamo premalo sadja, zelenjave in prehranskih vlaknin, ki so pomembni varovalni dejavniki pred pojavom

STA

Prihod beloruskega trenerja v Repen

Spoštujmo tiste, ki skušajo nekaj zgraditi!

Zadnji mesec je bila glavna domača športna vest v našem zamejstvu nedvomno prihod v Repen beloruskega trenerja Sergeja Alejnikova, ki bo v novi športni sezoni vodil nogometaše Krasa v amaterski promocijski ligi. Alejnikov je nekdanji nogometaš Juventusa in reprezentance Sovjetske zveze, s katero je leta 1988 igral kot standardni vezni igralec tudi v finalu evropskega prvenstva proti Nizozemski, na slovitih tekmah, ki jo je odločil z evrogolom tedaj še mladi napadalec tulipanov Marco Van Basten. Kakorkoli že, tako zveneče ime pri nas ne more mimo kar tako. Na predstavitvi se je ob športnih delavcih in njegovih novih varovancih razumljivo zbralo tudi veliko radovednežev. Belarus, ki je več let delal kot trener v mladinskem pogonu v Lecceju, kjer je igralno kariero sklenil, se je predstavil dokaj skromno in prav nič zvezdniško. Šestega avgusta, na začetku priprav, bo nastopil novo službo in res zanimivo bo preveriti, kako se bo vključil v manjšinsko nogometno stvarnost in v okolje, ki se sicer vse bolj približuje profesionalnemu, a kjer igralci vseeno še vedno pritečejo na trening ob sedmih iz urada, trgovine ali tovarne, potem ko so delali ves dan.

Toliko za uvod pred vprašanjem, ki nas tokrat žuli. Kot vedno, ko pri nas kdo kaj naredi, se nanj vsuje

plaz kritik in ne vedno dobronamernih pripomb. V tem primeru, da kaj je treba toliko trositi za amatersko ekipo, za vzdrževanje katere sponzor vsako leto odšteje po več sto tisoč evrov. Razlogi, ki jih naštevajo kritiki, so sicer včasih gotovo tudi umestni: 1) ali ne bi raje investirali v skupno zamejsko mladinsko gibanje, kjer se vzgaja domači naraščaj; 2) čemu je potrebna zvezdniška članska ekipa, če potem za njo ni nič, če izvajamo skupino cicibanov; 3) bajne vsote, ki jih ponujajo nogometašem, ustvarijo na tržišču požgana tla, saj malokdo zmore biti konkurenčen.

Po drugi strani je tu družina, ki že več desetletij podpira

prave reklame doma sploh ne potrebuje in torej vlaga predvsem zaradi navdušenja nad športom, navezanosti na društvo in na kraj, v katerem le-to deluje. Potem ko je bil uspešen že v drugih panogah (odbojka, jadrnanje, pa smo gotovo spregledali še kaj), se je ta zamejski pokrovitelj v treh sezonah v Repnu veselil že dveh napredovanj in tretje zaporedno je mogoče preneseno le za eno leto. Okoli igrišča se zbira veliko domačinov in ljubiteljev športa, nastopanje za Kras pa je danes mikavno za marsikatero nogometaša iz Furlanije Julijske krajine. Tudi okoli ekipe osnovnošolcev vlada precejšnje navdušenje, tako da bi lahko postala tisto

zrno, ki bo dovolilo, da z vztrajnim delom po tej poti (končno) vzklije kaj pozitivnega tudi na mladinski ravni. Navsezadnje NK Kras sodeluje pri društvu Pomlad in njegov sponzor menda prispeva tudi k temu projektu. In nazadnje, za odločitvami stoji še vedno odbor, ki ga je izvolilo članstvo. Skratka, vsak ima pravico, da se ne strinja z določeno izbiro ali politikom. Skupnic, ki se bodo privoščljivo spogledovale, če Repencem ne bo šlo najbolje, tudi v prihodnji sezoni verjetno ne bo manjkalo. Vendar razpolagati s sredstvi nekoga drugega je prelahko in tiste, ki delajo ter skušajo zgraditi nekaj ambicioznega, gre mogoče, če ne drugo, spoštovati. S tega mesta

si želimo le, da bi zamejski šport razpolagal z več takimi pokrovitelji...

HC

naš šport. Krasov sponzor je prav pred kratkim dejal, da ima poslovne interese drugod po Evropi, tako da

S 1. strani

Zamejski Slovenci in izseljenci...

Za preživetje slovenske besede in pesmi so po besedah Krambergerja zaslužne tudi slovenske katoliške misije v tujini, zato je bil uvodni govornik tudi izseljenski duhovnik v Nemčiji msgr. Janez Pucelj, ki je sicer tudi vodja vseh slovenskih izseljenskih duhovnikov. Msgr. Pucelj je v svo-

ci in vsemi tistimi, ki sicer ne živimo v Sloveniji, a smo poseljeni ob njenih državnih mejah. To je sicer lahko dobro, ker zares ne moremo mi razumeti težav izseljenstva in oni najbrž ne našega, je pa to tudi obubožanje, saj se med seboj ne spoznamo dovolj. Kot rečeno, je zamejcem sprego-

Foto JMP

jem umirjenem, a vsebinsko bogatem razmišljanju opozoril, da je slovenska država za Slovence po svetu sicer "sveta domovina", ki pa vedno ne sliši vseh njihovih težav. Krovni zakon o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja ostaja "nebogljen v skladišču dobrih namenov," je bil kritičen Pucelj, ki pa je priznal, da se hkrati odpirajo novi prostori dialoga. Zavzel se je za celovitost in enotnost "vseh treh Slovenij" in se vprašal, ali "smo sposobni postati subjekt, ki govori z enotnim glasom". Srečanja se je v Ljubljani udeležilo okoli 150 Slovencev iz zamejstva in sveta, predstavnikov slovenskih oblasti, državnih ustanov in drugih. Popoldanski del srečanja je bil v znamenju dveh delavnic: za Slovence v zamejstvu s uvodničarjem Borisom Pahorjem in za Slovence po svetu s uvodničarjem Andrejem Finkom iz Argentine. Že dejstvo, da sta skupini bili dve, kaže na preprosto dejstvo, da obstajajo velike razlike med izseljen-

voril Boris Pahor, pisatelj, ki ga pri nas ni potrebno posebej predstavljati, saj ga dobro poznamo in tudi njegov življenjski credo poznamo, ki je ves pretkan s slovensko besedo in slovenstvom. Tak je bil tudi njegov nagovor v Ljubljani: kritičen in bister, kot vedno jase, pričevalski, iskren in spoštljiv, a zelo oster do domovine Slovenije, levice v Italiji, do raznarodovalne politike Italije in do brezbrzičnosti Slovenije. V preprostih besedah bi lahko njegove misli strnili v resnico, ki jo vsi poznamo, saj je del našega vsakdanjega kruha v zamejstvu: Slovenija nas ne pozna in nas tudi noče poznati, če lahko tako razumemo dejstvo, da nas slovenski mediji načrtno zamlčujejo, da se o nas in našem življenju v šolah v domovini Sloveniji nič ali skoraj nič ne učijo, da se nihče ne zveni za nas, da smo še daleč od dejstva, da bi bili zares enoten slovenski narod, če se je po poti v današnji čas že nekje izgubila flo-skula o enotnem, skupnem pro-

storu vseh Slovencev. Da je to res bilo kritično, a še kako resnično, priča dejstvo, da je Pahorja v dvorani državnega sveta, kjer je bilo omizje za zamejce, poslušal le poslanec Milan Petek s tehničnim osebjem Državnega zbora. In naj ne misli sedaj kdo, da je pisatelj Pahor pozabil povedati, kako prav dela domovina Slovenija, ko gmotno podpira Slovence v zamejstvu in po svetu, a ne gre samo za denar, gre za bistveno več in že dejstvo, da so poleg državnega uradnika Pelikana in omenjenih treh politikov zamejce in zdomce ter izseljence v Državnem zboru poslušali le sami zamejci in samo izseljenci in zdomci, pove veliko.

"Niste tržno zanimivi," je bil jedek odgovor visokega funkcionarja naši delegaciji, ko se je potegovala pred časom za večjo vidljivost v domovini Sloveniji. To bo držalo, a drži tudi preprosto dejstvo, da smo, vsaj mi, prav prvi na udaru na najbolj mehke in zato ranljive trebuhu domovine Slovenije, kar je njena zahodna meja. V kulturnem programu je v DZ RS sodelovala skupina 41 dijakov slovenske sobotne srednje šole iz Argentine. Z zanimivimi posegi so nastopili tudi naši predstavniki, od obeh predsednikov krovnih organizacij Draga Štoke in Rudija Pavšiča, do deželnega tajnika Slovenske skupnosti Damijana Terpina, predsednika naše zadruge Mohorjeve Damijana Paulina in vrste drugih. Slovenske duhovnike iz našega prostora je predstavljajl g. Dušan Jakomin, iz izseljenstva pa jih je prišlo veliko, med njimi tudi dr. Zvone Štrubelj.

JUP

Zgodba iz današnjih dni

Utripajoče duše 2.

Zmenek je bil na Oberdankovem trgu. "Živio, Marta!" se je nena doma od zadaj oglašila Milena, medtem ko je bila Marta še obrnjena proti Mascherinijevemu kipu. "Ah, si že tu?" je reagirala Marta nekoliko presenečena. "Čuj, kaj potrebuješ objem? Morda kakega fanta, kajne?" je Milena vprašala razmišljujočo Marto, malo za šalo, malo zares. Marta je imela kaj razmišljati. Razmišljala je o pogovoru, ki bi ga bila morala imeti s starši v zvezi s pravili in ki ga ni še imela, ker je oče, zaradi službenih obveznosti, tistega dne prišel domov zelo pozno in ker je Martina mama - to je Marta dobro vedela - želela, da bi se z njima pogovarjal tudi oče. Poleg tega je Marto skrbelo Pierovo zdravstveno stanje po hudi prometni nesreči. "Dovolj, daj, Milena, saj veš ... Mascherini bo zate morda tudi zanimiv, toda meni ta kip prav ni všeč: objem ... med dvema okostnjakoma. Žalosten objem, Milena. To je vse."

Seveda zgodi se, da v trenutku,

ko imaš misli preobremenjene s skrbjo za koga ali za kaj, ne vidiš, ne dobro ne objektivno, kaj imaš pred sabo. Z mislijo in verjetno tudi z očmi vidiš le to, kar te v tistem trenutku najbolj skrbi. Martine misli so hotele čim prej obravnavati, znotraj družine, temo o pravilih ter vedeti, kako je s Pierom, ki je bil še v bolnišnici. Milena ni imela teh skrbi. V tistem trenutku si je tudi ona ogledala Mascherinijev kip in gledanje kipa je bilo zanjo pravi estetski užitek.

"Marta, kaj se šališ? To je prava umetnina! Ti praviš, ja, da je objem med dvema okostnjakoma. Ali nista lahko prav ti dve suhi, goli telesi v objemu nekakšen simbol ljubezni, ki se rodi lahko povsod, tudi v revnih življenjskih razmerah, rekla bi celo v najhujših življenjskih situacijah, kot na primer v koncentracijskih taboriščih? Se ti ne zdi?"

Simbol ljubezni? Koncentracijska taborišča?

Ne, Martin sluh je zaznal te besede, vendar njeni možgani jih niso hoteli logično povezati in jim

niso hoteli dati nekega smisla. "Čuj, Milena, povej mi rajši, kako je s Pierom." "Marta, veš, zato sem tudi dobre volje danes. Ja, Piero je še vedno na oddelku za oživljanje, toda zdi se, da ni sploh več v nezvesti." Marta si je oddahnila in predlagala Mileni: "Se peljeva s tramvajem? Do Opčin?" "Seveda, prečkajva hitro!" Milena in Marta sta hitro odkorakali z Oberdankovega trga proti openskemu tramvaju, ki je bil že tam, na glavni postaji, nasproti Mascherinijevemu kipu. Preden sta prečkali cesto, sta verjetno samo s sluhom zaznali, da ni prometa. Nista sploh obrnili glave, da bi bili stoodstotno gotovi, da na cesti ni prometa in da lahko prečkata. Da bi prečkali na prehodu za pešce, ki je bil morda trideset metrov oddaljen od Mascherinijevga kipa, je bilo zanj nevarno. Prehod je bil zanj preveč oddaljen od tramvajske glavne postaje. "Torej, je dobro!" se je oglašila Marta, ko sta bili že na drugi strani ceste, ob tramvaju. "Ne, pravzaprav dobro ni, Marta. Treba je imeti potrpljenje, čakati. In potem, ... tako so rekli zdravniki, stanje se lahko spremeni iz minute v minuto. Veš, imel je hudo nesrečo!"

"Grega, daj!" Stopili sta na tramvaj. "Kam se usedeva?" vpraša Milena. "Jaz bom blizu okna, na desni strani. Všeč mi je desna stran, ko se pelješ gor. Ko si višje, imaš na desni strani razgled nad lepim delom mesta." "Ja, res, del Trsta, ki ga lahko opazuješ z openskega tramvaja, je krasen!" Marti je prišel na misel zopet Piero. "Milena, ti veš, kako se mu je zgodilo? Zakaj?" "Nihče dobro ne ve, potekajo preiskave, toda saj sem ti pravila. Ko sva bila skupaj, Piero si večkrat ni pripel pasu! Rad je vozil hitro, vem, ker ga dobro poznam." "Ni pa rečeno, da je bilo tudi takrat tako. ... Milena, zakaj sta se pustila?" Milena je mislila, da ni pravi trenutek, da bi prijateljici pripovedovala o svojem že zaključenem odnosu s Pierom. Marta pa se je takoj kesala, da ji je postavila tako vprašanje. Konec koncev je bilo za Marto najvažnejše dejstvo, da Piero ni več v nezvesti. In tudi za Mileno je bilo tako. Verjetno ji je Marta postavila tisto bolj de-

likatno vprašanje v zvezi z odnosom, ki ga je Milena imela z njim, zgolj zato, ker ji je bilo podzvestno žal, da Piero ni imel več pri sebi Milene, ki jo je Marta ze-

lo cenila. Zelo možno, da je Milena to razumela, zato prijateljici ni zamerila. Tramvaj je začel ropotati. "Glej, zdaj nas bodo porivali! Meni bo malce mešalo po želodcu. Kaj pa ti, Marta, kako si?" "Ja, v redu ..." Nekaj časa sta obe molčali in tramvaj so porivali navkreber. Ko je prispel do vrha, sta se nekako prebudili iz molka in Mi-

lena je vprašala Marto: "Si pogledala urnik? Kdaj gre z Opčin nazaj v Trst?" Marti ni niti za trenutek prišlo na misel, da bi pogledala urnik. "Ne, in ti?" "Niti. Veš kaj, predlagam ... ostani kar notri in vrni se nazaj s tem. Ti je prav, Marta?" Marta je bila nekoliko odsotna, kot da bi bila zatopljen v druge važnejše misli. Sedaj nista bila več tako v ospredju njenih misli ne pogovor o pravilih, ki bi ga rada imela s starši, ne skrb za Pierovo zdravstveno stanje. Milena je to njeno odsotnost začutila in ponovila prijateljici vprašanje: "Ti je prav, Marta?" "Ja, ja ... Milena, veš, openski tramvaj potrebuje pomoč, ko mora navkreber, ga morajo porivati, ko je strmina, ko pa pot postane položna, gre lahko naprej samostojno. Včasih je naša življenjska pot strma, težka in rabimo pomoč. Samo takrat, ko je bolj položna, gremo naprej samostojno. Se ne strinjaš, Milena?" "Seveda, Marta, res je." "Milena, morda res potrebujem objem, morda prav objem kakega fanta. Ne, ... Mascherinijev kip ni grd."

/ dalje
Elena Cerkvenič

37. Festival narodno - zabavne glasbe "Števerjan 2007"

Ansambel Cvet požel največ uspeha

"Smeh je eno samo zdravje, moj mi dohtar govori, kdor se rad veselo smeje, tega zdravje se drži." To so začetni verzi poskočne skladbe Doktor smeh, najboljšega besedila na letošnjem že 37. Festivalu narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2007". In res je bilo letos na prizorišču veliko smeha, veselja ter dobrega in zdravega vzdušja.

V petek, 6. julija, in v soboto, 7. julija, sta bila na sporedu tekmovalna večera, na katerih se je pomerilo 16 ansamblov, v nedeljo, 8. julija, pa je padel zastor na 37. Festival "Števerjan 2007" s finalnim delom in podelitvijo nagrad. Nedeljski adrenalinski popoldan je snemal tržaški sedež Rai, ki bo oddajal finale 15. in 22. julija. Po dogovoru ga bosta Televizija Slovenija in Televizija Koper oddajali 3. in 10. avgusta.

V prvih dveh tekmovalnih večerih je komisija za glasbo (Slavko Avenik ml., Jože Burnik, Danilo Čadež, Jan Leopoli, Bertl Lipusch, Tullio Možina, Denis Novato, Mihael Corsi, komisiji je predsedoval Matej Pintar) prepustila v finalni, nedeljski del 12 ansamblov. Nagrade so si tako letos zasluženo prislužili:

- najboljši ansambel Festivala in trofej društva F. B. Sedej (1500,00 evrov): ansambel Cvet;
- občinstvo (600,00) je nagradilo ansambel Veseli svatje;
- najboljši kvintet (400,00) pa je

bil ansambel Notranjci;

- najboljši trio (400,00) je bil ansambel Golte;
- najlepšo melodijo (400,00) je imel ansambel Modri val;
- najboljši debitant (200,00) pa je bil ansambel Iskrice.

Komisija za besedilo (Milan Jež, Leonard Katz ter Franca Padovan in Martina Valentinčič kot predstavnici organizatorja) je nagradila Faniško Požek za polko Doktor smeh, uglasbil jo je Andrej Rak, izvajal pa ansambel Golte. Podelila je nagrado v znesku 200,00 evrov.

Vse tri večere sta mojstrsko povezovala Jasna Kuljaj in Janez Dolinar, izkušena napovedovalca, novi vodilni par briškega trojneva. Letos je bilo možno poslušanje celotnega poteka tekmovanja tudi preko spletne strani društva F.B. Sedej, www.sedej.org, kar je dodatno obogatilo ponudbo organizatorja predvsem za tiste, ki jim je Števerjan težko dosegljiv. K temu gre povedati, da zasluga inovativnega kabljskega spremljanja Festivala gre goriškima družbama Tmedia in Blu2000. Lahko rečemo, da je bil tudi letos odziv občinstva nad vsemi najboljšimi pričakovanji: lepo sončno julijsko vreme, očarljivi park med Borovci in gostoljubnost organizatorja so dali svoje. Nedeljski del prireditve so

počastili številni častni gostje, med katerimi naj omenimo predsednika Svetovnega slovenskega kongresa za Italijo Marjana Terpina, deželnega tajnika SSk Damijana Terpina, župana občine Brda Franca Mužiča, deželnega svetovvalca Mirka Špacapana, predsed-

nika KTD Damjana Paulina, predsednika ZSKP iz Gorice in predsednika rajonskega sveta Podgora Walterja Bandelja, predsednico ZSKP iz Gorice Franko Padovan, odbornika SSO iz Gorice Iva Cotiča, goriško pokrajinsko odborico Maro Černic, predstavnik kmetijske zadruge Medvode Janeza Šušteršiča, dekana strojne fakultete Jožeta Duhovnika, vodjo zakonodajne službe državne

zbornice Miroslava Mozetiča, prijatelja Števerjancev Iva Hvalica, domačega župnika Antona Lazarja, župana občine Števerjan Hadrijana Corsija ter podžupana občine Števerjan Dominika Humarja. Poleg tega je pisni pozdrav in pohvalo poslal predsednik vlade RS Janez Janša. Brici so tudi gostovali vse tri večere napovedovalca slovenske televizije Andreja Hoferja. Organizator je za letošnjo poslastico nedeljskega večera izbral drugačno pot od tradicionalne in povabil amaterski duo kulturnega društva Tergeste Vanko in Tonco. Vanka in Tonca lahko preprosto rečemo, da prodajata besede in

di tega tudi megafon našega (ne) poguma in v Števerjanu sta zaželi veliko smeha in uspeha. V svojem nagovoru je predsednik SKPD F.B. Sedej Matej Pintar poudaril pomembnost širjenja zdrave domače slovenske glasbe, gojenje in še dodatno utrditev zdravih vrednot števerjanske mladine in širše okolice, izrazil pa je ogorčenost nad hazardnim odpiranjem zapeljivih megazabavišč na Goriškem.

Obiskovalcem Festivala je bil na voljo obširen bilten o sami prireditvi. Brošuro, ki obsega desetine črnbelih pa tudi več barvanih strani, je izdala Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, naslovno stran je prispeval David Pintar, z okusom pa jo je uredila tajnica F.B. Sedej Andrejka Hlede. Letošnjo uvodno misel je prispeval števerjanski prijatelj in sodelavec Danilo Čadež.

Pri organizaciji in izpeljavi Festivala imajo vsako leto pomembno vlogo pokrovitelji, in sicer: Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Goriška skupnost terskih in nadiških dolin ter Brd, Občinska uprava Števerjan, RAI - Radio Trst A, Adriano Corsi Spa, Banca di Cividale - Kmečka banka, Avto Batič

Ajdovščina in Banca Manzano. Posebno podporo so še zagotovili: Zadruga banka Doberdob in Sovodnje, gradbeno podjetje Hlede Alojz Ivan, podjetje Terpin Spa, Nipret d.o.o., gostilna Franc, Andrej Terpin, Tmedia, Blu2000, Luciolcar, gostilna Koršič, jestvine in mesnica A market, Vitrum, vinogradniki Manià Gianni, Humar Marino in Marčelo, Komjanc Simon, Mužič Ivan, Maraž Ivan,

Gradišča, Skok Edi, Agrochimica friulana, mehanična delavnica Lutman Marko, supermarket Komauli srl, Grafica goriziana in Gatis-co. Cenjenim darovalcem gre pristrčna zahvala.

V pevski sobi Sedejevega doma sta razstavljala domačina Nada Škorjanc in Florjan Vogrič svoja likovna in ročna dela.

Obiskovalce so čakali dobro založeni kioski, pristna briška kapljica ter brezplačna pokušnja vin domačih vinarjev.

Odrsko sceno si je zamislil in izdelal priznani slovenski umetnik Jože Napotnik. Amplifikacijo so urejali Mice Karov, Niko Klanjšček in Jože Pirman, ki so se tudi letos odlično izkazali. Za vso skrb in profesionalnost si zaslužijo vsi omenjeni pristrčno pohvalo.

Števerjanski festival ni le glasbeno tekmovanje, temveč ima velike zasluge pri ohranitvi kulturne dediščine in daje svoji mladini močno oporo, da se lahko s ponosom zaveda svojih korenin in da vedno bolj spoznava, da je treba biti narodu zvest in tako ohranjati lastno identiteto.

Ob koncu čitimo dolžnost, da se zahvalimo številnim Števerjancem, fantom in dekletom, ki neustrahovano skrbijo za brezhiben potek tako pomembne zamejske manifestacije. Mislimo, da ni bilo še nobenemu obiskovalcu žal za obisk na našem prazniku v tej prelepi briški vasi, saj je vsak Festival s svojimi melodijami, ansambli in gosti le enkratno doživetje, ki se vsakomur nepozabno vtisne v spomin.

Zaključil se je 37. Festival narodno-zabavne glasbe, ki vsako leto privablja med Borovce v Števerjan veliko ljubiteljev domače glasbe. Vse vas pa seveda pričakujemo prihodnje leto.

MD

SNG NG Bolha v ušesu

Virtuozno prepredanje vodvilske zmešnjave

Tudi gledališki igralci si bodo v teh poletnih dneh privoščili osvežilni odmik od odrskih desk, da bodo spočiti in polni ustvarjalnih moči postregli gledalcem z vrhano mero umetniškega užitka v novi sezoni. Na osvežujoči oddih bodo gotovo odšli tudi člani novogoriškega ansambla, ki so nam v minuli sezoni pričarali kar nekaj nepozabnih trenutkov v predstavah pod geslom Viharji in zvezde nostalgije. Viharji čustev in strasti so se v zelo zabavni obliki še zadnjič "raz-

Novogoriškemu ansamblu so njegove režije uspešnih predstav (pomislimo samo na Medtem Srečka Fišerja) navrgle kar nekaj prestižnih nagrad. Ob razčlenjevanju teksta mu je stala ob strani dramaturginja Martina Mrhar. Scenografka Slavica Radović je prizorišče, moderno stanovanje in hotel dvoumnega značaja, prikazala v scenografskih elementih odločnih črt in živih barv, Leo Kulaš in Svetlana Vizintin pa sta njeno scenografsko vizijo podaljšala v kostume, ki so poudarjali ognjevi-

protagonistu, in ne nazadnje zamenjava oseb, ki so si čisto podobne in nosijo iste priimke, vrtijo vodvilske kolesje do onemoglosti, ko se navidezno spet vse spravi na pravi tir. Vrtoglavi ritem predstave je zaustavil le tehnični mehanizem, ki se je zataknil pri vrtljivi postelji in zastoru, tako da je bil premor med dvema deloma, ob zamenjavi kulis (pri tem naj omenimo osupljivo visoko stopnišče, ki se je pojavilo na odru) nepredvideno dolg. To pa seveda ni vplivalo na imenitne igralske kreacije nastopajočih. Radoš Bolčina je čudovito, z neverjetno spretnostjo in plastičnostjo prehajal z osrednjega lika, zadržanega gospoda Chandebeisa, v vedno malce okajenega hotelskega vratarja in strežaja Pocha, ki se izraža v barvitosti narečja. Oba sta si seveda čisto podobna. Fino gosposko Chandebeisovo, razpeto med sumničavostjo in zatrti strastjo, je pretehtano podala Helena Peršuh. Chandebeisovega prijatelja, ki rad dvori njegovi ženi, je osvajalsko odigral Vojko Belšak. Mladega Chandebeisovega prijatelja je z nezadržan smeh vzbujajočo govorno napako enkratno posebil Blaž Valič. Vročekrven španski par sta odlično upodobila Lara Jankovič, ki smo jo po daljšem premoru spet videli na novogoriškem odru v vsem njenem igralskem sijaju, ter Brane Šturbej, ki je v svoj lik vlil temperamentno južnjaško kri, še bolj poudarjeno ob špansko-slovenski govoric. Pravo mesto so na odru zasedli tudi Gorazd Jakomini kot s strastnim poželenjem obsedeni Američan, Ana Pacchini kot nekdanja pocestnica, zdaj ponosna solastnica in žena upravitelja "hotela", ki ga je kot nekdanjega oficirja z avtoritarno držo odigral Ivo Barišič, pa še Maja Poljanec, Marjuta Slamič, Primož Pirnat, Miha Nemec in Milan Vodopivec. V tej posrečeni, iskri zmešnjavi je bolj umirjene trenutke zapolnila glasba Stanka Juzbašiča.

Iva Koršič

tost vodvilske komedije. Od njegovega nastanka je preteklo ničkoliko vode po Seni, a je neokrnjeno ohranila svoj žar enkratne odrske zapletenosti, ki markantno označuje Feydeaujeva dela. Vsebinski vrtnec se začne vrteti, ko gospa iz bogatejših družin posumi, da ima mož ljubico. Vedno novi nesporazumi, lažna ljubezenska pisma, nenehno skrivanje drug pred drugim in noro beganje po odru, odpiranje in zapiranje vrat, ki naj bi nudile varno zavetje zdaj enemu zdaj drugemu

besneli" 1. junija, ko je na odru SNG Nova Gorica dočakala premiero komedija Bolha v ušesu Ali kaplja čez rob francoskega avtorja Georgesa Feydeauja (1862-1921) v izrazitem, bleščečem prevodu Aleša Bergerja. Odrsko postavitev je v virtuozni vrtnec, kot ga zahtevajo Feydeaujeva dela, s premišljenostjo in natančnostjo, pa tudi s spoštovanjem do avtorja in njegovih uprizoritvenih pravil zelo učinkovito potisnil režiser Janusz Kica, že nekajkrat zelo dobrodošel gost v SNG Nova Gorica.

Tukaj so zares nebesa bližja!

Svete Višarje.

Odkrijte čarobni svet, kjer se narava in duh stapljata v čudovito doživetje. Spoznajte, kako enostavno je priti semkaj, dovolj je stopiti v kabino žičnice.

NOVA ŽIČNICA V ŽABNICAH (CAMPOROSSO)

Ob državni cesti št. 13

Vsak dan od 16. junija do 9. septembra

Sobote in nedelje 15/16., 22/23., 29/30. septembra in 6./7. oktobra

Urniki:

Delavniki 9.00 - 17.15 • Prazniki 8.30 - 18.15

PROMOTUR

Monte Lussari

ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE

Urniki Svetih Maš:

Delavniki 10.00 - 11.00 - 12.00

Nedelje in prazniki 10.00 - 11.00 - 12.00 - 15.00

ZA INFORMACIJE POKLIČITE: TEL. 0428 653915 - FAX 0428 63085